

**Kestävä kuntatyö –
strategiasta käytäntöön -
verkostoitumistilaisuus
18.3.2026**

Aloitamme klo 9.30

Lämpimästi tervetuloa mukaan!

Ohjelma klo 9.30-11.40

- Klo 9.30 Tervetuloa mukaan! Verkkolähetys alkaa, puheenjohtajana toimii erityisasiantuntija **Virve Hokkanen**, ympäristöministeriö
Mentimeter -kysely
- Klo 9.40 Kaupunkistrategian kestävä toimeenpano
erityisasiantuntija **Mia Malin**, Helsingin kaupunki, Tulevaisuuden kestävä johtaminen kaupungeissa -verkostoprojekti
- Klo 9.55 Luontotavoitteet käytäntöön hankintojen avulla - VAUHTI-verkoston uudet hankintaoppaat
kestävien hankintojen asiantuntija **Jenni Rovio**, Motiva Oy
- Klo 10.10 Kiertotalouden green deal – miksi kunnan kannattaa tehdä sitoumus ja miten se tukee kunnan strategiaa?
Johtava asiantuntija **Okariina Rauta**, Motiva Oy ja Kiertotalouden asiantuntija **Kimmo Nekkula**, Vantaan kaupunki
- Klo 10.25 Mentimeter –kyselyn purku
- Klo 10.35 Tavoitteista teoiksi: Julkisen alan energiatehokkuussopimus arjen työkaluna
asiantuntija **Anna Sahiluoma**, Motiva Oy
- Klo 10.50 Finnish Sustainable Communities: Resurssiviisauden johtaminen, esimerkki Fisun kunnasta
ympäristöjohtaja **Päivi Pietarinen**, Jyväskylän kaupunki (puheenvuoro Teamsilla)
- Klo 11.05 Kunnat Suomen hiilineutraaliustavoitteen tukena
ryhmäpäällikkö **Laura Saikku**, Suomen ympäristökeskus / Hinku-verkosto
- Klo 11.20 Valtakunnallinen kuntien sparraus- ja kehittäjäverkosto MAL: Ylikunnallisesta elinkeinoalueiden kehittäminen: strategiasta käytäntöön
suunnittelupäällikkö **Eero Purontaus**, Kansallinen MAL-verkosto
- Klo 11.40-12.30 järjestäjän tarjoama lounas Kuntatalolla. HUOM! Ennen lounasta otamme yhteiskuvan portaikossa.

Ohjelma klo 12.30-15.00

- Klo 12.30 Ohjelma jatkuu
- Klo 12.35 Suomen Terve Kunta –verkosto tutuksi ja nostot kuntien strategisen johtamisen vertailutiedosta kehittämispäällikkö **Pia Hakamäki**, Suomen Terve Kunta -verkosto, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (puheenvuoro Teamsilla)
- Klo 12.50 Lapsen oikeudet osa arkea – Lapsiystävällinen kunta strategiasta käytännön toimintaan asiantuntija **Janika Harju**, Oulun kaupunki, sivistys- ja kulttuuripalvelut, UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli
- Klo 13.05 Luontokunnat: EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteet kaupungeille – kansallisen suunnitelman eteneminen ja tilanne ryhmäpäällikkö **Kati Vierikko**, Suomen ympäristökeskus
- Klo 13.20 PlastLIFE-hankkeen ajankohtaiset vinkit ja ratkaisut muovien kestävään kulutukseen tutkija **Hanna Savolahti** ja tutkija **Anna-Riina Mustonen** Suomen ympäristökeskus
- Klo 13.35 Verkkolähetys päättyy ja tilaisuus jatkuu läsnäolotilaisuutena. Salissa ja salin ulkopuolella on kuntaverkoston pisteitä, joissa tarjolla opastusta ja sparrausta. Voit kiertää pisteitä omaan tahtiin.
- Klo 14.25 Siirtyminen verkostoitumiskahveille
- Klo 14.30 Verkostoitumiskahvitus
- Klo 15.00 Tilaisuus päättyy

Tervehdys järjestäviltä kuntaverkostoilta

SDG45

Kaupunkistrategian kestävä toimeenpano

Erityisasiantuntija **Mia Malin**

Helsingin kaupunki, Tulevaisuuden kestävä johtaminen kaupungeissa -verkostoprojekti

Kaupunkistrategian kestävä toimeenpano

Kestävä kuntatyö
– strategiasta käytäntöön

Mia Malin 18.3.2026

Kestävä kehitys kaupungeissa ja kunnissa

- Kuntien ja kaupunkien toiminta edistää kestävän kehityksen tavoitteita
 - talous, hyvinvointi, ympäristö ja osallisuus
- Kunnat ja kaupungit voivat itse päättää, sanoittavatko ne toimintansa kestävän kehityksen viitekehityksen kautta
- Ei ole yhtä oikeaa tapaa tehdä Agenda2030:n tavoitteita ilmentävää strategiaprosessia, jokaisella kaupungilla on omannäkönsä prosessi

Agenda2030 kunnan toiminnan viitekehyksenä

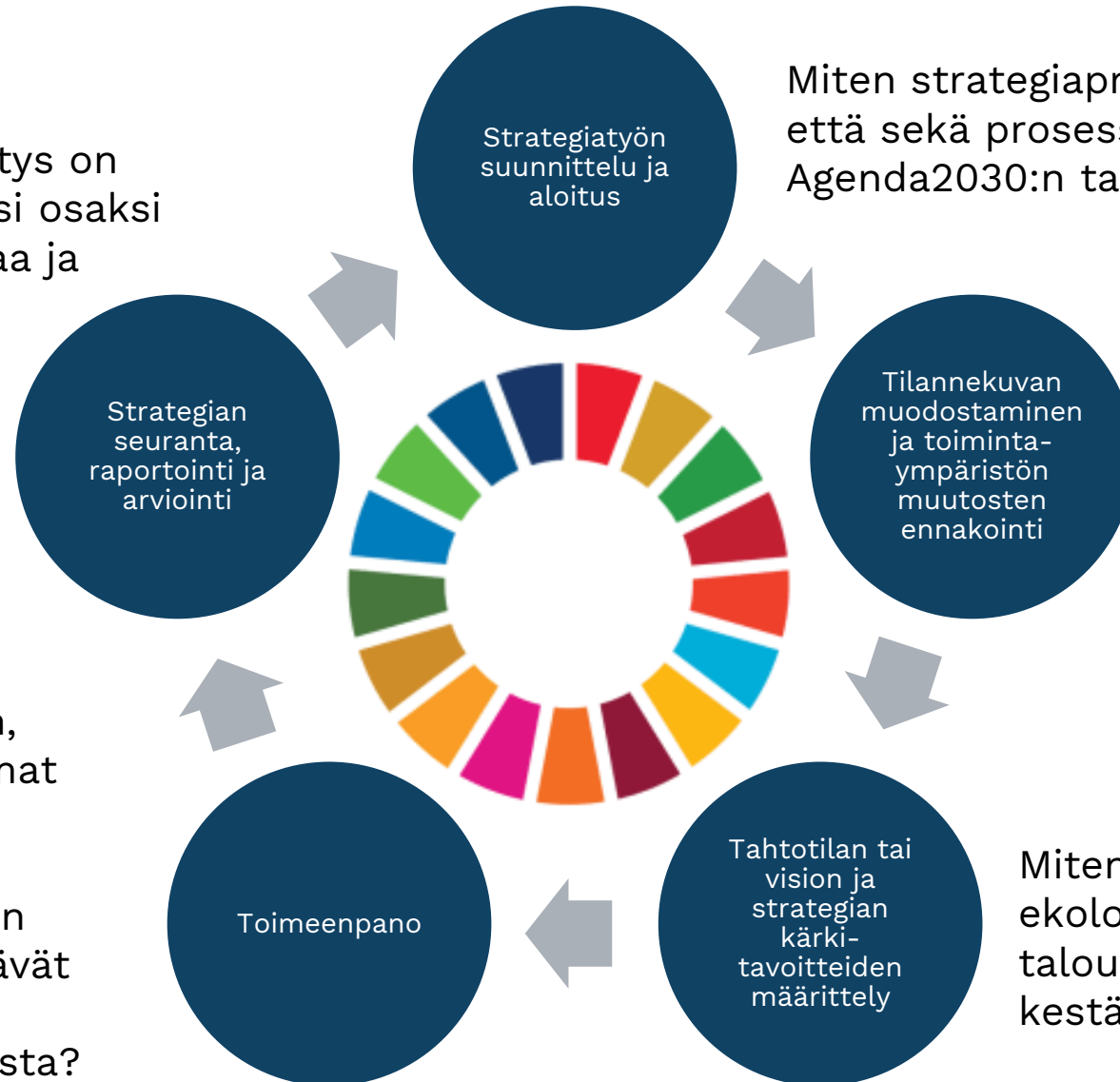
- Agenda2030 voidaan ottaa ohjenuoraksi strategisten tavoitteiden valmistelussa ja määrittelyssä
- Eettinen toimintakulttuuri ja hyvä hallinto on olennainen osa kestävän kehityksen tavoitteita
- Agenda2030 korostaa ylisukupolvisuutta, eli kestävän kehityksen periaatteiden huomioimista nykyisten ja tulevien sukupolvien hyväksi
 - Strategian pitkän aikavälin tavoitteet

Agenda2030:n tavoitteita ilmentävän strategiaprosessi

Miten kestävä kehitys on kytketty keskeiseksi osaksi strategian seuranta ja raportointia?

Miten varmistetaan, että toimintaohjelmat ja -suunnitelmat tukevat strategian kestävä kehityksen tavoitteita ja edistävät poikkihallinnollista strategista johtamista?

Miten strategiaprosessi suunnitellaan siten, että sekä prosessi että strategia ilmentävät Agenda2030:n tavoitteita?

Minkälainen tietopohja huomioi kestävä kehityksen näkökulmat tasapuolisesti?

Miten varmistetaan, että luottamushenkilöt jakavat yhteisen tilannekuvan kestävä kehityksen eri näkökulmista?

Miten varmistetaan, että ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen kestävyys näkyvät strategiassa?

Agenda2030:n tavoitteita ilmentävän strategian toimeenpano

Strategian kestävän kehityksen tavoitteita ja niiden toimeenpanoa tarkennetaan toimintaohjelmilla ja -suunnitelmilla.

Kestävän kehityksen moniulotteisuus vaatii päätösten vaikutusten ennakoarviointia ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyuden näkökulmista. Samalla on huomioitava, että vaikutukset voivat olla risteäviä.

Sidosryhmien osallistaminen on tärkeää hiljaisten signaalien tunnistamiseksi. Tällöin voidaan ennakoida tulevia muutoksia ja kehittää proaktiivisia strategioita.

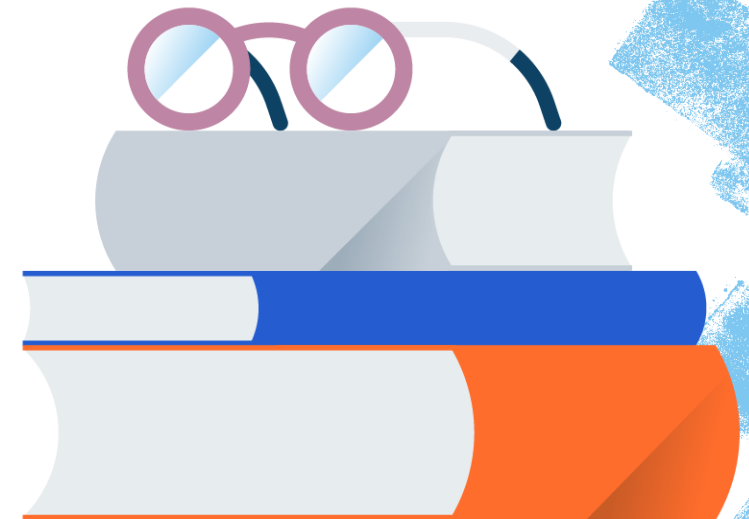
Miten varmistetaan, että toimintaohjelmat ja -suunnitelmat tukevat strategian kestävän kehityksen tavoitteita ja edistävät poikkihallinnollista strategista johtamista?

Otetaanko toimenpiteiden suunnittelussa huomioon kestävyysulottuvuuksien ja -tavoitteiden ristikkäisvaikutukset?

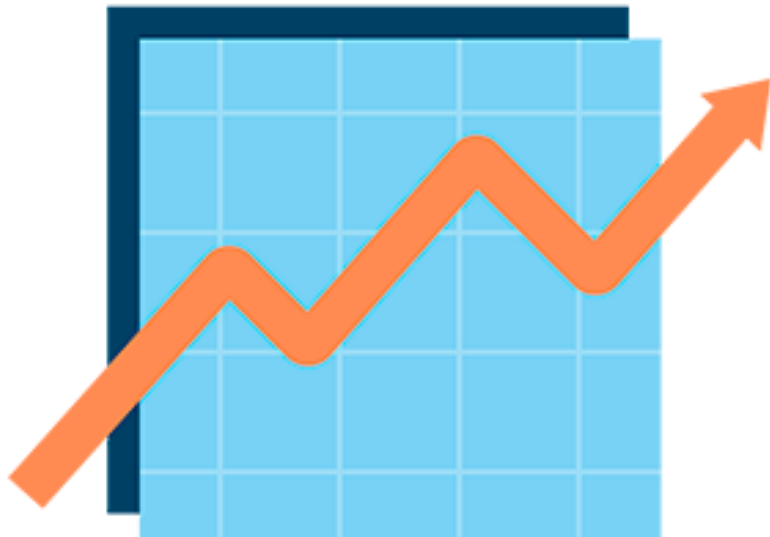
Miten mahdollistetaan laaja, monitasoinen yhteistyö eri toimijoiden kesken?

Agenda2030:n tavoitteita ilmentävän strategian toimeenpano: hyviä käytänteitä

- Holistinen näkökulma kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen, esimerkiksi mainintoina strategiassa ja kytkentä talousarvioon kestävän kehityksen budjetoinnin keinoin (Helsinki, Tampere, Turku)
- Poikkihallinnollinen kestävän kehityksen ohjelma strategian toimeenpanossa (Espoo)
- Yhteistyö tutkijoiden ja tutkimuslaitosten kanssa voi tuoda uusia näkökulmia ja syvempää tietoa kestävän kehityksen edistämiseen.
- Projektitoiminnan kytkeminen kestävän kehityksen tavoitteisiin on keino toimeenpanna strategian kestävyystavoitteita (mm. Espoo, Tampere, Vantaa).
- Kuntastrategian kestävän kehityksen tavoitteet voidaan nivoa osaksi konserniohjausta kytkemällä ko. tavoitteet myös kunnan omistamien yhtiöiden tavoitteisiin.
- Kaupunki- tai kuntaorganisaation sisäiset henkilöstökoulutukset ovat toimiva tapa tukea hyvää toimeenpanoa. Koulutuksia voi järjestää esimerkiksi työpajoina, seminaareina tai verkkokursseina. Lisäksi voidaan tuottaa ja hyödyntää tietopaketteja ja muita materiaaleja kaupungin sisäisessä intrassa.
- SDG-analyysikanvasta voi hyödyntää kaikenlaisten ohjausasiakirjojen kuten ohjelmien, palvelusuunnitelmien ja erillisohjelmien kestävyysarvioinnissa.

Agenda2030:n tavoitteita ilmentävän strategian seuranta, raportointi ja arviointi

- Kunnat seuraavat ja arvioivat strategisten kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista lakisääteisen toimintakertomuksen kautta vuosittain
 - Lisäksi kunnat voivat raportoida vapaaehtoisesti kestävän kehityksen paikallisesta edistymisestä haluamallaan aikataululla
- Strategiamittarit tukevat samalla kertaa toiminnan arviointia ja kestävän kehityksen edistymisen seuraamista, kun niitä täydennetään kestävän kehityksen mittareilla
 - Kestävyysolettuvuuksien tasapuolisuus arvioinnissa tärkeää
- Raportoitava tieto on hyvä olla helposti ja keskitetysti saatavilla, jolloin sitä voidaan hyödyntää tehokkaammin valmistelussa, päätöksenteossa ja raportoinnissa

Agenda2030:n tavoitteita ilmentävän strategian seuranta, raportointi ja arviointi

- Miten kestävä kehitys on kytketty keskeiseksi osaksi strategian seuranta ja raportointia?
- Miten tuetaan valtuuston arviointia ja seuranta?
- Miten seuranta aikataulutetaan niin, että se palvelee kestävä kehitystä?
- Millaisia kestävä kehitystä palvelevia raportointiprosesseja käytetään?
- Miten mittaristojen rakentamisessa otetaan huomioon valtuuston kanssa sovitut asiat ja kestävyysindikaattorit?
- Mitä raportteja ja raportointikeinoja käytetään?
- Miten paikallisarvioita (VLR) voidaan hyödyntää strategian raportoinnissa?
- Mitkä mittarit palvelevat kestävä kehityksen tavoitteita?
- Miten strategian seurantatietoa ja -raportointia hyödynnetään seuraavassa strategiaprosessia?

Agenda2030:n tavoitteita ilmentävän strategian seuranta, raportointi ja arviointi: hyviä käytänteitä

- Kestävän kaupunkikehityksen avainindikaattorien KEKANUA-mittaristo
 - täsmätyökalu kestävän kehityksen edistymisen mittaamiseen paikallistasolla
- CAF-itsearviointimallissa yhtenä arviointialueena kuntaorganisaation yhteiskuntavastuu
- Espoon kaupungin kokeilu toimintaympäristön tilan raportoinnin kytkennästä vuosittaisen paikalliseen vapaaehtoiseen kestävyysraportointiin
- Turussa kestävyysindikaattorit kytketty strategiamittareihin ja kestävän kehityksen mittareille ollaan määrittämässä välitavoite- ja tavoitetasot

Havainnot ja kehityskohteita tulevaisuuteen

- Millä ehdoilla ja rajoituksilla kaupunki voi olla kestävä?
 - Määrittely ja yhteinen ymmärrys
 - Planetaarinen näkökulma
- Konkretia ja vaikutusten arviointien kehittäminen
- Monihyötyisyyden tunnistaminen ja ristiriitaisten vaikutusten yhteensovittaminen
- Pidemmän ajan tavoitteet ja mittarit – ennakoinnin hyödyntäminen
- Toimintakulttuurin vahvistaminen

Opas kestävän kehityksen strategiseen johtamiseen

Kiitos. Tack. Thank you.

Mia Malin
erityisasiantuntija
Helsingin kaupunki
etunimi.sukunimi@hel.fi

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

The background features a blurred image of a person standing in a field of tall grass and flowers. Overlaid on this are several large, colorful, dashed circular patterns in shades of blue, green, yellow, orange, and red, arranged in a circular pattern around the central text.

Luontotavoitteet käytäntöön hankintojen avulla – VAUHTI-verkoston uudet hankintaoppaat

Kestävien hankintojen asiantuntija **Jenni Rovio**,
Motiva Oy

**MOTIVA
SERVICES**

Luontotavoitteet käytäntöön hankintojen avulla – VAUHTI-verkoston uudet hankintaoppaat

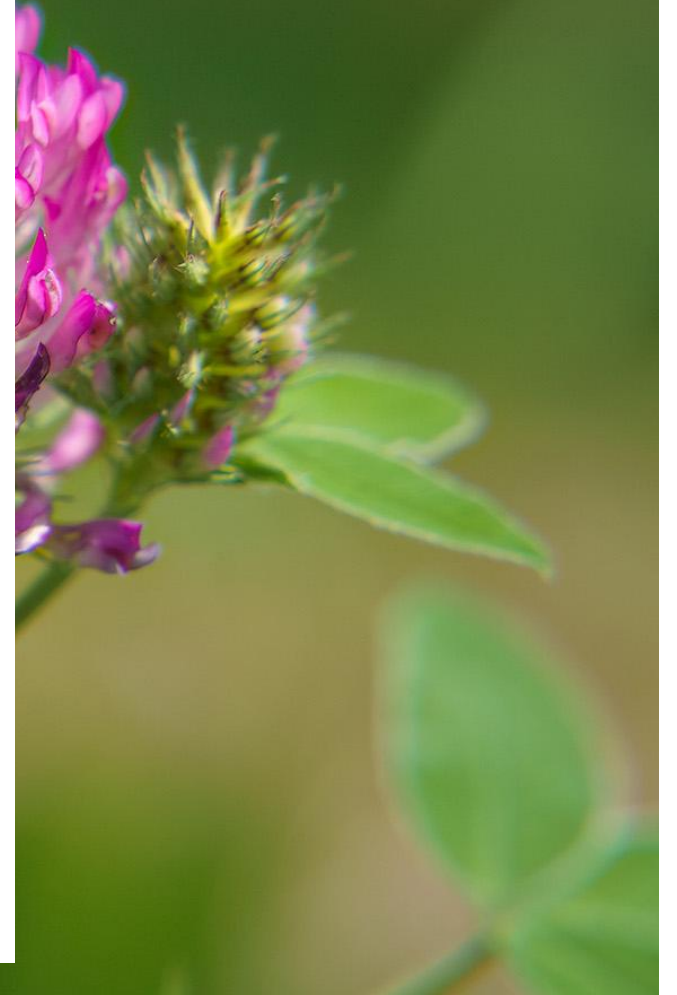
*Kestävä kuntatyö - strategiasta käytäntöön
-tilaisuus 18.3.2026*

Motiva Services Oy

Mikä on VAUHTI – vaikuttavat ja vastuulliset hankinnat -verkosto

- [Yhteisrahoitteinen verkosto](#), joka tarjoaa ja tuottaa palveluita julkisten hankintojen vastuullisuuden huomiointiin, vaikuttavuuden lisäämiseen sekä uusien ratkaisujen kehittämiseen.
- Verkosto ja sen palvelut on kohdennettu julkisille hankkijoille ja toimialaliittojen kautta yrityksille.
- **Palveluita ovat:** neuvonta ja sparraukset, aamukahvit, kehittäjäryhmät, uusien kriteerien kehittäminen sekä uutiskirje.

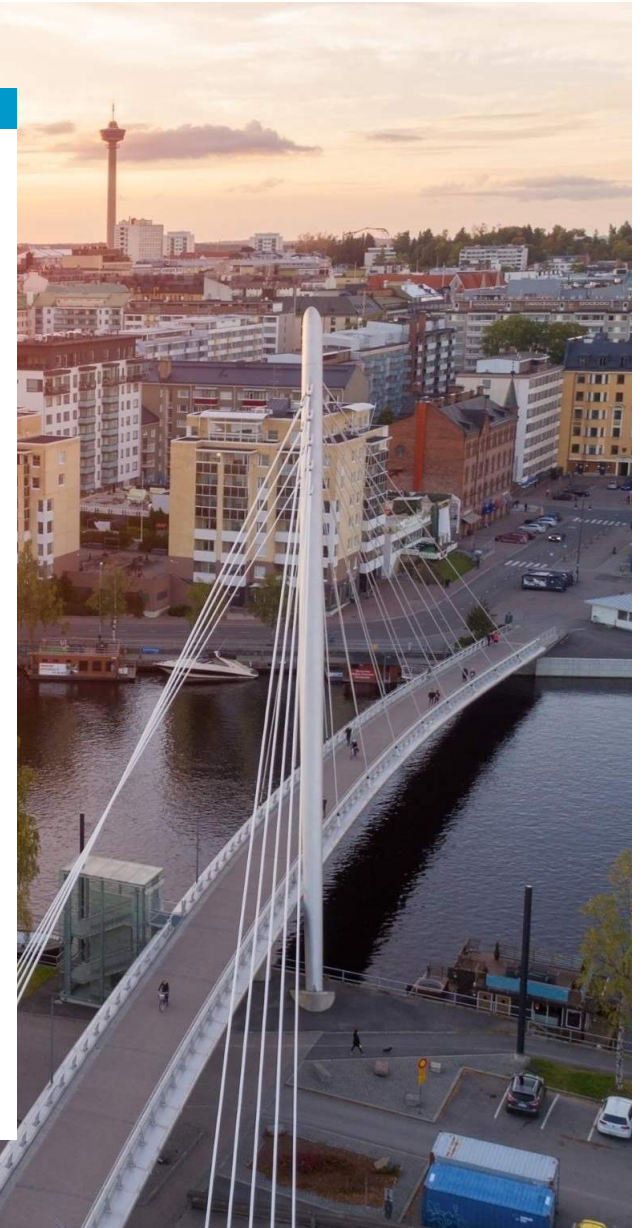

Kuntien hankintojen luontojalanjälki

- Kuntien hankinnat olivat vuonna 2022 yhteensä **13,2 miljardia euroa**.
 - Vuonna 2022 kuntien **hankintojen luontojalanjälki oli 10 656 nBDe***.
 - Pitkällä aikavälillä **0,0011 %** maailman lajeista on riskissä hävitä, mikäli haitta jatkuu samanlaisena.
- Laskennallisesti luku vastaa kasvanutta sukupuuttoriskiä noin **100 lajille**.

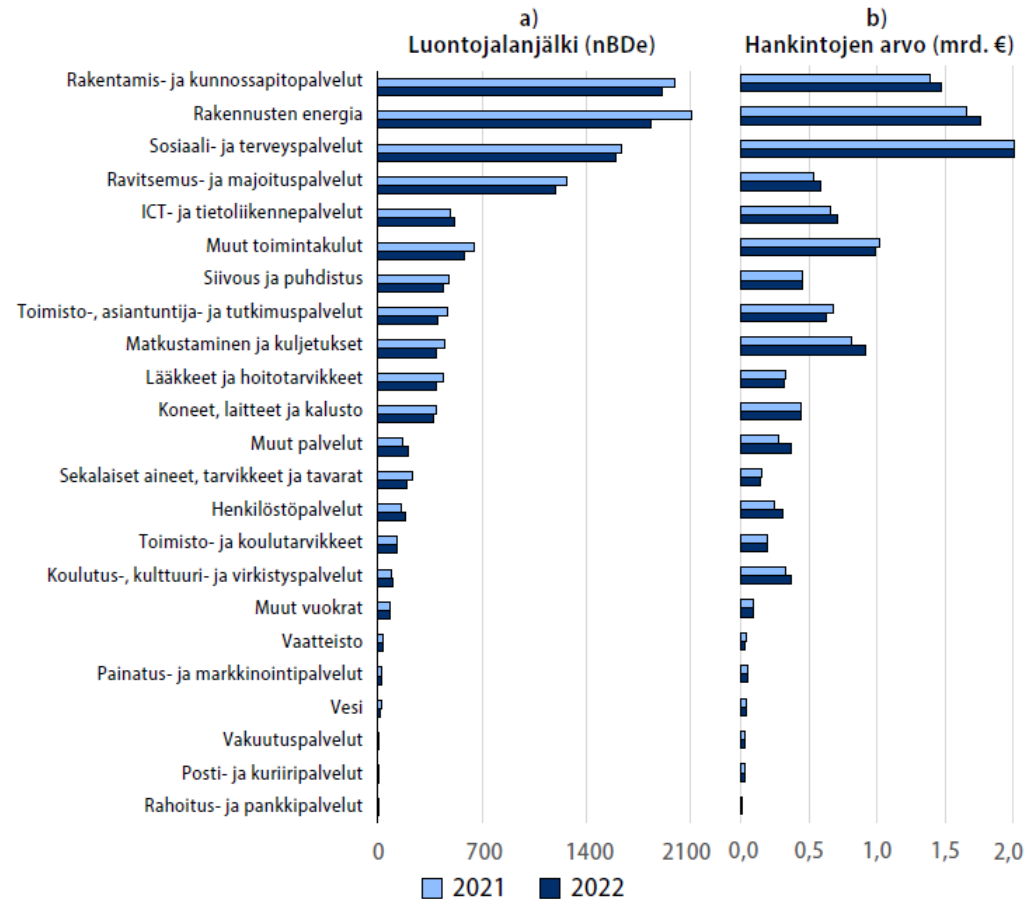
*BDe eli luontoekvivalentti (biodiversity equivalent) on luontojalanjäljen mittari, jolla kuvataan eri ekosysteemityyppien yli yhdistettyä osuutta maapallon kaikista lajeista, jotka ovat vaarassa hävitä tarkasteltavan toiminnan seurauksena. (Jyväskylän yliopisto)

Kuntien hankintakategoriat joilla suurin luontojalanjälki:

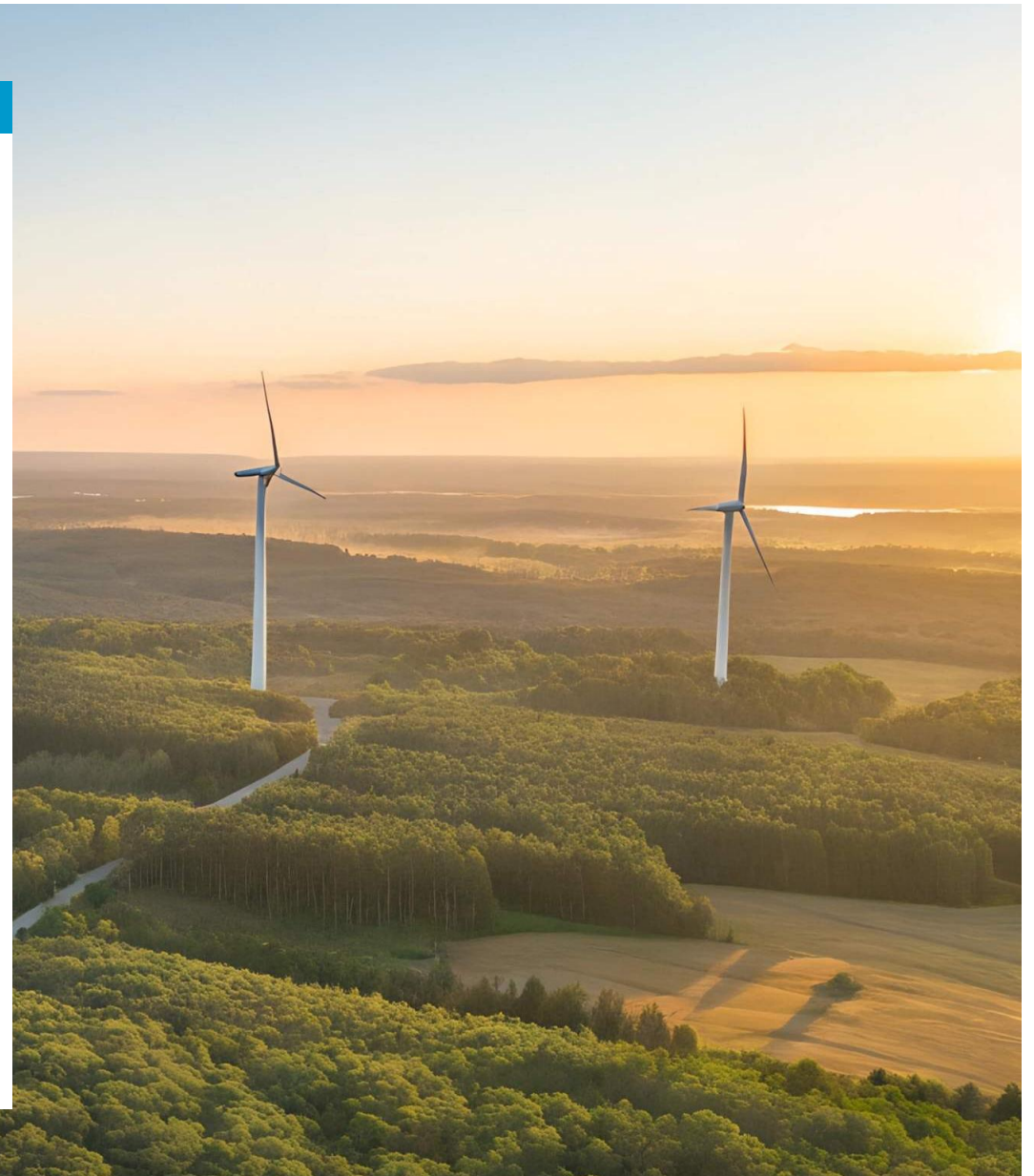
1. Rakentamisella ja kunnossapidon palveluilla
2. Rakennusten käyttämä energia
3. Sosiaali- ja terveyspalvelut
4. Ravitsemus ja majoituspalvelut
5. ICT- ja tietoliikennepalvelut
6. Muu toimintakulut
7. Siivous ja puhdistus
8. Toimisto-, asiantuntija- ja tutkimuspalvelut
9. Matkustaminen ja kuljetukset
10. Lääkkeet ja hoitotarvikkeet

Kuva 12. a) Kuntien hankintojen luontojalanjäljet (nBDe) hankintakategorioittain vuosilta 2021 (vaaleansinisellä) ja 2022 (tummansinisellä). Rakennusten energiankulutuksen luontojalanjälki on kuvan ulkopuolella 2 758 nBDe vuonna 2021. b) Hankintojen euromääräinen arvo vuosilta 2021 (vaaleansinisellä) ja 2022 (tummansinisellä). Sosiaali- ja terveyspalveluiden hankintojen arvo on kuvan ulkopuolella 3,4 mrd. € vuonna 2021 ja 3,4 mrd. € vuonna 2022.

Noin puolet (52 %) julkisten hankintojen luontojalanjäljestä aiheutuu **ilmastonmuutoksen** vaikutuksesta.

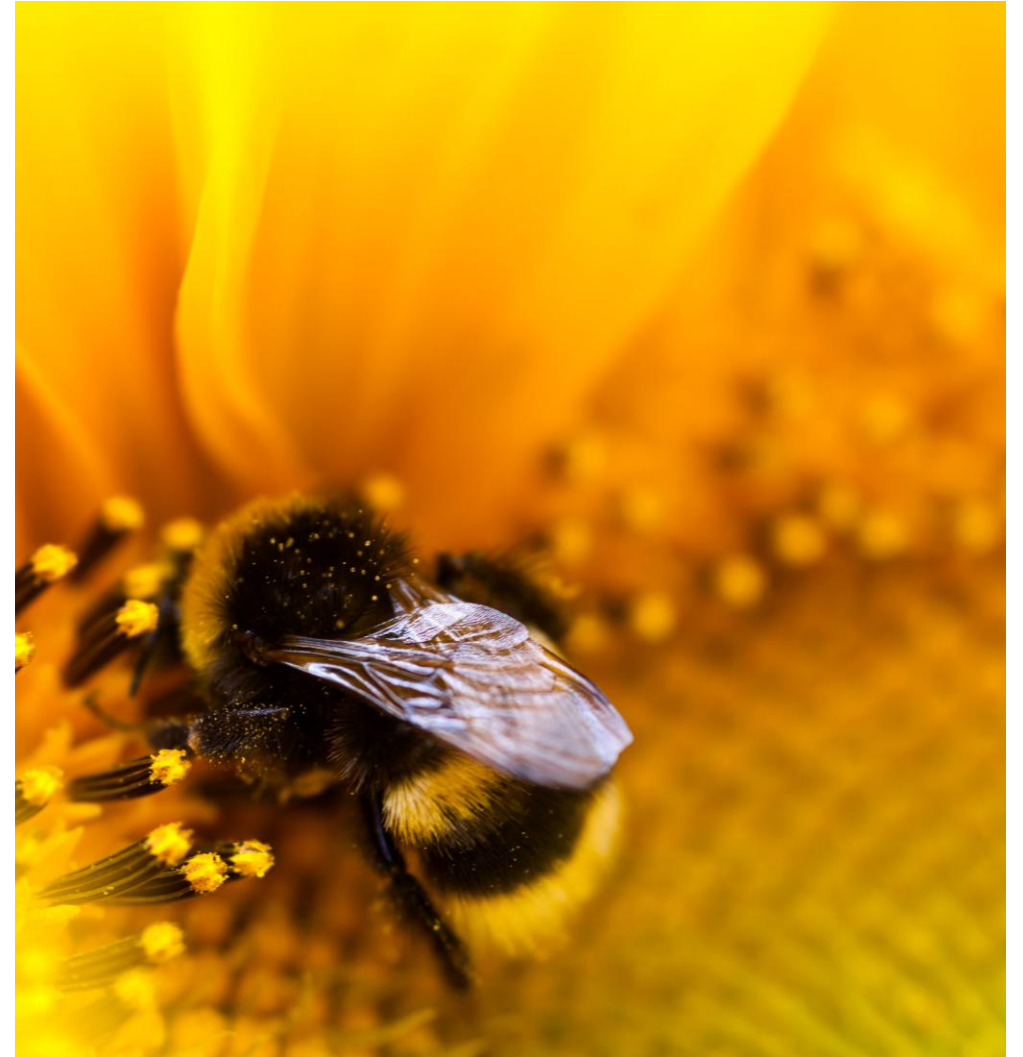
Luontojalanjäljen pienentämisellä saadaan vähennyksiä myös hiilijalanjälkeen.

Oppaat:

Luonnon monimuotoisuus julkisissa hankinnoissa

- Työkalu hankinnan suunnittelussa ja valmistelussa.
- Vinkkejä hankinnan eri vaiheisiin aina strategiasta yksittäisen hankinnan sopimusseurantaan.
- Kategorian vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen paikallisesti ja globaalisti (*alihankintaketju*)
- Luonnon monimuotoisuutta tukevia vaatimuksia sekä jatkokehitettäviä vaatimuksia.

Kategoriat, joissa luontojalanjälki on suuri

Elintarvike- ja ruokapalveluhankinnat

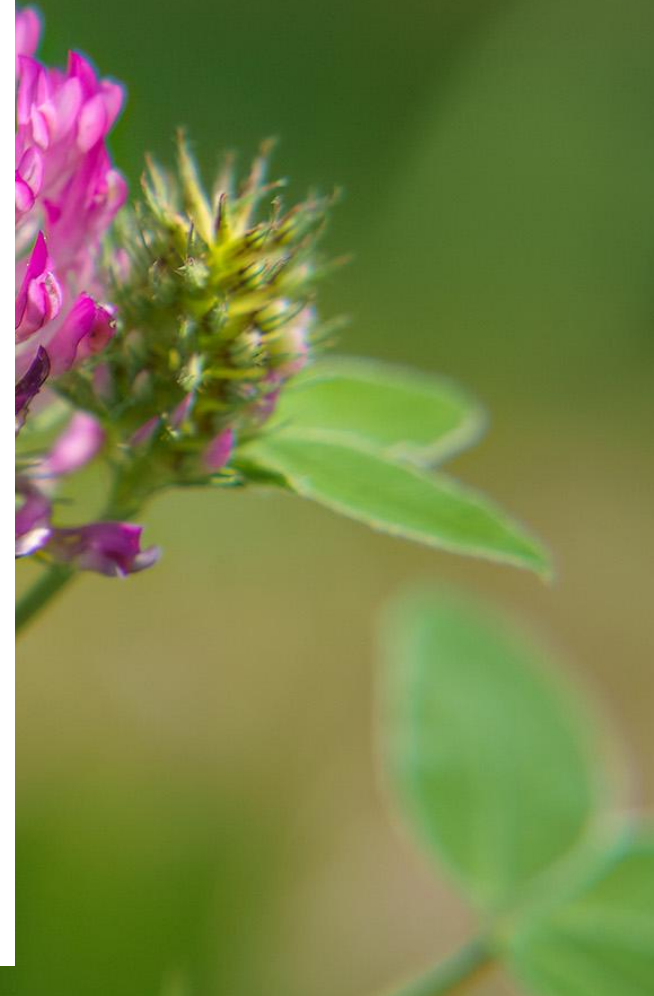
Infrarakentamisen hankinnat

Kiinteistörakentamisen hankinnat

Puupohjaiset tuotteet: ulko- ja sisäkalusteiden sekä paperi- ja kartonkituotteiden hankinnat

Elintarvikkeilla ja ruokapalveluilla merkittävät luontovaikutukset

- **42 %** kulutuksen luontovaikutuksista tulee elintarvikkeista (Sitra)
- **98 %** ruoan luontohaitasta syntyy Suomen ulkopuolella.
- **Paikallisia luontovaikutuksia:** tehomaatalous, lannoitteiden/torjunta-aineiden vaikutukset vesistöihin ja maaperäeliöstöön, laidunten ja perinneympäristöjen väheneminen, ylikalastus.

Elintarvike- ja ruokapalveluhankinnat ja luonnon monimuotoisuus

Ohjeistus hankinnan tueksi

31.10.2025

Muista ainakin tämä!

Viisi tehokasta keinoa luontojalanjäljen minimointiin elintarvikehankinnoissa

1. Vähennä eläinperäisten tuotteiden, kuten lihan ja maitotuotteiden, osuutta ruokalistasuunnittelussa.
2. Suosi luomutuotteita hankinnoissa aina, kun se on taloudellisesti mahdollista.
3. Salli kalatuotteissa vain WWF:n vihreän listan kalat ja harkiten myös keltaisen listan kalat.
4. Edellytä, että naudanlihan ja maidon tuotannossa käytetyt rehut ovat soijattomia, ja että broilerintuotannossa käytettävä soija on sertifioitua.
5. Edellytä tietoa tuotteiden alkuperästä.

Infrarakentamisen ja kiinteistörakentamisen hankinnat

Paikalliset ja alueelliset vaikutukset (tontilla, maankäyttö ja kaavoitus)

- Esim. Luonnontilaisten elinympäristöjen häviäminen tai pirstoutuminen rakentamisen seurauksena.
- Ilmastovaikutukset alueellisesti (rakennuskannan energiankulutus, liikenteen lisääntyminen).

Globaalit vaikutukset

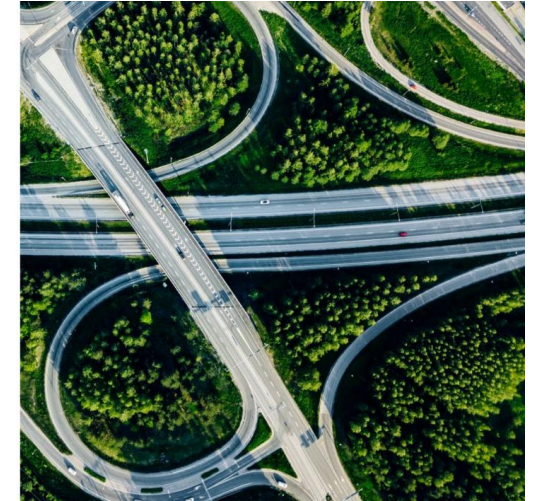
- Suuri osa rakentamisen vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen syntyy arvoketjussa (tuotanto ja toimitusketjut).
- Haitat konkretisoituvat riskimaissa, joissa ympäristönormit voivat olla heikommat.
- Raaka-aineiden hankinta (betoni, teräs, puu ja kiviainekset), jossa negatiivisia vaikutuksina metsäkato, maankäytön muutos, kaivostoiminnan luontovaikutukset.

Infrarakentamisen ja kunnossapidon hankinnat ja luonnon monimuotoisuus

Ohjeistus hankinnan tueksi

2.12.2025

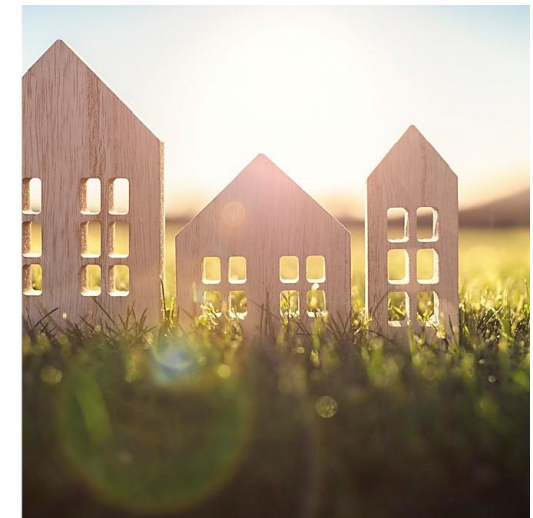

Kiinteistörakentamisen hankinnat ja luonnon monimuotoisuus

(sis. Talonrakentaminen, uudisrakentaminen, korjaaminen, purku sekä uudelleenkäyttö.)

Ohjeistus hankinnan tueksi

2.12.2025

Viisi keskeistä keinoa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen infrarakentamisen hankinnoissa

Näillä asioilla vaikutat infrarakentamisen keskeisimpiin luontokadon ajureihin:

1. Luonnon tilan heikkeneminen, pirstoutuminen

- Edellytä luontovaikutusten arviointia ja ohjaa suunnitteluratkaisuilla.

2. Luonnonvarojen ylikulutus

- Edellytä rakentamiselta kiertotalousratkaisuja, massakoordinaatiota ja uusiomateriaaleja.

3. Elinympäristöjen häviäminen

- Edellytä suunnitteluratkaisuilta ja rakentamiselta toimia luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja lisäämiseksi.

4. Ilmastonmuutos

- Edellytä vähähiilistä rakentamista

5. Systemaattisten toimintatapojen puute

- Seuraa vaikutuksia, edellytä toimittajilta luontovaikutusten seurantaan toimittajilta.

Viisi keskeistä keinoa luonnon monimuotoisuuden tukemiseen kiinteistörakentamisen hankinnoissa

1. Arvioi tarve ja vältä tarpeetonta rakentamista

Arvioi ensin, onko uudisrakentaminen välttämätöntä. Korjaaminen tai tilojen yhteiskäyttö vähentää luonnonvarojen kulutusta ja rakentamisen aiheuttamia luontohaittoja.

2. Varmista materiaalien vastuullisuus ja toimitusketjujen läpinäkyvyys

Edellytä sertifioituja tai kierrätettyjä materiaaleja (esim. FSC, EPD) ja tarkista toimitusketjun läpinäkyvyys. Kiinnitä huomiota riskimateriaaleihin kuten; betoni, teräs, puu ja kiviainekset.

3. Aseta selkeät ja todennettavat vaatimukset tarjouspyyntöön

Sisällytä tarjouspyyntöön todennettavia kiertotalous-, vähähiilisyys- ja luontokriteereitä. Hyödynnä elinkaarikustannusten ja ympäristövaikutusten arviointia. Laadullisten kriteerien painoarvo 20–30 %. Hyödynnä innovatiivisia hankintamalleja ja haastekilpailuja.

Tarkista kansallisen kriteeripankin kriteereiden sovellettavuus: Kuten talonrakentaminen, kiertotalousosaaminen, työmaavesien hallintasuunnitelma, päästöttömät työmaat sekä rakentamisen muovit.

4. Huomioi luonnon monimuotoisuus rakennuksen koko elinkaaren ajan

Varmista, että hankinnassa luonnon monimuotoisuus huomioidaan suunnittelusta ylläpitoon ja purkuun asti. Hankintavaiheessa määrittele myös kunnossapitoa, ylläpitoa ja purkua koskevat vaatimukset: materiaalien uudelleenkäyttö, rakennusosien kierrätys sekä jätteiden lajittelu ja sivuvirtojen hyödyntäminen. Edellytä, että suunnittelussa tunnistetaan ja suojataan alueen luontoarvot, vältetään elinympäristöjen hävittämistä ja hyödynnetään viher- sekä hulevesiratkaisuja monimuotoisuuden tukemiseksi.

5. Seuraa, arvioi ja skaalaa opit seuraaviin hankintoihin

Varmista, että sopimuseurannassa todennetaan luonto- ja kiertotaloustavoitteiden toteutuminen. Edellytä toimittajilta säännöllistä raportointia esim. sertifikaatit, materiaalivirrat, uudelleenkäyttö sekä jätteiden erilliskeräys. Dokumentoi hankinnasta saadut opit ja hyvät käytännöt, ja jaa ne organisaatiossa seuraavia hankkeita varten.

Hankintaprosessissa huomioitavia asioita

- **Strategiset tavoitteet** jalkautetaan ympäristövastuun hallintadokumentteihin, kuten ympäristöasiakirjat, suunnitteluohjeet ja kaupunkitilaohje.
- **Innovatiivisten hankintamenettelyiden** hyödyntäminen, kuten haastekilpailut, pilotit tai tutkimushankkeet.
- **Markkinavuoropuhelu**; keskustele toimittajien kanssa ja selvitä millaiset valmiudet heillä on toteuttaa luonnon monimuotoisuusvaatimuksia käytännössä.
- **Alihankintaketju**; miten materiaalien alkuperä varmistetaan, mitä sertifiointeja tai sertifikaatteja (esim. FSC, EPD, I-typin ympäristömerkki) toimittajilla on.
- **Tarjouspyyntöön** vaatimukset vaikuttavuusperusteisesti.
- **Viesti** – tarvitaan asenne- ja ajattelutavan muutosta!

Puupohjaiset tuotteet: ulko- ja sisäkalusteiden sekä paperi- ja kartonkituotteiden hankinnat

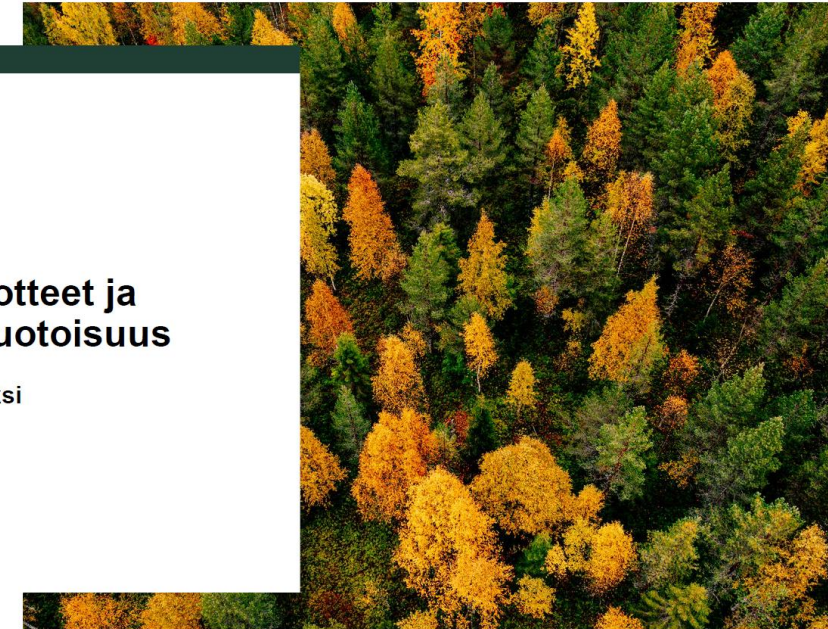
- Suomen metsistä valtaosa on talousmetsiä. Vain noin **13 % metsäpinta-alasta** on tiukasti suojeltua.
- **Metsäluonnon monimuotoisuutta heikentävät;** metsien uudistamis- ja hoitotoimet sekä vanhojen metsien, kookkaiden puiden ja lahopuun väheneminen.
- Ulkomaisista puuraaka-aineista erityisen riskialttiita ovat ne, jotka tulevat **korkean luonnon monimuotoisuuden alueilta**, kuten trooppisista sademetsistä (Amazon, Kaakkois-Aasia).
- **Sertifikaatit (mm. FSC) auttavat hankkijaa** varmistamaan, että puupohjaiset tuotteet on tuotettu kestävästi ja luonnon monimuotoisuus huomioiden.

Puupohjaiset tuotteet ja luonnon monimuotoisuus

Ohjeistus hankinnan tueksi

14.11.2025

Viisi tehokasta keinoa luontojalanjäljen minimointiin sisä- ja ulkokalusteiden hankinnassa

1. **Varmista sertifiointi ja jäljitettävyys.** Kalusteiden materiaaleista vähintään 50–70 % tulee olla sertifioitua* puuta, ja trooppisia tai uhanalaisia puulajeja on vältettävä.
2. **Suosi kiertotaloutta ja pitkäikäisiä tuotteita.** Valitse kalusteita, jotka ovat kierrätettäviä, uudelleenkäytettäviä ja huollettavia, ja joihin on saatavilla varaosia koko käyttöiän ajan.
3. **Huolehdi materiaalien vastuullisuudesta ja toimitusketjun läpinäkyvyydestä.** Vaadi sertifioitua puuta tai kierrätysmateriaaleja ja varmista, että toimitusketjun alkuperä ja valmistusmaa ovat selvästi ilmoitettuja.
4. **Varmista kemikaaliturvallisuus.** Tuotteet eivät saa sisältää erityistä huolta aiheuttavia aineita yli sallittujen rajojen, ja VOC- sekä formaldehydipäästöt tulee minimoida.
5. **Seuraa vastuullisuutta sopimuskauden aikana.** Edellytä toimittajilta vuosittaista raportointia materiaalien alkuperästä ja sertifikaattien voimassaolosta, ja ota käyttöön bonus–sanktiomallit jatkuvan parantamisen tueksi.

Viisi tehokasta keinoa luontojalanjäljen minimointiin paperi- ja kartonkituotteiden hankinnassa

- 1. Kierrätyskuitu ensisijaisena.** Suosi tuotteita, joissa kierrätyskuidun osuus on vähintään 50–70 %. Jos kierrätyskuitua ei ole käytetty, vaadi FSC-sertifioitua neitseellistä kuitua.
- 2. Ympäristömerkit käyttöön.** Edellytä Joutsenmerkkiä, EU-ympäristömerkkiä tai muuta I-tyyppin ympäristömerkkiä ja varmista, että vaatimukset koskevat koko tuotetta.
- 3. Vältä haitallisia kemikaaleja.** Valitse tuotteita, joissa ei käytetä kloorivalkaisua, optisia kirkasteita tai muita ympäristölle ja terveydelle haitallisia aineita.
- 4. Vähennä kulutusta.** Arvioi todellinen tarve ja hyödynnä ratkaisuja, kuten digitalisointia tai annostelulaitteita, jotka pienentävät paperin ja kartongin kulutusta.
- 5. Seuraa vastuullisuutta sopimuskauden aikana.** Edellytä toimittajalta vuosittaista raportointia esim. kuitujen alkuperästä, kierrätyskuidun osuudesta ja sertifikaattien voimassaolosta sekä toteuta pistokokeita ja auditointeja.

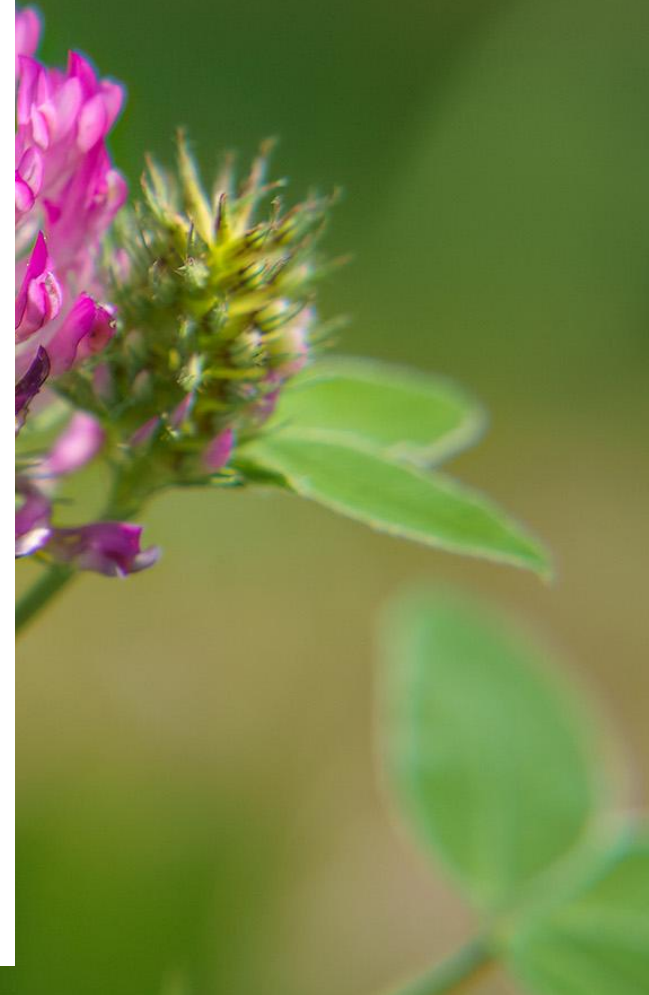
**Voit ladata hankintaoppaat
linkistä:**

[Uudet oppaat käytännön
hankintatyöhön - Motiva](#)

Kiitos kehittämiseen osallistuneille organisaatioille 2025:

- Espoon kaupunki
- Helsingin kaupunki
- HUS-yhtymä
- Kansaneläkelaitos
- Monetra Oulu Oy
- Riihimäen kaupunki
- Turun kaupunki
- Turun AMK
- Vantaan kaupunki
- Väylävirasto

**MOTIVA
SERVICES**

Kysymyksissä olethan
yhteydessä:

jenni.rovio@motiva.fi

www.motiva.fi/motiva_services

Kiertotalouden green deal – miksi kunnan kannattaa tehdä sitoumus ja miten se tukee kunnan strategiaa?

Johtava asiantuntija **Okariina Rauta**, Motiva Oy ja kiertotalouden asiantuntija **Kimmo Nekkula**, Vantaan kaupunki

kiertotalouden
green deal

Kiertotalouden green deal – mikä se on ja miksi kannattaa sitoutua?

Kestävä kuntatyö – strategiasta toimintaan
18.3.2026

Okariina Rauta, johtava asiantuntija, Motiva Oy

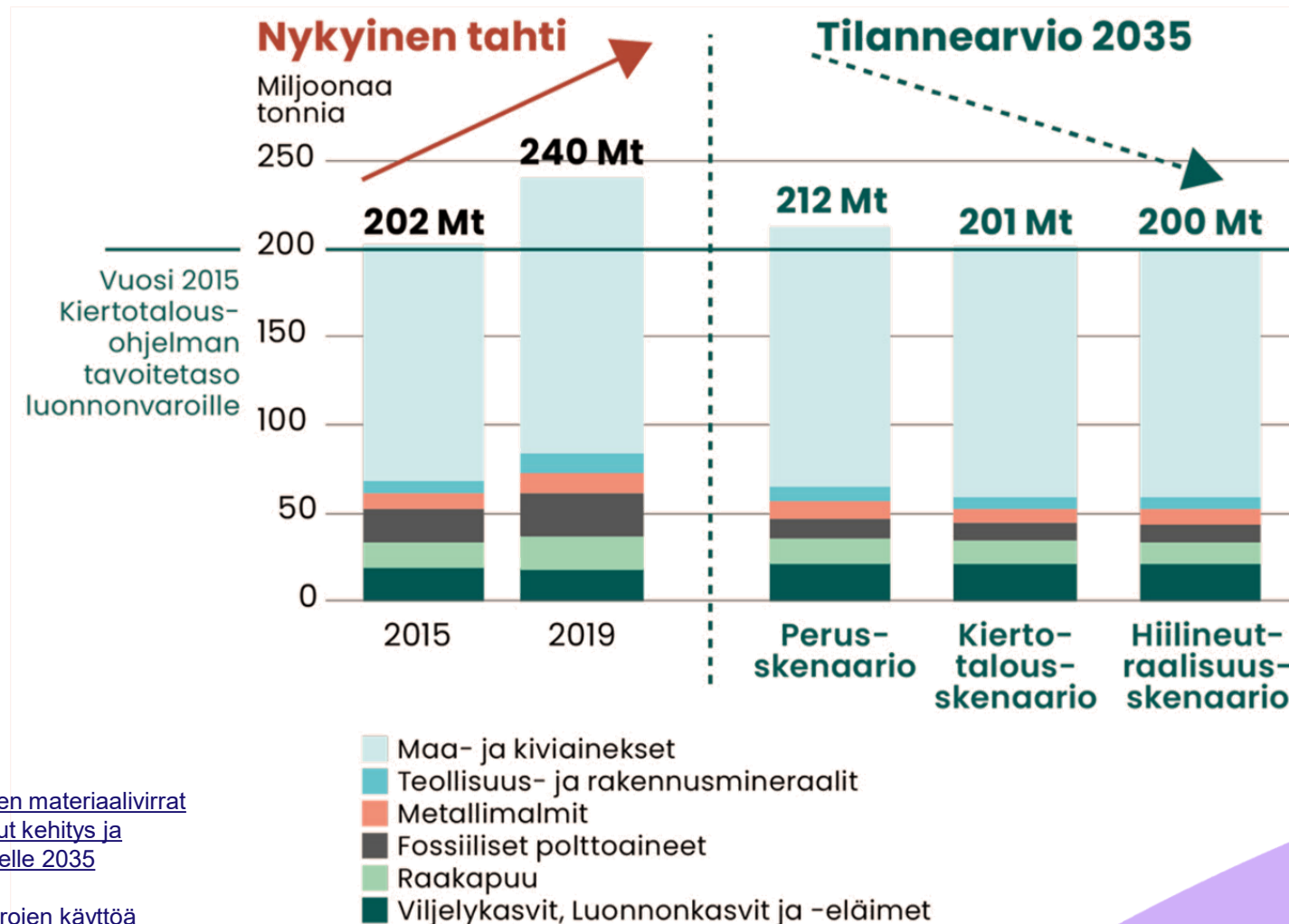
Kiertotalouden green deal on ainutlaatuinen yhteistyö kiertotalousmurroksen kiihdyttämiseksi

- **Vapaaehtoinen strateginen sitoumus**, jossa toimijat sitoutuvat **Kiertotalousohjelman luonnonvaratavoitteita**, hiilineutraaliutta ja kestäväää taloutta edistäviin tavoitteisiin ja toimiin **vuoteen 2035 mennessä**.
- Yrityksille, toimialoille, kunnille ja maakunnille.
- Taustalla **tutkimuslaitosten tilannekuva- ja skenaariotyö**. Valmisteltu **yhteistyössä** lähes 90 organisaation ja satojen asiantuntijoiden kanssa (2022-2024).

Lisätietoja: ym.fi/kiertotalouden-green-deal

Green dealin taustalla on tutkittu tieto ja yhteiskehittäminen

Lähde: Suomen kansantalouden materiaalivirrat ja niiden vaikutukset: Toteutunut kehitys ja kiertotalouden skenaariot vuodelle 2035

Syke Policy Brief: Luonnonvarojen käyttöä voidaan vähentää ja samalla vahvistaa taloutta

Kiertotalouden green dealin toimenpidealueet

- Lisätään ravinteiden kierrätystä ja sivuvirtojen hyödyntämistä
- Lisätään maaperän hiilensidontaa
- Lisätään kotimaisten kasvien ja kalan käyttöä resurssitehokkuuden parantamiseksi
- Vähennetään ruokahävikkiä ja pakkauksiin käytettävien luonnonvarojen määrää

- Suunnitellaan kiinteistöt ja yhdyskunnat osaksi säästävää ja älykästä energiajärjestelmää
- Hyödynnetään hukkaenergiat energiantuotantotarpeen vähentämiseksi
- Edistetään polttoon perustumatonta tuotantoa ja uusia energiaratkaisuja

5.

4.

1.

2.

3.

Rakennetun ympäristön hankkeiden suunnittelu ja valmistelu ohjaa kiertotalouteen

Vaalitaan olemassa olevaa rakennettua ympäristöä ja tehostetaan käyttöasteita

Kasvatetaan uudelleenkäyttö- ja kierrätystuotteiden markkinoita rakentamisessa

Kestävä tuotesuunnittelu ja liiketoimintamallit strategioiden ytimessä

Kiertotalous uudistaa tuotantoprosesseja ja hyötyy sähköistyksestä

Lisätään sivuvirtojen, kierrätysmateriaalien ja bioraaka-aineiden arvoa tuotannossa

Lisätään kiertotaloustuotteita ja kiertotalouspalveluita markkinoilla

Kehitetään kiertotalouden palveluja arjessa

Lisätietoa:

<https://kiertotaloussuomi.fi/wp-content/uploads/2024/10/Kiertotaloudengreendealinpelisaannot.pdf>

Kiertotalouden green dealin kotipesät

- **Kiertotalous-Suomi** tarjoaa tukea neljällä muutosalueella:
 - Kiertotalouteen perustuva teollisuus
 - Kestävä kulutus ja liiketoiminta
 - Materiaalitehokas energiajärjestelmä
 - Uudistava ruokajärjestelmä
- **Green Building Council Finland** tukee sitoutujia Resurssiviisas rakennettu ympäristö -muutosalueella

Kiertotalouden green deal: 30 valmista sitoumusta

FINNFOAM

**RT RAKENNUS-
TEOLLISUUS**

nolla_E

PIRKANMAA
COUNCIL OF TAMPERE REGION

SANDVIK

KUOPIO

orthex
GROUP

ECOSCANDIC
CLEANTECH OF TOMORROW

BOREALIS

SKANSKA

A-INSINÖÖRIT

SWECO

ANYSPEACE

YLVA

**FY
RA**

PORVOO BORGÅ

Kiertotalouden green deal – miksi kunnan kannattaa tehdä sitoumus ja miten se tukee kunnan strategiaa?

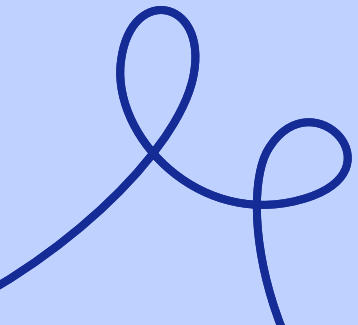
Kimmo Nekkula, Vantaan kaupunki

Vantaa

Esityksen sisältö

- ◆ Vantaan uusi strategia
- ◆ Vantaan kiertotalouden green deal -sitoumus
- ◆ Miksi liittyä green dealiin?

TULEVAISUUS ASUU VANTAALLA

VANTAAN KAUPUNKISTRATEGIA 2026–2029

TASAPAINOISESTI KASVAVA
VANTAA

VETOVOIMAINEN
VANTAA

HYVÄN ELÄMÄN
VANTAA

Vantaa

ARVOT

AVOIMUUS tarkoittaa päätöksentekomme ja koko toimintakulttuurimme läpinäkyvyyttä. Olemme avoimuuden edelläkävijä. Kuuntelemme, kohtaamme ja jaamme tietoa. Olemme kansainvälinen kaupunki. Sitoudumme keskusteluun ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

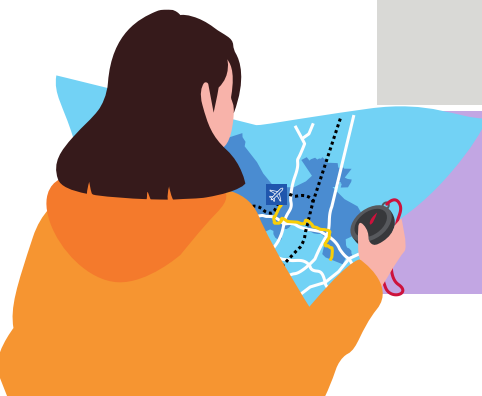
ROHKEUS on uskallusta toimia tulevaisuuden suunnannäyttäjänä ja oppia parhaista käytännöistä. Pidämme yllä kokeilemisen kulttuuria, jossa toimimme ennakkoluulottomasti ja haastamme totut tavat. Etsimme ratkaisuja ja käymme vuoropuhelua yli rajojen.

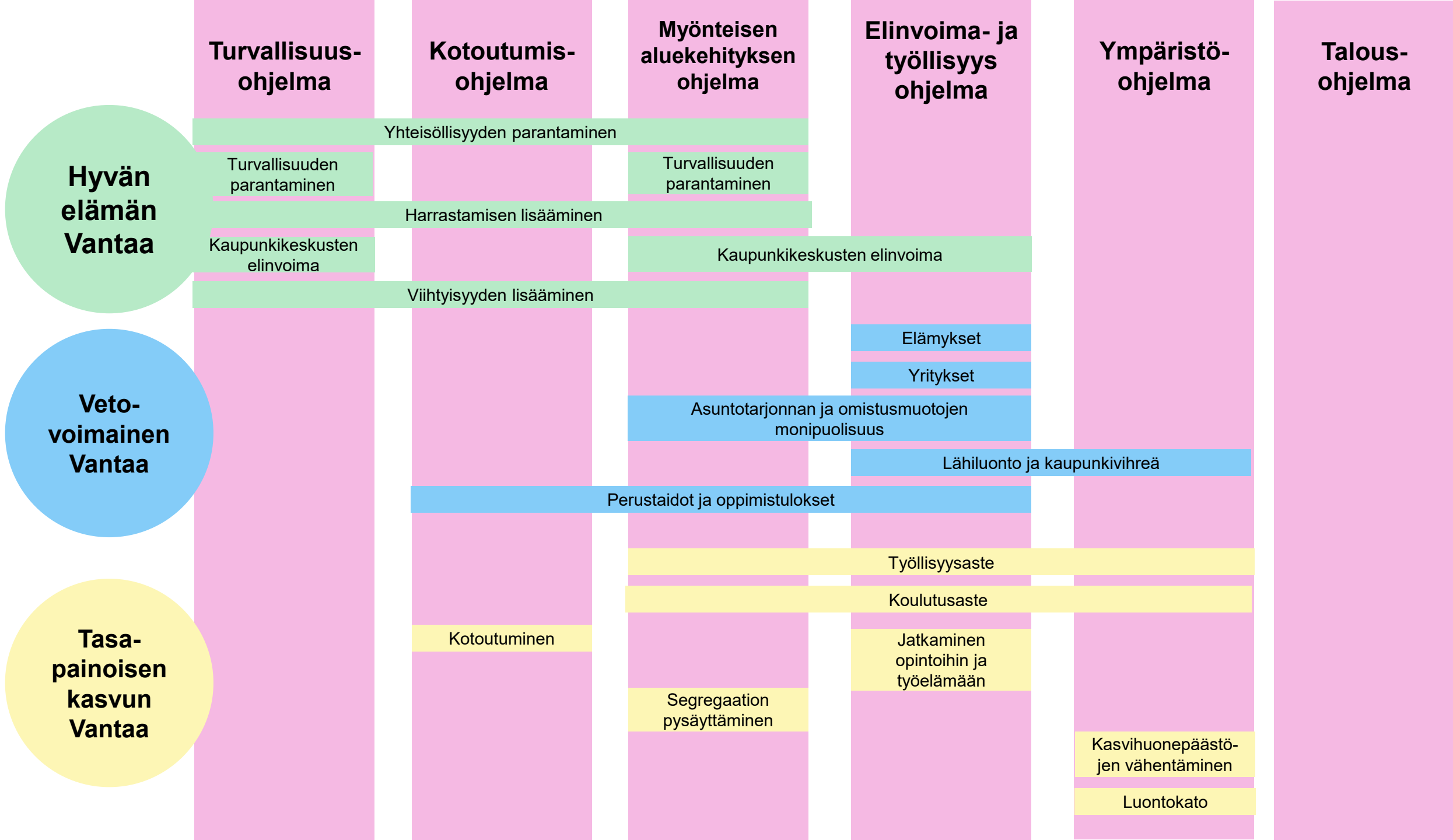

KESTÄVYYS tarkoittaa hyvän elämän edellytysten turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Päätöksenteossa ja toiminnassa huomioidaan ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset näkökulmat.

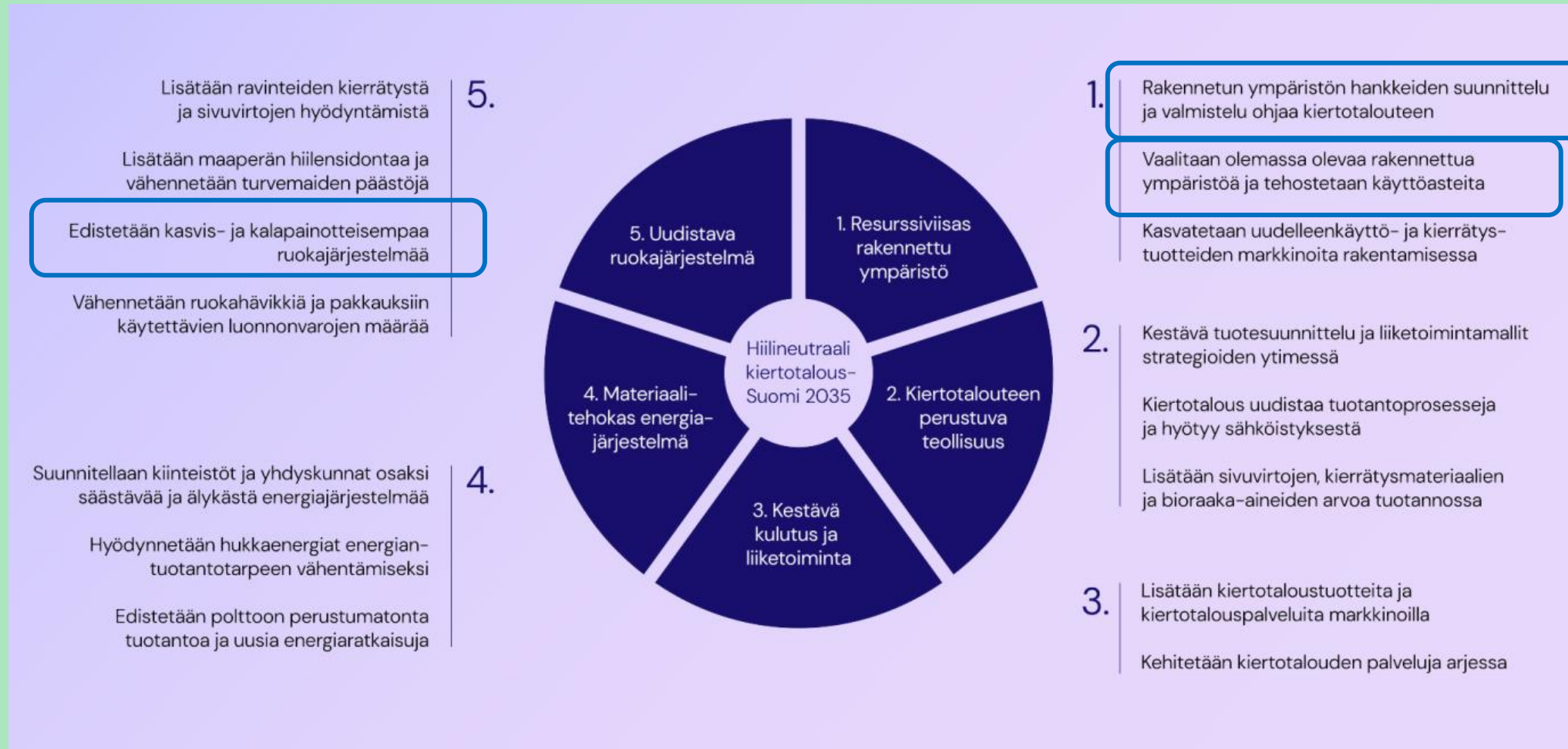
YHTEISÖLLISYYS on osallisuutta, luottamuksen ja yhteishengen luomista sekä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Aasukkaat, yritykset, yhteisöt ja työntekijät muodostavat yhdessä vahvan yhteisön ja ovat hyviä kumppaneita toisilleen.

Vantaan toimenpidealueet

Rakennetun ympäristön hankkeiden suunnittelu ja valmistelu ohjaa kiertotalouteen

Toimenpide: Otetaan käyttöön sujuvia ratkaisuja ja menettelytapoja maamassojen sekä muiden materiaalien kierron edistämiseksi.

Tavoitteet:

Uudelleenkäytettyjen osuus infra- ja maarakennushankkeissa käytetyistä maa- ja kiviainesten kokonaismäärästä %

Lähtötaso 1 % Tavoitetaso 2030: 5 % Tavoitetaso 2035:10 %

Toimenpiteen kuvaus

- Tehostamme massojen hyödyntämistä hankkeissa kartoittamalla ennakoivasti infra- ja maarakennushankkeissa syntyvät materiaalit ja maamassat sekä niiden potentiaaliset hyödyntäjät
- Asemakaavoituksen prosesseissa edistämme maamassojen pitkä- ja lyhytaikaista varastointia ja jatkojalostusta
- Syntyvien ylijäämämassojen hyödyntäminen tapahtuu ensisijaisesti Vantaan kaupungin sisällä ja toissijaisesti naapurikunnissa. Näin pyritään minimoimaan kuljetusmatkat.
- Kehitetään maamassoihin liittyvää seututasoista tiedonkulkua käyttämällä aktiivisesti ja ennakoivasti yhteistä järjestelmää (SeutuMassa)
- Laaditaan urakoitsijoille hankekohtaiset kiertotalouskriteerit vuoteen 2027 mennessä
- Vantaa on mukana toimivassa pääkaupunkitasoisessa maa- ja kiviainesten seurannassa ja koordinaatiossa vuoteen 2030 mennessä.

Vantaan ratikka

- Vantaan ratikassa on laadittu Massojen hyödyntämissuunnitelma jo vuonna 2023
- Vahva tahtotila toteuttaa hanke resurssiviisaasti, eli uudelleen käyttää tai hyödyntää kertyvät maamassat mahdollisimman tehokkaasti.
- Allianssit jatkavat parhaillaan työtä massojen hyötykäytön edistämiseksi.

Massakoordinoinnin vaikutukset päästöihin ja kustannuksiin

Betonimurskeen, maa- ja kalliroleikkausmassojen, kierrätyskasvualustojen sekä kierrätettävien kivien massakoordinoinnilla voidaan vaikuttaa syntyviin rakennusaikaisiin päästöihin merkittävästi.

Tarkastelu eri skenaarioilla osoitti, että päästöjä voidaan vähentää parhaimmillaan noin 32 %, mikä vastaa noin 3 % Vantaan vuoden 2021 päästöistä (HSY Pääkaupunkiseudun kasvihuonepäästöt, 2021).

Merkittävin päästövähennys 34% voidaan saavuttaa pienentämällä kuljetustarve minimiin

Edellyttää massakoordinaation toteutumista suunnitellusti siten, että mahdollisimman suuri määrä massoja voidaan uudelleen käyttää tai hyödyntää hankkeen rakentamisessa, mahdollisimman lähellä massojen syntypaikkaa. Tämä edellyttää riittäviä ja tarkoitukseen soveltuvia välivarastointi- ja tukitoiminta-alueita.

Päästöjen vähentämisen lisäksi massojen korkealla hyödyntämisasteella ja kuljetustarpeen vähentämisellä on mahdollisuus saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä.

Vaalitaan olemassa olevaa rakennettua ympäristöä ja tehostetaan käyttöasteita

Toimenpide: Lisätään tyhjillään olevien rakennusten ja tilojen käyttöä

Tavoitteet:

1. Tilojen vuokrausaste Vivamus Kiinteistöt Oy:n toimitiloissa %

Lähtötaso: 80 % Tavoitetaso 2030: 90 % Tavoitetaso 2035: 95 %

2. Tavoitetaso 2030: Vantaan kaupungin hallinnoimien tilojen käyttöasteet selvitetty ja suunnitelma käyttöasteiden parantamiseksi tehty

Tavoitetaso 2035: Keinoja Vantaan kaupungin hallinnoimien tilojen käyttöasteiden parantamiseksi on otettu käyttöön

Tikkurilan Silkki, valokuva Renor Oy

Toimenpiteen kuvaus

- Toteutetaan toimitilarakennuksiin peruskorjauksia ja käyttötarkoituksen muutoksia
- Mahdollistetaan tilojen tilapäinen tai määräaikainen käyttö
- Toimitilojen todellinen käyttöaste selvitetty ja suunnitelma käyttöasteen parantamiseksi tehty vuoteen 2027 mennessä.
- Rakennetaan toimintamalli, jossa tilojen tarjonta ja kysyntä saadaan kohtamaan.

Miksi Vantaan kannatti liittyä?

- Julkisesti asetetut tavoitteet haastavat kehittymään
- Alettu sisäisesti miettimään toimintatapoja
- Kehitetään asioita yhdessä muiden organisaatioiden kanssa ja opitaan toisiltamme
- Haetaan ja toteutetaan strategiaa ja green dealia tukevia hankkeita
 - SYKE:n koordinoima CirCLIFE 2027–2034 (hakemus jätetty), jossa Vantaan osahanke keskittyy rakennusten elinkaaren jatkamiseen
 - [Kiertotalot](#)-hanke 2024–2026
 - Kiertotaloudella haetaan kustannussäästöjä

Kiitos.

Vantaa

The background features a soft-focus photograph of people walking in a park. Overlaid on this are several large, colorful circular graphics composed of dashed segments in shades of blue, green, yellow, orange, and red, arranged in a circular pattern.

Tavoitteista teoiksi: Julkisen alan energiatehokkuussopimus arjen työkaluna

Asiantuntija **Anna Sahiluoma**, Motiva Oy

Julkisen alan energiatehokkuussopimus 2026

Anna Sahiluoma, Motiva

Pakkoa parempi vaihtoehto

Ensisijainen valintamme EED:n toimeenpanoon

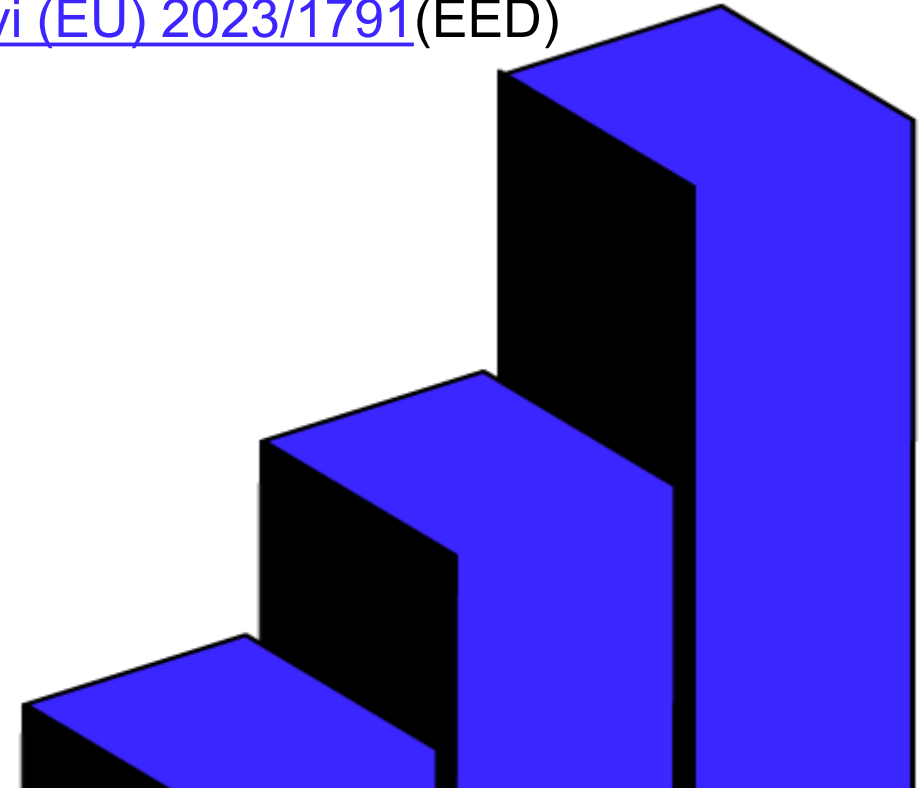
- + EU:n energiatehokkuusdirektiivi EED asettaa Suomelle sitovia velvoitteita.
- + Direktiivin toimeenpano onnistuu Suomessa vapaaehtoisin keinoin vain, jos sopimustoiminta on kattavaa ja täyttää asetetut tavoitteet energiankäytön tehostumisesta.

[Energiatehokkuusdirektiivi \(EU\) 2023/1791 \(EED\)](#)

40 %

Sopimustoiminnan tavoitteena on täyttää noin 40 % energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanokaudella 2021–2030 sen 8 artiklan mukaisesta sitovasta kansallisesta energiansäästövelvoitteesta.

Kattavuustavoitteet vuoden 2027 lopussa

ELINKEINOELÄMÄ

Kohderyhmän yritysten energiankäytöstä vähintään 80 %

- Energiavaltainen teollisuus: yrityksistä 100 %
- Keskisuuri teollisuus ja yksityinen palveluala: kohderyhmien energiankäytöstä yhteensä vähintään 50 %
- Energia-ala: energiantuotannosta 70 % ja loppuasiakkaille toimitetusta ja myydystä energiasta 80 %

KIINTEISTÖALA

Kohderyhmän toimijoiden energiankäytöstä mahdollisimman suuri osuus

- Toimitilakiinteistöt: kohderyhmän kiinteistökannan yhteenlasketusta huoneisto-pinta-alasta vähintään 80 %
- Vuokra-asuntoyhteisöt: kohderyhmän asuntokannan yhteenlasketusta huoneisto-pinta-alasta vähintään 80 %

JULKINEN ALA

- Kunnat ja kaupungit: asukasluvulla mitattuna vähintään 75 %
- Hyvinvointialueet: kaikki hyvinvointialueet (31.12.2026)
- Valtio: merkittävä osa energiankäytöstä esim. kiinteistökannasta ja ulkovalaistuksesta (31.12.2026)
- ❖ Hinku-kunnilla velvollisuus liittyä

Mukana

Tilanne 13.3.2026

 JULKISET TOIMIJA

65

Akaan kaupunki
Espoon kaupunki
Eurajoen kunta
Haminan kaupunki
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Helsingin kaupunki
Hollolan kunta
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY -
kuntayhtymä
HUS-yhtymä
Hyvinkään kaupunki
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Juuan kunta
Jyväskylän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kangasalan kaupunki
Kankaanpään kaupunki
Kauhajoen kaupunki
Kemin kaupunki
Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda
Keuruun kaupunki
Kokkolan kaupunki
Koulutuskeskus Salpaus-kuntayhtymä
Kouvolan kaupunki
Kuopion kaupunki
Kurikan kaupunki
Kuusamon kaupunki
Kärkölen kunta

Lahden kaupunki
Laitilan kaupunki
Lapinlahden kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lapuan kaupunki
Lempäälän kunta
Loimaan kaupunki
Länsimetro Oy
Marttilan kunta
Muhoksen kunta
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Nivalan kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Puolustuskiinteistöt
Pälkäneen kunta
Raahen kaupunki
Rauman kaupunki
Riihimäen kaupunki
Ristijärven kunta
Räikkylän kunta
Seinäjoen kaupunki
Senaatti-kiinteistöt
Sonkajärven kunta
Toivakan kunta
Valkeakosken kaupunki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Äänekosken kaupunki

Millaiseen tavoitteeseen sitoudut?

Liittyjän energiamääräinen tavoite (MWh)
lasketaan liittymishetkellä viimeisimmästä
käytössä olevasta normaalista toimintaa
edustavan kalenterivuoden energiankäytöstä.

Tavoite
2026–2035

10 %

JA

Välitavoite
vuodelle 2030

6 %

Pitääkö energiankulutuksemme vähentyä?

Ei, liittyjän energiankäytön ei edellytetä olevan sopimukseen liittymistilannetta alempi tavoitevuosina 2030 ja 2035.

Tuleeko seurauksia, jos emme saavuta tavoitetta?

Ei, liittyjän asettama tavoite on ohjeellinen.

Liittyjä sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen

JULKINEN ALA

Tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen osaksi toimintasuunnitelmia tai käytössä olevia/käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

- 1) Liittyjä toimeenpanee sopimusveloitteet sisällyttämällä ne tarkoituksen mukaisella tavalla osaksi liittyjän toimintaa ja käytössä olevia johtamisjärjestelmiä.
 - organisoimalla energiatehokkuustoiminnan ja sen suunnittelun sekä pitämällä suunnitelmat ajan tasalla.
 - selvittämällä energiankäytön tehostamismahdollisuudet ja laatimalla aikataulun kustannustehokkaiden toimenpiteiden toteuttamiseksi.
 - kouluttamalla henkilökuntaa ja viestimällä energiatehokkuusasioista.
- 2) Liittyjä sitoutuu **vuosittaiseen raportointiin**.
 - 1) Lisäksi liittyjä pyrkii siihen, että se toiminnassaan noudattaa mm. energiatehokkuus ensin -periaatetta, käyttöönottaa uutta energiatehokasta teknologiaa, lisää kulutusjoustoa, **ottaa käyttöön perusparannuspasseja** sekä sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi omia hankintamenettelyjä siten, että hankintakustannusten lisäksi otetaan huomioon myös käytönaikaiset kustannukset ja käyttöikä.

Jokainen liittyjä toteuttaa toimia omista lähtökohdistaan ja sitoutuu tekemään parhaansa tavoitteen saavuttamiseksi.

Työ edellyttää johdon sitoutumista, pitkän aikavälin päämäärien ja tavoitteiden asettamista sekä niiden systemaattista toteuttamista ja seuranta.

Toimintasuunnitelma

- Yksi julkisen alan energiatehokkuussopimuksen keskeinen velvoite on laatia energiatehokkuuden toimintasuunnitelma tai päivittää olemassa oleva suunnitelma.
- **Toimintasuunnitelman tarkoituksena on kuvata, miten organisaatio toteuttaa energiatehokkuussopimuksen tavoitteita käytännössä.** Suunnitelmassa määritellään muun muassa vastuut, toimintatavat ja keskeiset toimenpiteet, joilla energiansäästöjä saavutetaan sopimuskauden aikana.
- Toimintasuunnitelma hyväksytään liittyneen organisaation vastuullisessa toimielimessä ja toimitetaan vuoden kuluessa sopimukseen liittymisestä Motivaan (seuranta-apu@motiva.fi) ja Energiavirastoon (energiatehokkuussopimuksen vastuuhenkilölle).
- Hyvin laadittu toimintasuunnitelma tukee energiatehokkuustavoitteiden saavuttamista, helpottaa raportointia ja tekee energiansäästöstä näkyvän ja mitattavan osan organisaation jokapäiväistä toimintaa. Toimintasuunnitelman tekemistä ohjaamaan on tehty mallipohja.
- Toimintasuunnitelmapohjaa voi hyödyntää energiatehokkuustyön tukena, vaikka ei kuuluisi energiatehokkuussopimukseen

Mallipohja: <https://energiatehokkuussopimukset.fi/aineistot-ja-ohjeet/julkinen-ala/jets-toimintasuunnitelma/>

Toimintasuunnitelmassa kuvataan seuraavia asioita:

- Miten vastuut ja työnjako on määritelty ja miten energiatehokkuustyö on liitetty osaksi organisaation johtamis- ja toimintajärjestelmiä?
- Miten energiansäästömahdollisuuksia tunnistetaan suunnitelmallisesti ja millaisia kustannustehokkaita energiatehokkuustoimenpiteitä toteutetaan ja raportoidaan?
- Miten energiankäyttöä ja vedenkulutusta seurataan ja miten seurantatietoa hyödynnetään energiatehokkuuden parantamisessa?
- Miten energiatehokkuus huomioidaan kiinteistönhoidon tehtävämäärittelyissä, kilpailutuksissa, sopimuksissa ja niiden toteutumisen seurannassa?
- Miten energiatehokkuus ja elinkaarikustannukset huomioidaan uudis- ja korjausrakentamisessa sekä maankäytön ja liikenteen suunnittelussa?
- Miten energiatehokkuus sisällytetään hankintamenettelyihin ja miten energiatehokkuustietoja hyödynnetään silloin, kun se johtaa kokonaistaloudellisesti edullisempaan lopputulokseen?
- Miten erilaisia rahoitus- ja leasingratkaisuja hyödynnetään energiatehokkuusinvestointien toteuttamisessa?
- Miten henkilöstöä koulutetaan energiatehokkaaseen toimintaan ja miten energiatehokkuustoimista ja tuloksista viestitään organisaation sisällä ja ulospäin?
- Miten vuokralaisia ja tilojen käyttäjiä ohjataan energiatehokkaaseen toimintaan ja miten energiatehokkuutta tukevia vuokra- ja palvelusopimuskäytäntöjä edistetään?
- Miten rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) mukaiset perusparannuspassit otetaan käyttöön ja millaiset tavoitteet niiden laadimiselle asetetaan?
- Miten fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähennetään silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua?
- Miten toteutetut toimenpiteet ja saavutetut energiansäästöt raportoidaan ja miten sopimuksen toteutumista seurataan vuosittain?

Tukea energiatehokkuus- työhön

Motiva tukee energiatehokkuussopimukseen liittyneitä

- Tilaisuuksia, webinaareja ja aamukahveja
- Verkostoitumista ja vertaistukea
- Hyvien käytäntöjen levittämistä
- Asiantuntijatukea liittymiseen ja energiatehokkuustyöhön

Ole rohkeasti yhteydessä!

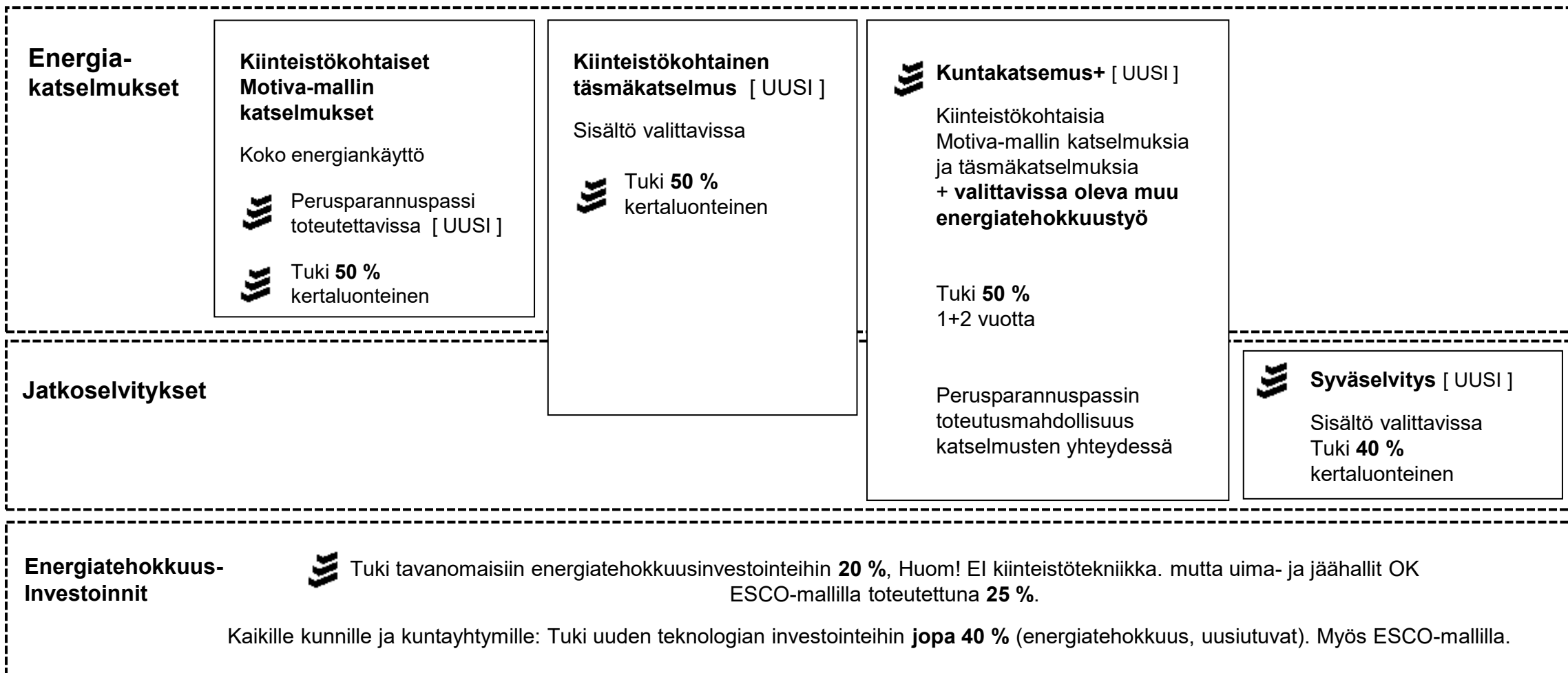
- Onko sinulla kysymyksiä liittymiseen tai raportointiin liittyen tai kaipaatko sparrailua energiatehokkuustyöhön?

kysy@energiatehokkuussopimukset.fi

Vuonna 2026 uusia energiatukikannustimia

 tarjolla vain julkisen alan energiatehokkuussopimukseen liittyneille kunnille ja kuntayhtymille

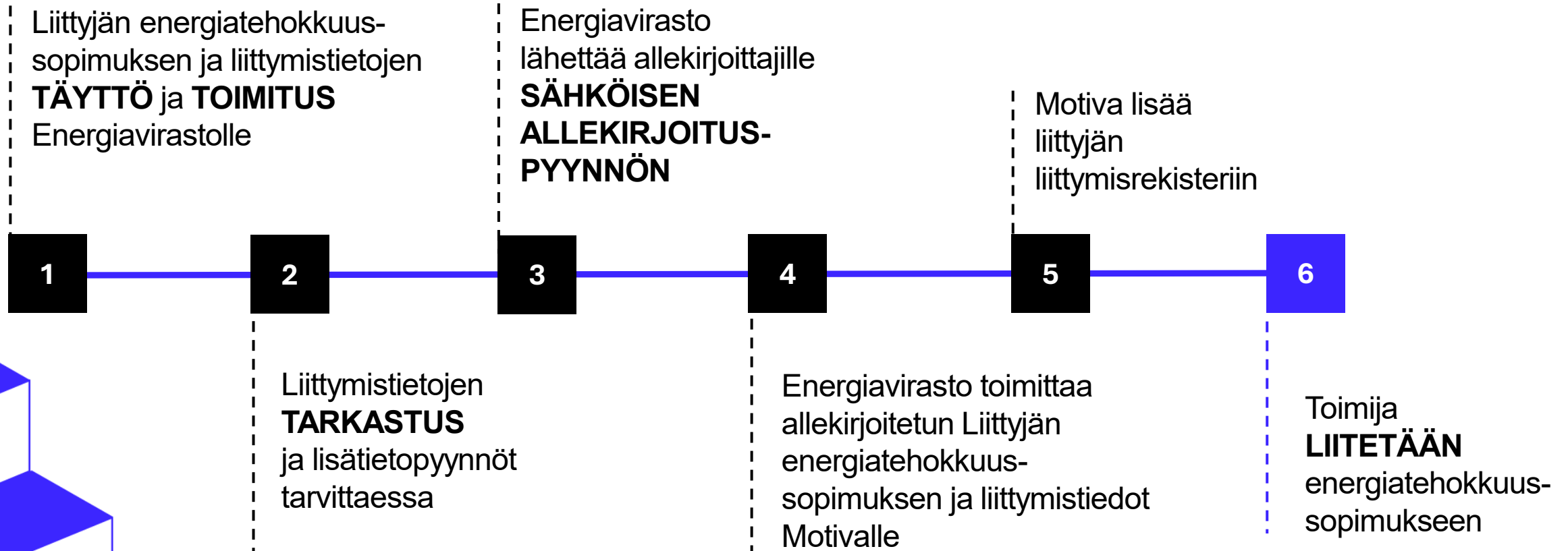

Energiatukiprosentit asetetaan vuosittain.
Kuvassa käytetty vuoden 2025 tukiprosentteja

HUOM! Energiatukea EI asuinkiinteistöille, hyvinvointialueille tai valtion toimijoille

Näin liityt energiatehokkuussopimukseen

Liittyjän energiatehokkuussopimus -dokumentti

energiatehokkuussopimusten sivuilla

- ote kysyttävistä energiatiedoista

2.1 Liittyjän rakennusten energiankäyttö

Rakennuksiksi tässä kohdassa luetaan kaikki paitsi asuinrakennukset. Ilmoita alla vain Liittyjän hallinnassa oleva energiankäyttö.

	Omassa käytössä ja omistuksessa olevat kiinteistöt	Ulkoa vuokratut kiinteistöt*	Ulos vuokratut kiinteistöt**	
Sähkö ⁴				MWh
Kauko-/aluelämpö				MWh
Kaukokylmä				MWh
Polttoaineet ⁵				MWh
Energiakäyttö yhteensä				MWh
Rakennusten lukumäärä				kpl
Pinta-ala				m ² (hyötypinta-ala ⁶)

Rakennusten energiankäyttö yhteensä _____ MWh

*Ulkoa vuokratuista kiinteistöistä ilmoitetaan tiedot vain niistä, joissa energian hankinnasta vastaa Liittyjä.

Mikäli Liittyjä vastaa vuokrakiinteistössä vain käyttösähköstä, ilmoitetaan yllä vain käyttösähkö. Mikäli Liittyjän käytössä olevissa vuokrakiinteistöissä vuokranantaja vastaa energianhankinnasta ja energia sisältyy vuokraan, ei tällaisten kohteiden tietoja ilmoiteta.

**Mikäli Liittyjän omistama kiinteistö on vuokrattu muulle taholle (Ulos vuokratut kiinteistöt), ilmoitetaan yllä vain Liittyjän vastuulla oleva energiankäyttö. Mikäli kohde on vuokrattu ”kylmänä” eli vuokralainen vastaa energian hankinnasta, ei tällaisten kohteiden tietoja ilmoiteta.

2.2 Liittyjän muu energiankäyttö

Muu kuin edellisessä kohdassa 2.1 ilmoitettu Liittyjän hallinnassa oleva energiankäyttö.

Liittyjän muu sopimukseen liitetty energiankäyttö sisältää

Katu- ja muu ulkovalaistus	
* Omat kuljetukset	
Työkoneet	
Muu, mikä (esim. satamat)	

Liittyjän muu energiankäyttö yhteensä

Sähkö		MWh
Lämpö		MWh
Polttoaineet ³		MWh
Energiakäyttö yhteensä		MWh

* Omat kuljetukset sisältävät lähtökohtaisesti kaikki omilla ajoneuvoilla tehtävät ajot (kotisairaanhoido, pelastustoimi jne.)

Uusi kausi, vahva joukkue, yhteinen tavoite

 energiatehokkuussopimukset.fi

Kauden tärkein sopimus. Solmi omasi nyt.

 Energiatehokkuus
sopimukset

Finnish Sustainable Communities: Resurssiviisauden johtaminen, esimerkki Fisukunnasta

Ympäristöjohtaja **Päivi Pietarinen**, Jyväskylän kaupunki

Resurssiviisauden johtaminen - strategiasta käytäntöön

Kestävä kuntatyö -tilaisuus 18.3.2026

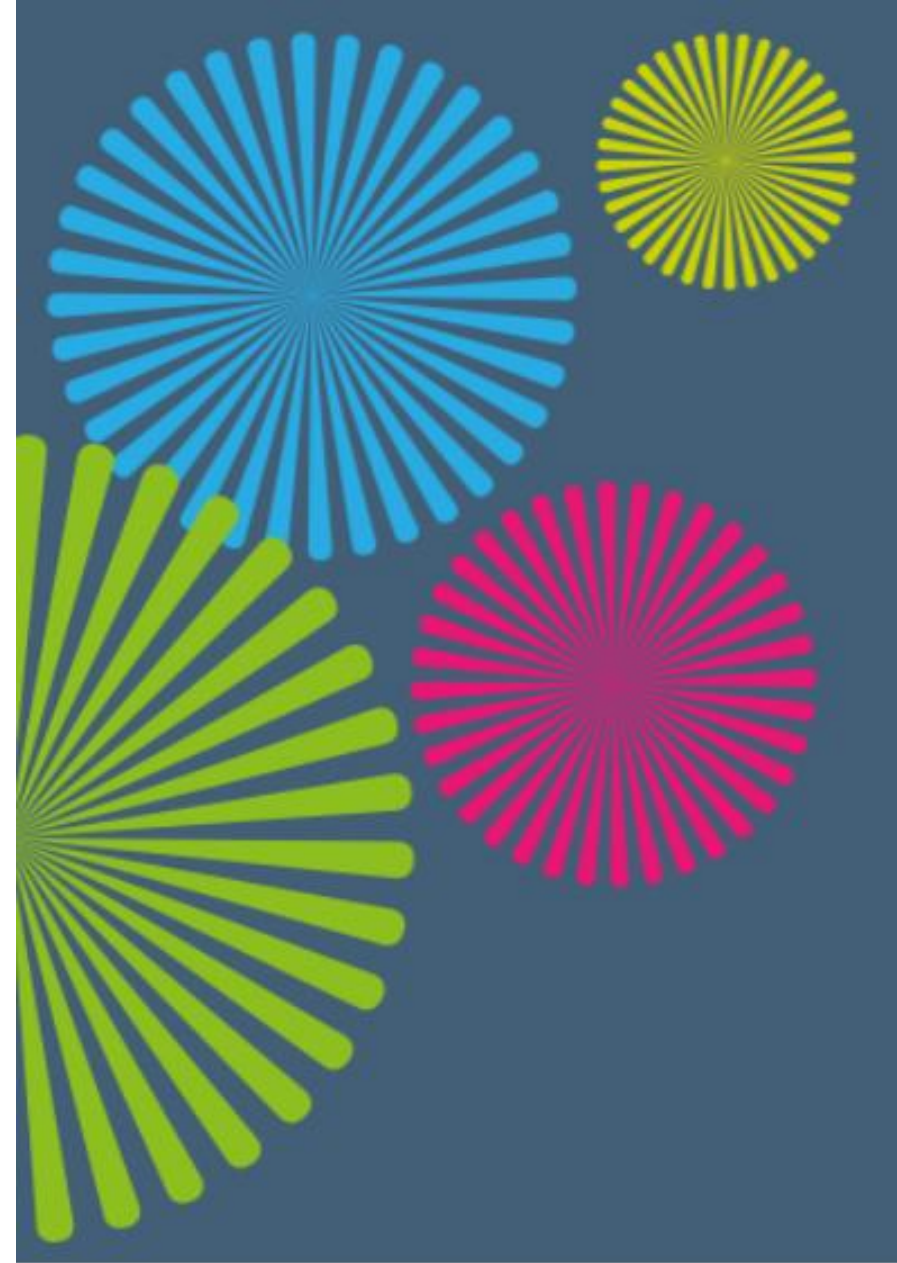
ympäristöjohtaja Päivi Pietarinen
Jyväskylän kaupunki

JYVÄSKYLÄ

**Verkostoissa
johtajuus ei perustu
käskyihin, vaan
kykyyn rakentaa
luottamusta,
yhdistää näkökulmia
ja vaikuttaa ilman
muodollista valtaa.**

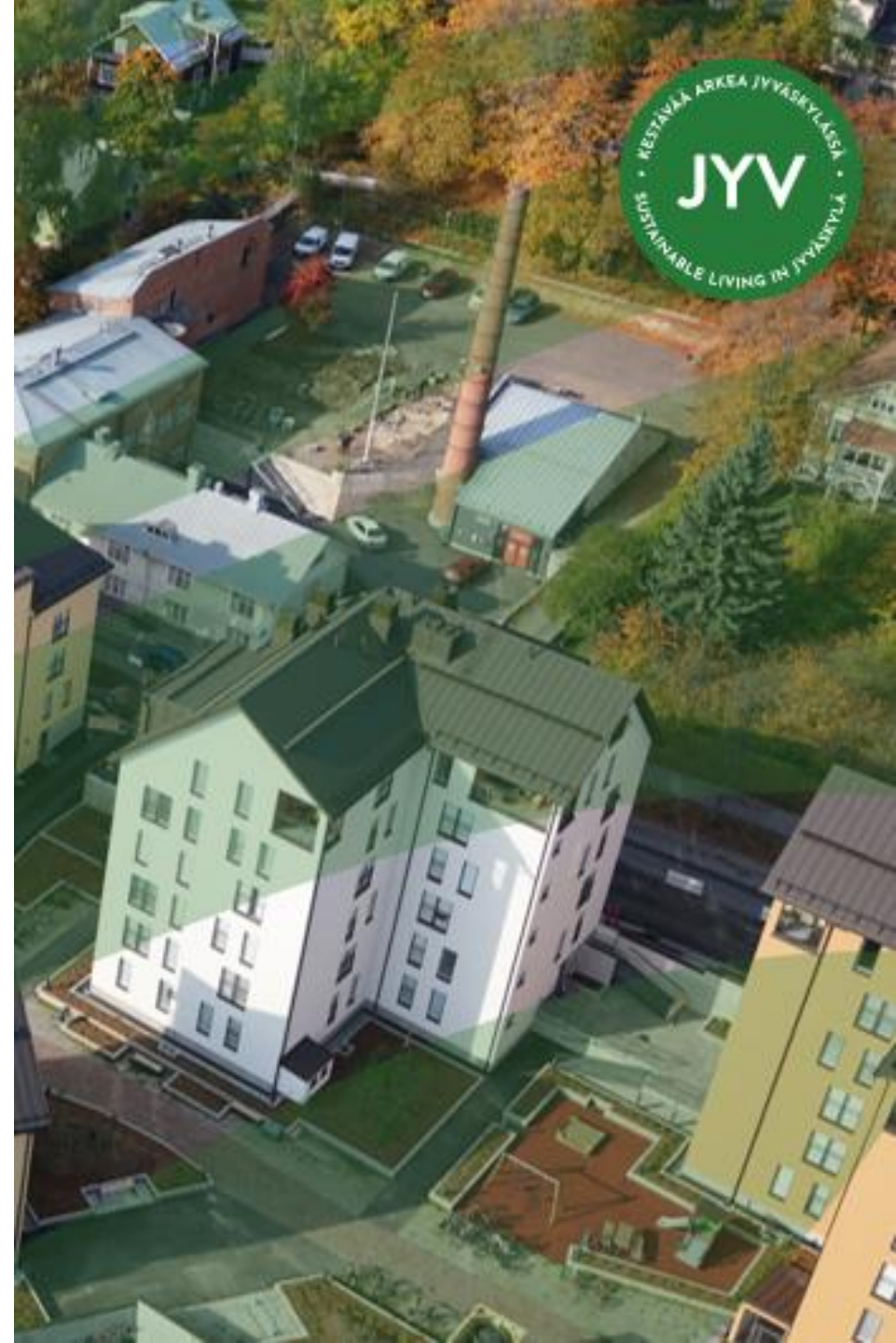
Strategiasta...

- Resurssiviisaus on ollut Jyväskylän kaupunkistrategiassa vuodesta 2013
- Tiekartan rakentaminen Kohti resurssiviisautta -hankkeessa 2013–2015 → FISU-verkosto 2015
- Resurssiviisauden tiekartasta kaupunkistrategiaa toteuttavaksi toimintaohjelmaksi 2019, päivitykset 2022 ja 2026
- FISUn isot tavoitteet ylivaltuustokautisia – ohjelmassa lyhyemmän aikavälin tavoitteet, mittarit ja niitä toteuttavat toimenpiteet

...käytännön johtamiseen

- Ympäristöjohtajan alaisuudessa 3 ympäristöasiantuntijan resurssiviisaustiimi toiminnan koordinoijina
- Toimintaa ohjaavassa Resurssiviisausryhmässä toimiala- ja palvelujohtajat, liikelaitosjohtajat, yhtiöiden edustajat sekä pysyvät asiantuntijat
- Päätösvalta kaupunginhallitus ja -valtuusto, suunnittelun ja seurannan linkitys talousarviosykliin
- Resurssiviisas Jyväskylä -ohjelman päivitys ja toimeenpano: systemaattinen lähestymistapa, sitouttaminen tekemällä sekä aktiivinen tuki toimeenpanolle
- Jatkossa toimeenpanon aktiivisen tuen kautta aidosti rullaavasti päivittyvä poikkihallinnollinen ohjelma
 - ajantasaisuus muuttuvassa yhteiskunnassa + ehkä ei tarvetta massiiviseen päivitysprosessiin valtuustokausittain

Seuraa Jyväskylän resurssiviisaustyötä:

www.jyvaskyla.fi/resurssiviisaus

ymparistovahti.jyvaskyla.fi

JYVÄSKYLÄ

Kunnat Suomen hiilineutraaliustavoitteen tukena

Ryhmäpäällikkö **Laura Saikku**,
Suomen ympäristökeskus

Kunnat Suomen hiilineutraaliustavoitteen tukena

Laura Saikku
Suomen Ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Johdanto

- Suomi pyrkii hiilineutraaliksi 2035 - monilla kunnilla myös tarvetta pyrkiä hiilineutraaliksi
- HINKU-verkosto on ”Kohti hiilineutraalia kuntaa” ilman hiilineutraaliuden tarkempaa määrittelyä. Verkostoa perustettaessa toiminnan lähtökohdaksi on otettu päästövähennykset (-80% 2007-2030).
- Yhtenäinen hiilineutraaliusmääritelmä nähtiin tärkeänä, jotta kaikki ymmärtäisivät tavoitetilan samalla tavalla ja voisivat suunnitella toimiaan johdonmukaisesti.
- Kunnan ja maakunnan hiilineutraaliusmääritelmä julkaistiin helmikuussa: <https://hiilineutraalisuomi.syke.fi/kunnille-ja-alueille-yhtenainen-hiilineutraaliuden-maaritelma/>
- Tavoitteen asettaminen perustuu kuitenkin vapaaehtoisuuteen

Ilmastolain tavoitteiden ajantasaisuus

- Ilmastolain tavoitteet perustuvat Suomen oikeudenmukaiseen, maksukyvyn mukaiseen osuuteen IPCC:n määrittelemästä globaalista 1,5 asteen hiilibudjetista.
- Ilmastolain tavoitteiden arvioinnissa hiilibudjetit päivitettiin huomioiden uusin tieteellinen tieto. Päivitetty laskelma ei tuo merkittäviä muutoksia alkuperäisiin laskelmiin.
- Syken tavoitteiden arvioinnin päästöpolut eivät ole ainakaan liian kunnianhimoisia Suomen reiluksi panokseksi Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteeseen.

Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4 | 2026

Ilmastolain tavoitteet ja täydentävät keinot niiden saavuttamiseksi

Johannes Lounasheimo, Fredric Mosley, Sampo Pihlainen, Sampo Soimakallio, Laura Saikku ja Tommi Ekholm

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Toimia kaikilla sektoreilla, maankäyttösektorilla paljon potentiaalia

- Tavoitteesta kiinnipitäminen edellyttää toimia kaikilla sektoreilla
- EU velvoitteiden saavuttamisen jälkeen ilmastolain hiilineutraalisuustavoite on saavutettavissa kohtalaisilla lisätoimilla.
- Maankäyttösektori on kaukana EU-velvoitteista, mutta sektorilla on paljon potentiaalisia toimia
- Maankäyttösektorin toimet kustannusvaikuttavuudeltaan huomattavasti kannattavampia kuin monien taakanjakosektorin tai päästökauppasektorin lisätoimet tai hiilidioksidin talteenotto

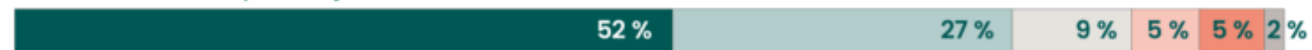
Tavoitteille myös kansalaisten tuki

- Suomalaiset kannattavat vahvempaa poliittista ohjausta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteesta kiinni pitämiseksi.
- Enemmistö vuodenvaihteessa 2025–2026 tehdyn kyselytutkimuksen vastaajista (55 %) on sitä mieltä, että hiilineutraaliustavoitteesta tulee pitää tiukasti kiinni

<https://hiilineutraalisuomi.syke.fi/suomalaisilta-vahva-tuki-ilmastonmuutoksen-hillinnalle/>

Mitä mieltä olet seuraavista ilmastonmuutokseen liittyvistä väittämistä?

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on tärkeää.

Päätäjien tulisi tehdä enemmän ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Suomen tulee pitää kiinni asetetusta tavoitteesta, jossa hiilineutraalisuus saavutetaan vuoteen 2035 mennessä.

Ilmastolain kansalliset tavoitteet

- Uusi ilmastolaki (423/2022) tuli voimaan heinäkuussa 2022.
- Hiilineutraalius 2035. Suomessa syntyvien päästöt ja nielut tasapainossa
 - Nieluiksi lasketaan sekä LULUCF-sektorin nielut että teknologiset nielut, jolloin ilmakehän hiilidioksidia otetaan talteen ja varastoidaan pysyvästi pois luonnon hiilenkierrosta.
 - Päästöksi luetaan sekä fossiiliset ja prosessiperäiset päästöt sekä maankäyttösektorin päästöt.
- Taakanjako- ja päästökauppasektorin fossiilisille ja prosessiperäisille päästöille tavoitteet
 - vähintään 60 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä
 - 80 % vuoteen 2040 mennessä, ja
 - 90 % (pyrkien 95 %:iin) vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 päästöihin.
- Maankäyttösektorille ei määritelty erikseen määrällisiä tavoitteita
- Päästövähennyksen vuonna 2035 tulisi olla 70 %, jotta se olisi linjassa vuosille 2030 ja 2040 asetettujen vähennystavoitteiden kanssa.
- Tämän hetken arvioiden perusteella nielut jäänevät tasolle, joka vaatii vielä selvästi suuremman päästövähennyksen kuin 70 % päästöjen ja nielujen tasapainotilan saavuttamiseksi 2035.

Kunnan tai maakunnan hiilineutraalius Syken hiilineutraaliusmääritelmässä

- Kunnan tai maakunnan hiilineutraalius = tila, jossa alueen aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt ja poistumat (hiilinielut) ovat tasapainossa.
- Alueen *kaikki* vuosittaiset käyttöperäiset päästöt eivät ylitä alueen vuosittaisia omien hiilinielujen hiilen sidonnan ja alueen kasvihuonekaasupäästöjen hyvittämiseen käytettävien alueen ulkopuolelta hankittujen päästövähennysyksiköiden yhteismäärää
- Ollakseen linjassa kansallisten päästötavoitteiden kanssa kuntien ja maakuntien tasolla hiilineutraaliuden saavuttamiseksi, kuntien ja maakuntien tulisi nettonollapäästöjen lisäksi saavuttaa myös riittävän suuria fossiilisten ja prosessiperäisten päästöjen vähennyksiä.

Määritelmän kriteerit

- 1) Nettopäästöt nolla: Alueen kaikki vuotuiset käyttöperäiset kasvihuonekaasupäästöt \leq alueen vuotuiset maankäyttösektorin kasvihuonekaasut (nielu/päästö) + alueen ulkopuolelta hankitut päästövähennysyksiköt (hyvitykset).
- 2) Merkittävä päästövähennys: Alueen käyttöperäiset päästöt ovat vähintään 70 % alle vuoden 1990 tason ilmastolaista johdetun päästövähennysvaatimuksen mukaisesti.

Käyttöperusteiset päästöt

- Käyttöperäinen päästöseuranta on vakiintunut käytäntö kuntien kasvihuonekaasujen seurannassa
- Lähtökohtaisesti tuotantoperusteinen, mutta sähkön ja kaukolämmön tuotannon, jätteiden käsittelyn, henkilöautoliikenteen sekä kevyiden ajoneuvojen päästöt lasketaan kulutuksen perusteella.
- Hiilineutraaliuden tavoittelussa on mukana kuntien kaikki käyttöperusteiset päästöt, sisältäen sekä taakanjakosektorin että päästökauppasektorin päästöt.
- Kuntien käyttöperäiset päästöt summautuvat kansalliseen kasvihuonekaasuinventaarioon ja ovat siten keskeinen mittari paikallisen ilmastotavoitteen seurannassa kytkeytyen samalla kansallisiin ilmastotavoitteisiin.

Maankäyttösektorin hiilitase

- Hiilineutraaliuden saavuttamiseksi tarvitaan myös alueen maankäyttösektorin päästöjen (CO₂, CH₄, N₂O) vähentämistä ja hiilen poistumia (hiilinieluja).
- Alueen maankäyttösektorin hiilinielut ja päästöt lasketaan kyseisen kunnan hiilitaseeseen riippumatta maanomistuksesta, pois lukien hiilinielut tai päästövähennykset, jotka allokoitu päästövähennysyksikkönä jollekin toiselle kunnalle
- Tukeakseen parhaiten kunnan päätöksentekoa maankäyttösektorin kokonaisarviointiin tulisi olla kyllin luotettava, minkä takia se tulisi tehdä riippumattomien asiantuntijoiden toimesta.

Päästövähennysyksiköiden käyttö hiilineutraaliuden saavuttamisessa

- Alueen päästövähennysten ja nielujen vahvistamisen jälkeen jäljelle jäävät kasvihuonekaasupäästöt hyvitetään toteuttamalla **päästövähennyksiä tai hiilinieluja** lisääviä toimia oman alueen ulkopuolella
- Luonnon nielujen lisäksi päästövähennyksiä voi hankkia teknologisten nielujen avulla.
- Hiilineutraaliuden tavoittelun hierarkiassa viimeisin keino
- Hiilineutraaliusväittämään käytettävän päästövähennysyksikön on oltava lisäinen, todennettavissa, pysyvä ja ainutkertainen
- Ilmastotukiväittämiin perustuvat päästövähennysyksiköt voidaan laskea mukaan – kunhan edellä esitetyt kriteerit täyttyvät (vain yksi kunta laskee päästövähennyksen tai nielun vahvistuksen hyväkseen).

Lopuksi

- Kunnat erilaisia – ilmastotavoitteiden kunnianhimo vaihtelee kunnittain
- Tavoitteen asettaminen kunnille vapaaehtoista ja tämä määritelmä tarjoaa yhden määritelmän tavoitteellisen ilmastotyön tueksi
- Tärkeintä ilmastotoimien toteuttaminen kaikilla sektoreilla, hiilineutraaliustavoite kannustaa edistämään toimia myös maankäyttösektorilla, jossa kansallisesti paljon kustannusvaikuttavuudeltaan hyviä toimia
- **Oikeat tavoitteet asettavat ilmastotyölle raamit ja kannustavat työssä eteenpäin. Kuntien ilmastotyö kirittää myös kansallisten tavoitteiden saavuttamista. Tärkeintä, että toimia tehdään riittävästi ja pitkäjänteisesti.**

Valtakunnallinen kuntien sparraus- ja kehittäjäverkosto MAL: Ylikunnallisesta elinkeinoalueiden kehittäminen: strategiasta käytäntöön

Suunnittelupäällikkö Eero Purontaus,
Kansallinen MAL-verkosto

Elinkeinoalueiden ylikunnallinen kehittäminen kuntien raja-alueilla

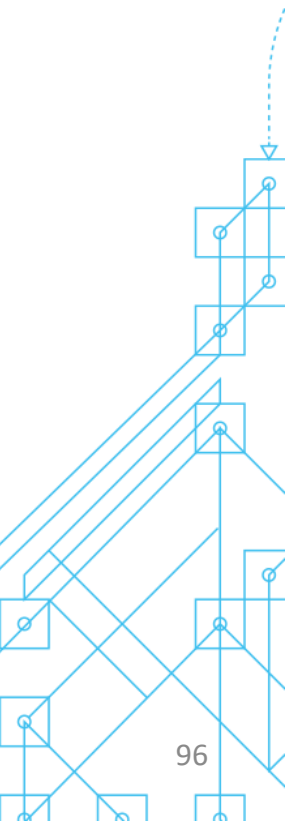
Mikä on MAL-verkosto?

MAL-verkosto on valtakunnallinen kuntien sparraus- ja kehittäjäverkosto, joka etsii uusia tapoja **maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL)** kehittämiseen kaupunkiseuduilla.

Mukana: 18 kaupunkia/kaupunkiseutua, neljä ministeriötä (LVM, TEM, YM, VM), Väylävirasto, ELY-keskus ja Kuntaliitto. Koordinointi Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymästä.

Tehtävä: Luoda edellytyksiä kaupunkiseutujen kestäväälle kehitykselle ja elinvoimaisuudelle. Toiminta perustuu seudullisen strategisen suunnittelun edistämiseen, vertaisoppimiseen ja yhteisiin selvityksiin.

Tavoite: Kehittää ohjauskeinoja, suunnitteluprosesseja ja toteutuksen välineitä sekä levittää hyviä käytäntöjä kuntien ja kaupunkiseutujen välillä.

Miksi MAL-verkosto käsittelee elinkeinoalueita?

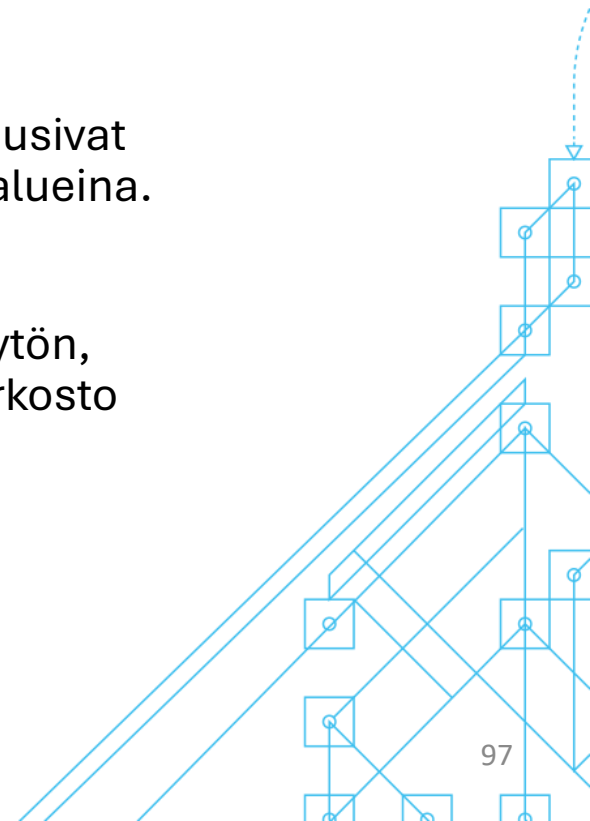

MAL-verkoston toiminnallisissa tavoitteissa 2023–2027 on määritetty tehtäväksi:

- Edistää aktiivisesti ekologista jälleenrakennusta ja vihreää siirtymää
- Integroida elinkeinokehitys kestäväan maankäyttöön

Kartoitettaessa kaupunkiseutujen vihreän siirtymän kysymyksiä, **kuntien raja-alueet** nousivat esiin mahdollisina tilaa vaativan vihreän siirtymän teollisuuden sijoittumiseen sopivina alueina.

Elinkeinoalueet ovat MAL-teema: Teollisuusalueiden kehittäminen edellyttää maankäytön, liikenteen ja infrastruktuurin yhteensovittamista yli kuntarajojen – juuri sitä mitä MAL-verkosto tekee.

Tilannekuva

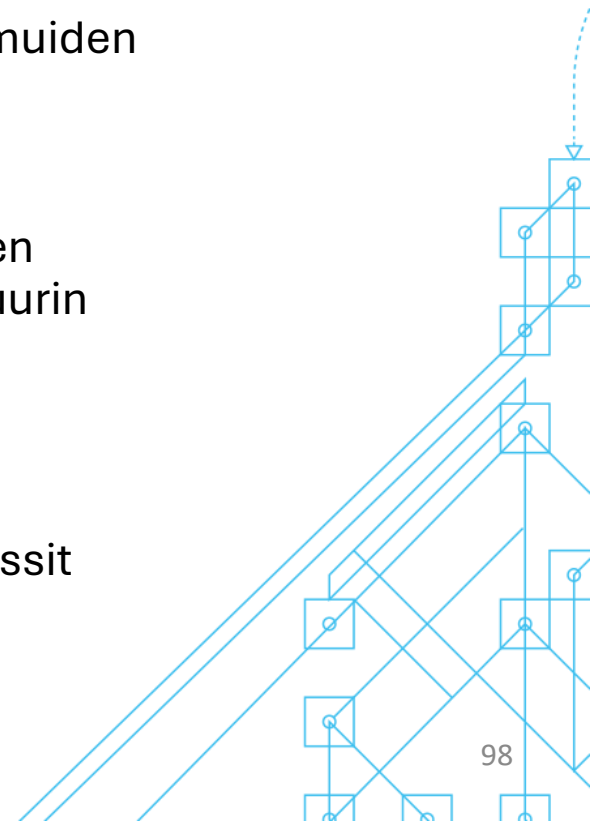

Kasvava kysyntä: Suurien teollisuustonttien tarve kasvaa teollisuusprosessien vaatiessa yhä enemmän tilaa ja Suomen houkuttelevuuden kasvaessa sijoittautumispaikkana. Kaupunkiseutujen tonttitarjonta ei pysy kysynnän vauhdissa.

Yritysten vaatimukset: Hyvä logistinen sijainti, joukkoliikenneyhteydet ja synergiaedut muiden toimijoiden kanssa (sivuvirrat, raaka-aineet).

Kuntien raja-alueet ratkaisuna: Uudet tontit sijoittuvat usein kuntarajoille. Ylikunnallinen yhteistyö mahdollistaa suurempien kokonaisuuksien kehittämisen, tehostaa infrastruktuurin käyttöä ja parantaa seudullista kilpailukykyä.

Hidastavat tekijät: Maankäytön prosessien hitaus, kaavaprosessit, selvitysvelvoitteet ja infrastruktuurin rakentaminen. Yritykset odottavat päätöksiä kuukausissa, kuntien prosessit kestävät vuosia.

Ylikunnallisten teollisuusalueiden keskeiset haasteet

Ylikunnalliset teollisuusaluehankkeet viivästyvät tai epäonnistuvat, vaikka kysyntä kasvaa

Yhteinen tahtotila puuttuu

- Ei seudullista elinkeinostrategiaa
- Kunnat kilpailevat – tulonjako ohjaa päätöksiä
- Aluevarauksia ilman yhteistä näkemystä toimijoista

Prosessit eivät toimi yhdessä

- Päätöksenteko eritahtista kuntien välillä
- Tiedonkulku katkonaista, ei koordinaatiofoorumeita
- Erilaiset käytännöt sijoittautumisprosesseissa

Toteutuskyky ei riitä

- Maanhankinta ja infrarakentaminen kallista
- Keskuskaupunki täynnä, kehyskunnilta puuttuu kapasiteetti
- Pirstoutunut maanomistus hidastaa etenemistä

Ylikunnallisten teollisuusalueiden keskeiset haasteet

Kuntien väliset teollisuusaluehankkeet kariutuvat tai viivästyvät merkittävästi, koska **yhteinen tahtotila, toimivat prosessit ja toteutuskyky puuttuvat:**

1. Yhteinen tahtotila puuttuu

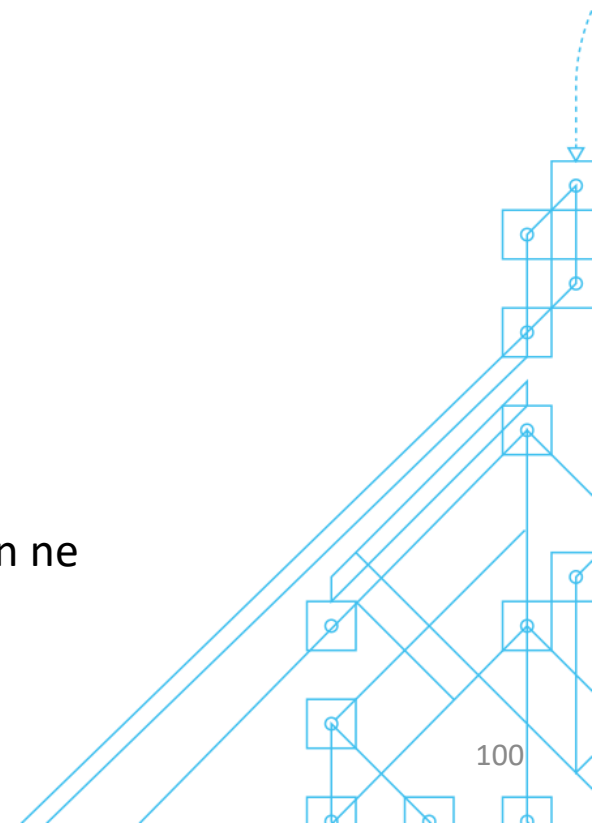
- Ei koordinaatiofoorumeita eikä seudullista strategiaa

2. Prosessit eivät toimi yhdessä

- Epäselvät pelisäännöt kustannustenjaossa
- Kunkin kunnan omat päätöksentekoprosessit eivät synkronoidu

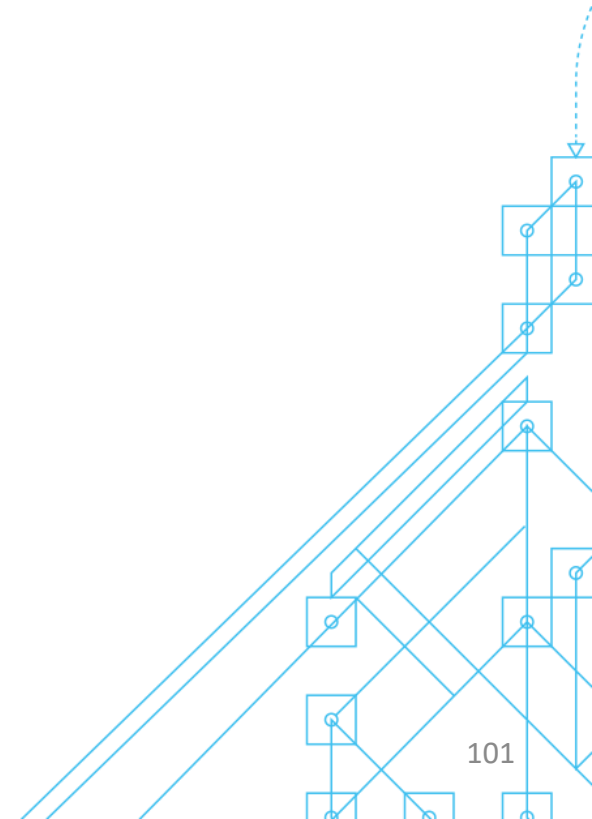
3. Toteutuskyky ei riitä

- Resurssit ja kapasiteetti jakautuvat epätasaisesti
- → Yritykset kohtaavat hitaan, epäjohdonmukaisen ja hajautuneen järjestelmän silloin, kun ne tarvitsevat nopeita päätöksiä ja yhtenäisiä pelisääntöjä.

Haaste – yhteinen tahtotila puuttuu

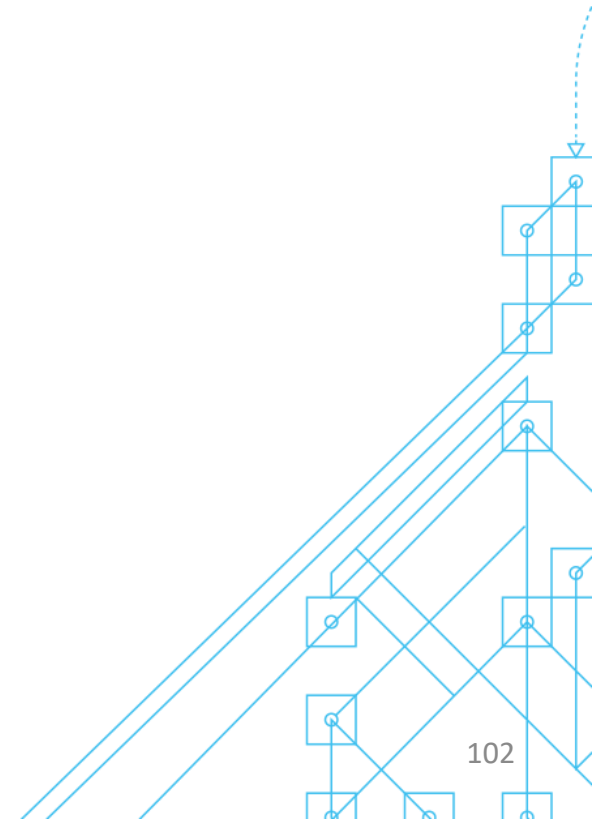
- Seudullista elinkeinostrategiaa ei ole tai se ei ohjaa käytännön toimintaa
- Kunnat kilpailevat toisiaan vastaan – tulonjako ohjaa päätöksiä
- Aluevarauksia tehdään ilman yhteistä näkemystä toimijoista ("hakuammunta")
- Seudulliseen hyötyyn ei luoteta, mieluummin varmistetaan sijoittuminen omaan kuntaan

Suosituksset – seudullinen strategia ja koordinaatio

- Työstetään seudullisia strategioita, joilla tuetaan merkittävien ekosysteemien sijoittumista
- MAL-seuduilla sisällytetään ylikunnallinen elinkeinosuunnittelu osaksi MAL-prosessia (laajennus MALPE-suuntaan)
- Määritetään seudullisesti merkittävät teollisuuden kehittämisalueet
- Tunnistetaan elinkeinoalat, joiden seudullisesta käsittelystä saadaan ekosysteemihyötyjä
- Tunnistetaan yhteinen edunvalvontarooli suhteessa valtiotoimijoihin

Hyvät käytänteet – seudullinen strategia

Tampereen kaupunkiseudun MAL-sopimus 2024-2035

- Kunnat valmistelevat keskinäisessä yhteistyössä Rakennesuunnitelmassa 2040+ tunnistettuja seudullisesti merkittäviä elinkeinoalueita
- Alueet nimetty: Kolmenkulma, Lempäälä, Pirkkala, Rusko-Saarenmaa, Taraste
- Puhtaan siirtymän investoinnit – yhteys lainsäädäntökehykseen

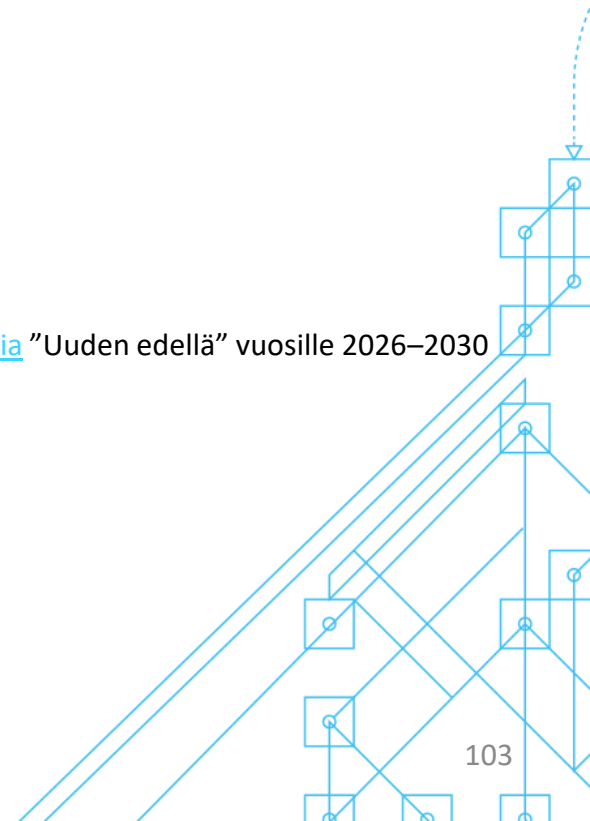
Tampereen kaupunkiseudun elinkeinostrategia

- Seudullinen kehitysyhtiö koordinoi strategiaa ja toimeenpanoa → yhtenäinen palveluketju yrityksille
- Yhtenäinen seudullinen profiili edistää ekosysteemien kehittämistä
- Sijoittumiskonseptit ja invest-in-toimenpidesuunnitelma vahvuusalueittain

39. Tampereen kaupunkiseudun kunnat valmistelevat keskinäisessä yhteistyössä Rakennesuunnitelmassa 2040+ tunnistettuja seudullisesti merkittäviä elinkeinoalueita puhtaan siirtymän investoinneille. Alueita ovat Kolmenkulma, Lempäälän ja Pirkkalan välinen alue, Rusko-Saarenmaa sekä Taraste. Kunnat huolehtivat alueiden kaavoittamisesta sekä kehittävät teknisiä ja hallinnollisia valmiuksia investointien vastaanottamiseen. Alueilla voidaan pilotoida teollisuuspuistomenettelyä ja luvituksen yhden luukun -periaatetta.

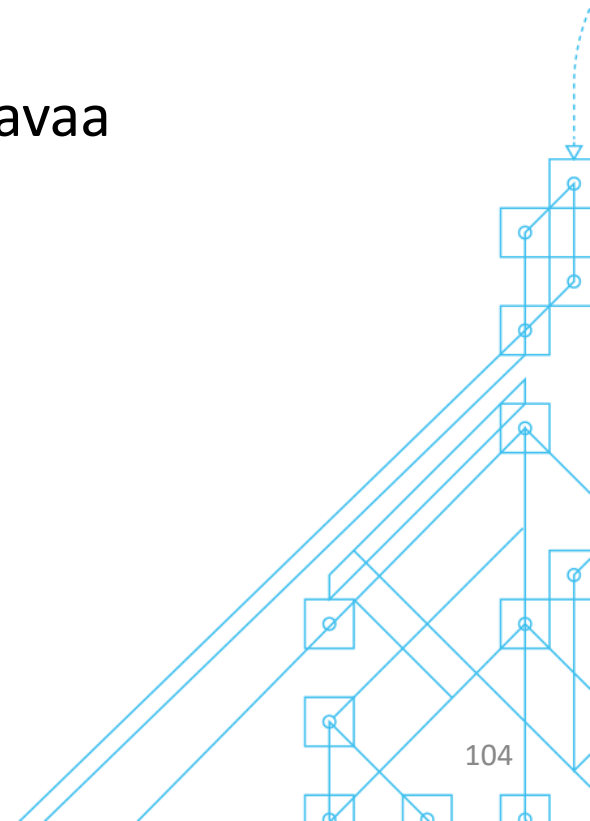
Lähde: Tampereen kaupunkiseudun [MAL-sopimus](#) 2024-2035

Tampereen kaupunkiseudun [elinkeinostrategia](#) "Uuden edellä" vuosille 2026–2030

Haaste – prosessit eivät toimi yhdessä

- Päätöksenteko eritahtista – yhtä monta päätöstä kuin osallista kuntaa
- Tiedonkulku katkonaista, ei koordinaatiofoorumeita
- Erilaiset käytännöt ja odotukset luvituksessa ja ympäristövaatimuksissa eri kunnissa
- Aikajännekysymykset aliarvioitu – prosessien yhteensynkkaus haastavaa
- Yritykset odottavat päätöksiä kuukausissa, kunnat puhuvat vuosista

Suosituksset – tiedonjako ja prosessien synkronointi

1. Tilannekuvan rakentaminen

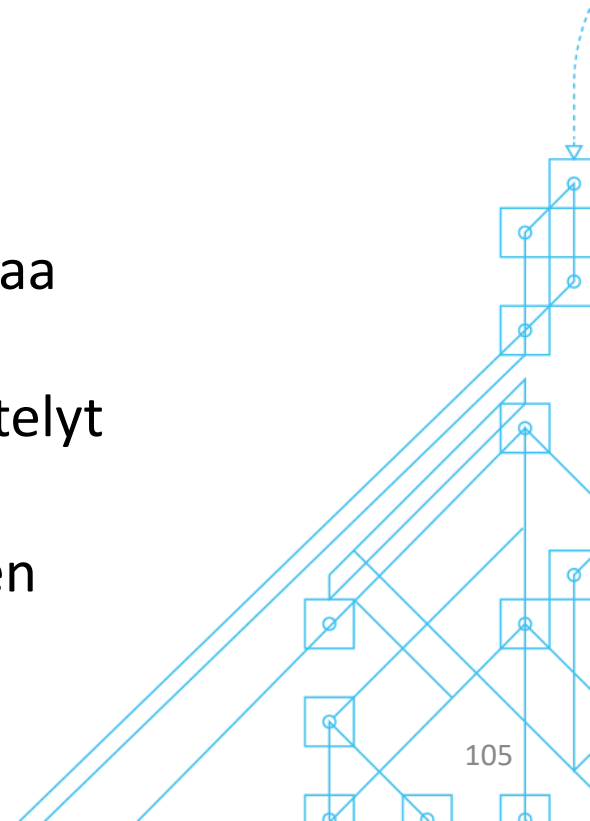
- Selvitetään kehittämisalueilla sijoittautumismahdollisuudet laitostyypeittäin, kaavatilanne ja toimenpidesuosituksset
- Luodaan tiedonjaon ja yhteisen suunnittelun prosessi suunnitelluista hankkeista

2. Yhteistyön pelisäännöt

- Tuotetaan ylikunnallisen yhteistyön kriteerit ja vaiheistettu prosessi
- Tuotetaan seudullisia sijoittautumispalveluita: lisää tarjontaa, helpottaa markkinointia
- Vihreän siirtymän sijoittumistapauksissa hyödynnetään etusijamenettelyt

3. Digitaalinen tiedonhallinta

- RYHTI-järjestelmä (rakennetun ympäristön tietojärjestelmä) tuo uuden mahdollisuuden yhteiseen, ajantasaiseen tiedonhallintaan kuntarajat ylittäen

Hyvät käytänteet - prosessien työkalut

1. Selkeä aluekohtainen arviointi

Jokaiselle alueelle on määritelty, mihin tarkoituksiin se soveltuu (esim. teollisuus, logistiikka, energiantuotanto, jätehuolto).

Esimerkki: Taulukosta nähdään, mitkä alueet soveltuvat esimerkiksi energiantuotantoon tai logistiikkaan, ja mitkä vaativat vielä kaavoitusta tai infrastruktuurin parantamista.

2. Kaavatilanteen ja infrastruktuurin huomioiminen

Taulukossa on otettu huomioon kaavoitus (esim. asemakaava, yleiskaava) ja infrastruktuuri (esim. vesihuolto, liikenne).

Tämä auttaa kuntia priorisoimaan investointeja ja kehittämistoimia.

3. Toimenpidesuosituksukset

Jokaiselle alueelle on annettu konkreettisia suosituksia (esim. "aloittaa kaavoitus", "parantaa liikenneinfrastruktuuria").

4. Yhteistyön edistäminen

Tällainen taulukko toimii hyvänä keskustelun pohjana kuntien, yritysten ja muiden sidosryhmien välillä.

RAISIO / VE 1 / RAUMANTIEEN LÄNSI- JA ITÄPUOLISET ALUEET		RAISIO / VE 1 / RAUMANTIEEN LÄNSI- JA ITÄPUOLISET ALUEET							ALUEEN OMINAISUUDET JA SOVELTUVUUS ERI LAITOSTYYPEILLE	
Alueen ominaisuudet (tiivistelmä)	Soveltuvat alueenrakotukset		Infrastruktuuri				Etilätyydet herkempiin toimintoihin		Yhteenveto	
	Pinta-ala ja muoto	Kaavatilanne	SIMAS	Kaasu	Veit	Kaakolimpö	Liikenne			
Maastuuplaneetti, pieni	Satoja hehtaaria, muoto vapaa	-	110 kV sähköverkon liitymä	Ei tarvittava	Ei merkittäviä vedentarveta	Ei hukkalämpöä eikä lämmitystarveta	Raakas liikenne rakennusvaiheessa	Turva- ja lentoestevälikukat huomioitava	Ei soveltu lentokentän läheisyyden eikä eläinrautuksen suopeiden vuoksi.	
Aurinkovoimapuisto	1,52 ha per MW, muoto vapaa	-	110 kV sähköverkon liitymä	Ei tarvittava	Ei merkittäviä vedentarveta	Ei hukkalämpöä eikä lämmitystarveta	Raakas liikenne rakennusvaiheessa	Häikäisyvaikutukset lentokentän läheisyydessä tarkoitettava	Soveltuu hyvin.	
Aurinkokennojen valmistus	Muutama ha, muoto suhteellisen vapaa	T/T-KEM	20 kV sähköverkon liitymä	Voi hyödyntää maakaasua	Kestisuut prosessivestante, sammutusvestante	Voidaan hyödyntää lämmityksessä	Raakas liikenne <10 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Suojatärytykset asutukseen kymmeniä metreja, työpaikkoihin vähemmän	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
pCAM valmistuslaitos	8 ha, logistiikka määrää muodon	T/T-KEM	110 kV sähköverkon liitymä	Ei tarvittava	Ennen suuri prosessi- ja sammutusvestante	Ei hukkalämpöä hyödyntämässä	Raakas liikenne >100 m, työpaikkoihin vähemmän	Suojatärytykset asutukseen luokkaa 100 m, työpaikkoihin vähemmän	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
CAM valmistuslaitos	<10 ha, logistiikka määrää muodon	T/T-KEM	110 kV sähköverkon liitymä	Voi hyödyntää maakaasua	Kestisuut prosessivestante, sammutusvestante	Ei hukkalämpöä hyödyntämässä	Raakas liikenne >10 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Suojatärytykset asutukseen luokkaa 100 m, työpaikkoihin vähemmän	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
Abtkeräojien valmistus	40 ha, logistiikka määrää muodon	T-KEM	110 kV sähköverkon liitymä	Ei tarvittava	Kestisuut prosessivestante, sammutusvestante	Ei hukkalämpöä hyödyntämässä	Raakas liikenne >30 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Suojatärytykset asutukseen luokkaa 100 m, työpaikkoihin vähemmän	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
Abtkojen kokoonpano	4 ha, muoto suhteellisen vapaa	T/T-V	20 kV sähköverkon liitymä	Ei tarvittava	Voidaan hyödyntää vedentarveta	Voidaan hyödyntää lämmityksessä	Raakas liikenne >10 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Ei merkittäviä riskejä	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
Abtkojen käsittely	10 ha, muoto suhteellisen vapaa	T/T-KEM	110 kV sähköverkon liitymä	Voi hyödyntää maakaasua	Kestisuut prosessivestante, sammutusvestante	Voidaan hyödyntää lämmityksessä	Raakas liikenne >10 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Suojatärytykset asutukseen luokkaa 100 m, työpaikkoihin vähemmän	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
Vetelektrolyysi	2,5 ha, muoto suhteellisen vapaa	T/T-KEM	110 kV sähköverkon liitymä	Vetelektrolyysi sellaisia aletaan rakentaa	Kestisuut prosessivestante, sammutusvestante	Ei hukkalämpöä hyödyntämässä	Raakas liikenne <30 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Veteyraasteita satoja metreja, veteyraasteissa lämpövoimalla sulkuhuuhtelu jopa satoja metreja	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
Metaani (nostetty)	<10 ha, muoto suhteellisen vapaa	T/T-KEM	110 kV sähköverkon liitymä	Vetelektrolyysi sellaisia aletaan rakentaa	Vetelektrolyysi sellaisia aletaan rakentaa	Ei merkittäviä vedentarveta	Raakas liikenne 1-2 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Määräytyy vetelektrolyysin perusteella	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
Metaani	<10 ha, muoto suhteellisen vapaa	T/T-KEM	110 kV sähköverkon liitymä	Vetelektrolyysi sellaisia aletaan rakentaa	Vetelektrolyysi sellaisia aletaan rakentaa	Ei merkittäviä vedentarveta	Raakas liikenne 1-2 ajoneuvoa/työmatkailiikenne	Määräytyy vetelektrolyysin perusteella	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	
Datakeskus	10-100 ha, muoto suhteellisen vapaa	T/T-V	2 kpl 110 kV sähköverkon liitymä	Ei tarvittava	Kestisuut prosessivestante, sammutusvestante	Hyvin tarkas hukkalämpöä hyödyntämässä	Raakas liikenne rakennusvaiheessa	Ei merkittäviä riskejä	Soveltuu ehdollisesti. Edellyttää osayleiskaavan ja asemakaavan laatimista, sekä katu- ja infraverkon suunnittelua ja rakentamista.	

Lähde: [Vihreän siirtymän maankäyttömahdollisuudet Turun, Raision ja Kaarinan alueilla](#), s. 38, Sweco Finland

Hyvät käytänteet – Elinkeinoalueiden kehittämisen kriteeristö

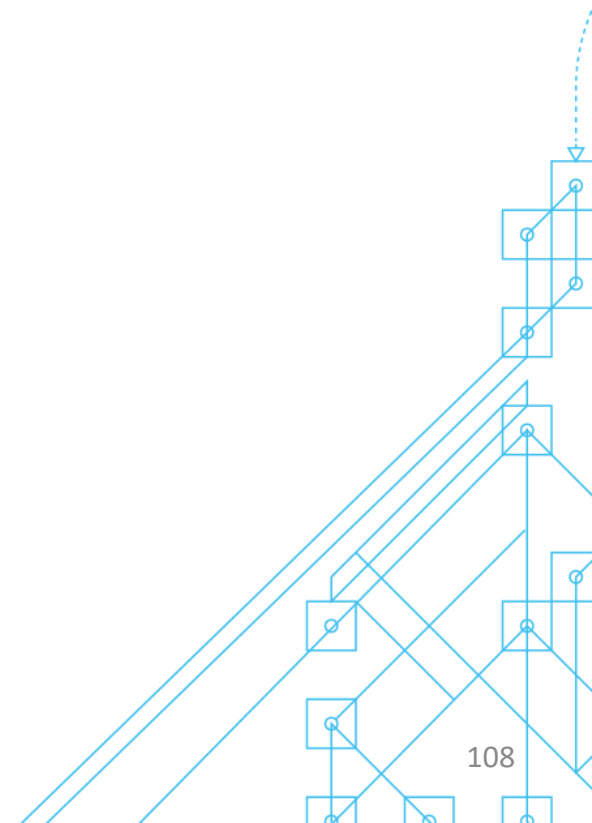
- 33 ydinkriteeriä ja seurantamittarit
- Auttaa tunnistamaan, missä vaiheessa yhteistyö on ja mitä seuraavaksi tulisi tehdä
- Mahdollistaa edistymisen mittaamisen ja resurssien kohdentamisen

Kriteeristö	Olettu huomioon, kyllä/ei	0	1	2	3	4
Yritysalueiden kehittämisen käynnistäminen						
17 Poliittinen sitoutuminen varmistettu (kaikki kunnat)	ei	Ei keskustelua	Keskustelu aloitettu	Luonnos olemassa	Käsittely käynnissä	Valtuusto hyväksynyt
19 Yhteistyömalli valittu (kunta/PPP/ksityinen)	ei	Ei vaihtoehtoja	Vaihtoehtoja tunnistettu	Neuvottelut käynnissä	Malli valittu	Sopimus tehty
21 Rahoituskehyksen varmistus	kyllä	Ei keskustelua	Keskustelu aloitettu	Luonnos laadittu	Neuvottelut käynnissä	Alekielitetty
22 Markkinakykyä varmistettu	ei	Oletettu	Kysetyt tehty	Kiinnostus osoitettu	Neuvottelut käynnissä	Aiesopimukset tehty
23 Alueen soveltuvuus varmistettu	kyllä	Ei arvioitu	Alustava arvio	Selvitykset käynnissä	Selvitykset lähes valmiit	Selvitykset valmiit
24 Seudullinen strategia yhteensopivuuks	kyllä	Epäselvä	Osittainen yhteys	Yhteys tunnistettu	Yhteys kuvattu	Dokumentoitu
25 Kaavojen yhteensopivuuks	ei	Ei tehty	Alustava arvio	Yhteensopivus käynnissä	Laaja osallistuminen	Synkronoitu
26 Riskiarviointi dokumentoitu	kyllä	Ei tehty	Riskit tunnistettu	Arviointi käynnissä	Suunnitelmat luonnostettu	Hallintasuunnitelmat valmiit
Kuntien koordinointi						
28 Hallintomalli toiminnoissa	kyllä	Ei aloitettu	Suunnitelma laadittu	Neuvottelut käynnissä	Pilotti käynnissä	Toiminnoissa
29 Kustannusten jakoperiaatte sovitut	ei	Ei aloitettu	Periaatteet hahmotettu	Neuvottelut käynnissä	Sopimus luonnostettu	Sovittu
30 Tulojen jakomekanismi sovitut	kyllä	Ei aloitettu	Vaihtoehdot tunnistettu	Neuvottelut käynnissä	Sopimus luonnostettu	Sovittu
31 Infra-vaikutus määrittely	ei	Ei määritely	Tarpeet tunnistettu	Suunnitelma laadittu	Neuvottelut käynnissä	Määrittely
32 Lupien koordinoituprosessi määrittely	ei	Ei määritely	Prosessi hahmotettu	Suunnitelma laadittu	Käyttöönotto käynnissä	Määrittely
33 Yhteishankintakehyks	kyllä	Ei olemassa	Tarve tunnistettu	Suunnitelma laadittu	Neuvottelut käynnissä	Kehyks sovitut
34 Riidanratkaisumekanismi	ei	Ei määritely	Vaihtoehdot tunnistettu	Suunnitelma laadittu	Sopimus luonnostettu	Mekanismi sovitut
35 Viestintäprotokolla käytössä	ei	Ei olemassa	Tarve tunnistettu	Suunnitelma laadittu	Käyttöönotto käynnissä	Käytössä
36 Tiedonjakolusta toiminnoissa	ei	Ei olemassa	Tarve tunnistettu	Suunnittelu käynnissä	Pilotti käynnissä	Toiminnoissa
37 Suorituskykymittarit linjattu	ei	Ei määritely	Mittarit hahmotettu	Suunnitelma laadittu	Käyttöönotto käynnissä	Linjattu
Tekninen suunnittelu						
38 Maankäyttösuunnitelmat synkronoitu	ei	Ei aloitettu	Luonnos	Suunnitelma laadittu	Yhteensopivus käynnissä	Synkronoitu
40 Infrakapasiteetti varmistettu	ei	Ei arvioitu	Tarve tunnistettu	Selvitys käynnissä	Suunnitelma valmis	Varmistettu
41 Ympäristölupien polku selvitetty	ei	Ei aloitettu	Polku hahmotettu	Neuvottelut käynnissä	Hakemus jätetty	Polku selvitetty
42 Liikennevaikutukset arvioitu	ei	Ei arvioitu	Alustava arvio	Mallinnus käynnissä	Raportti laadittu	Arvio valmis
43 Kunnallistekniikan suunnittelu	ei	Ei suunnitella	Tarve tunnistettu	Suunnittelu käynnissä	Luonnos valmis	Suunnitelma valmis
44 Vihreän siirtymän teollisuuden vaatimukset	ei	Ei huomioitu	Tavoitteet määrittely	Toimenpiteet suunniteltu	Toteutus aloitettu	Vaatimukset täytetty
45 Kiertotalouden integraatio ja teolliset symbioosit	ei	Ei huomioitu	Mahdollisuudet tunnistettu	Suunnitelma laadittu	Toteutus aloitettu	Integroitu
46 Investointiaikataulu hyväksytty	ei	Ei laadittu	Luonnos	Neuvottelut käynnissä	Hyväksyntä käynnissä	Hyväksytty
47 Ennakoiva infra-aikataulu	ei	Ei laadittu	Luonnos	Suunnitelma valmis	Toteutus aloitettu	Valmis
48 Tonttien valmistelusuunnitelma	ei	Ei suunnitelmaa	Tarve tunnistettu	Suunnitelma laadittu	Toteutus aloitettu	Valmis
49 Palvelusopimukset	ei	Ei aloitettu	Tarve tunnistettu	Neuvottelut käynnissä	Luonnos valmis	Sopimukset tehty
50 Markkinointistrategia linjattu	ei	Ei suunnitelmaa	Strategia hahmotettu	Suunnitelma laadittu	Kampanja suunniteltu	Strategia linjattu
51 Hinnoittelumallit	ei	Ei määritely	Vaihtoehdot tunnistettu	Malli laadittu	Neuvottelut käynnissä	Harmonisoitu
Toteutus						
52 Infran rakentaminen aloitettu	ei	Ei aloitettu	Suunnittelu valmis	Toteutus aloitettu	Pilotti käynnissä	Tavoite saavutettu
53 Ensimmäiset tontit valmiit	kyllä	Ei aloitettu	Valmistelu käynnissä	Rakentaminen käynnissä	Valmistus valmis	Tontit valmiit
54 Lupaprosessit	ei	Ei aloitettu	Prosessi hahmotettu	Käyttöönotto käynnissä	Toiminnoissa	Vakiintunut
56 Markkinointi käynnistetty	kyllä	Ei suunnitelmaa	Strategia laadittu	Kampanja suunniteltu	Kampanja käynnissä	Kampanja valmis
57 Ensimmäinen vuokratilainen	ei	Ei neuvottelua	Neuvottelut käynnissä	Sopimus tehty	Vuokraus käynnissä	Vuokratilainen saatu
58 Yhteiset palvelut toiminnoissa	ei	Ei suunnitelmaa	Suunnittelu käynnissä	Toteutus aloitettu	Palvelut testissä	Toiminnoissa
Mittarit						
60 Työpaikat luotu (kpl)	ei	Kunta A	Kunta B	Kunta C	Kunta D	

Lähde: [MAL-verkoston ylikunnallisten elinkeinoalueiden kehittämisen kriteeristö](#)

Haaste – toteutuskyky ei riitä

- Resurssit ja kapasiteetti jakautuvat epätasaisesti kuntien välillä
- Keskuskaupungilla osaamista mutta ei tilaa – kehyskunnilla tilaa mutta ei resursseja
- Pirstoutunut maanomistus ja kallis maanhankinta hidastavat etenemistä
- Infrastruktuurin rakentamisen korkea hinta ja ajoitushaasteet
- Ei yhteistä ohjeistusta tonttien luovutusmuodoista – epä johdonmukaiset käytännöt

Suosituksset – maapolitiikka ja resurssien jakaminen

Otetaan käyttöön kuntalain mukaiset yhteistoimintamuodot ja edistetään seudullista maapolitiikkaa

Kuntien tulee hankkia aktiivisesti raakamaata erityisesti kasvualueilla ja logistisesti merkittävillä paikoilla

Ylläpidetään yhteistä tonttivarantoaineistoa, joka mahdollistaa joustavan reagoinnin

Laaditaan mallipohja kuntien välisille sopimuksille kustannusten ja hyötyjen jakamisesta

Kehitetään seudullisia maapoliittisia ohjelmia huomioimaan elinkeinoalueiden kehittämiseen liittyviä kysymyksiä

Hyvät käytänteet – tonttivarannon hallinta

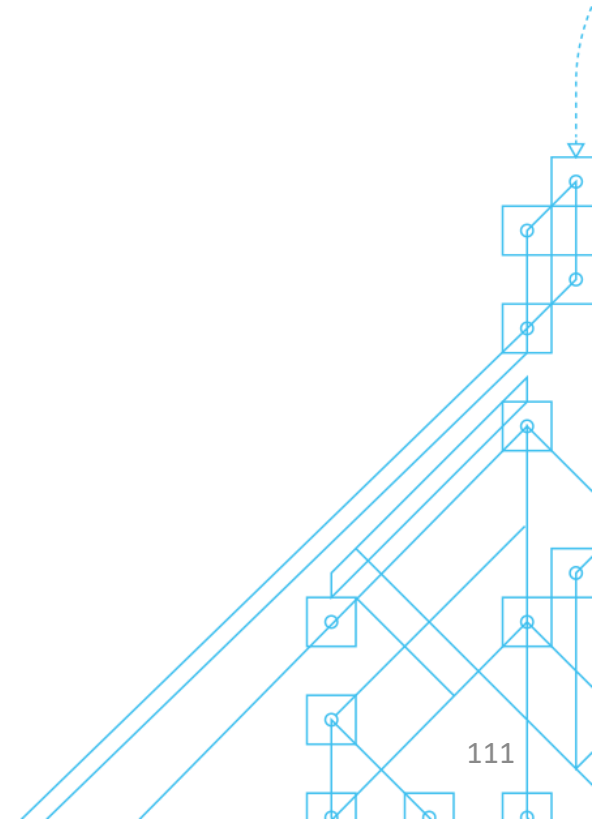
- HSY:n tuottama vuosittainen tonttivarantokatsaus joka perustuu seudulliseen rakennusmaavarantotietoon.
- Vuosittainen katsaus perustuu seudulliseen rakennusmaavarantotietoon
- Yhtenäinen seutukohtainen tietovaranto
- Paikkatietopohjainen ratkaisu mahdollistaa alueellisen analyysin
- Erittelee varannon omistajatahot sekä tyhjät ja lähes tyhjät tontit
- Julkinen raportointi rakentaa yhteistä ymmärrystä

Lähde: [Pääkaupunkiseudun tonttivarantokatsaus 2025](#), HSY, s. 22

Yhteenveto

- Ylikunnallinen yhteistyö vaatii systemaattista prosessia - ei synny itsestään
- Seutujen kehitettävä työkaluja ja käytäntöjä edistymisen seurantaan
- Ennakoiva kehittäminen ja riittävästi resursoidut esiselvitykset ovat kriittinen menestystekijä
- MAL-sopimukset laajennettava MALPE-suuntaan – elinkeinot osaksi kokonaisuutta
- Tiedonhallinnan digitalisointi (RYHTI) ja yhteinen tiedollajohtaminen tarpeen
- Seudulliset maapoliittiset ohjelmat ja strukturoidut sopimusmallit edistävät toteutusta

Suomen Terve Kunta –verkosto tutuksi ja nostot kuntien strategisen johtamisen vertailutiedosta

Kehittämispäällikkö **Pia Hakamäki**,
Suomen Terve Kunta -verkosto,
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

**Terve Kunta
-verkosto**

Finnish Healthy Cities Network

**Suomen Terve Kunta –
verkosto tutuksi**

**Nostot kuntien
strategisen johtamisen
vertailutiedosta**

Pia Hakamäki

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

19.3.2026

www.thl.fi/tervekunta

Kysymyksiä?

pia.hakamaki@thl.fi

teaviisari@thl.fi

Mikä on Terve Kunta –verkosto?

- ✓ Kokooa yhteen kuntia, jotka painottavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (hyte) strategiassaan ja toiminnassaan
- ✓ Kehittää toimintatapoja ja -rakenteita Suomessa ja edistää alaa kansainvälisesti osana WHO European Healthy Cities -verkostoa
- ✓ Liittymiskriteerit:
mm. yhteyshenkilö ja toiminnasta vastaava luottamushenkilö
- ✓ Perustettu 1996, THL koordinoi

19.3.2026

**Terve Kunta
-verkosto**

Finnish Healthy Cities Network

thl.fi/tervekunta

Terve Kunta –verkoston jäsenet

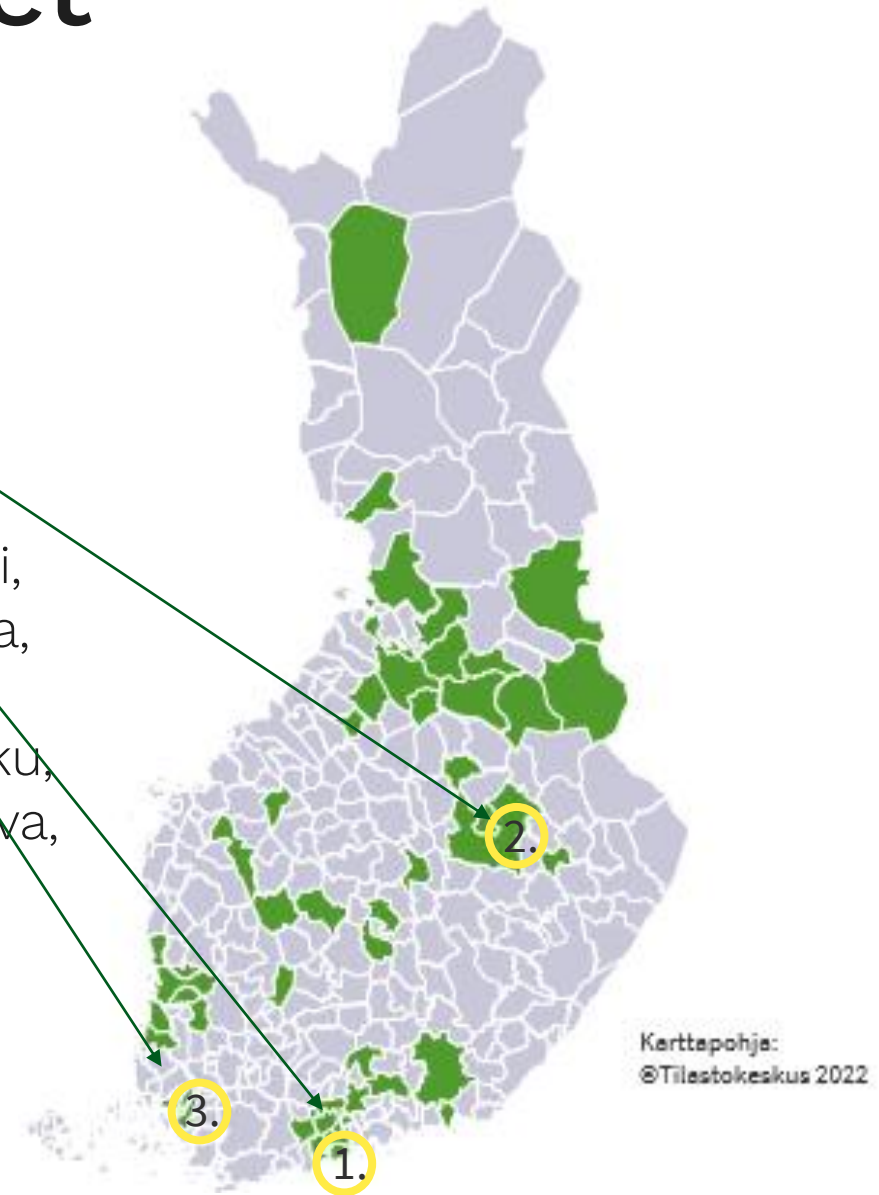
WHO:n nimeämät:

1. Helsinki, 2. Kuopio ja 3. Turku

Kuntia yhteensä 57:

Espoo, Eurajoki, Haapavesi, Hollola, Iisalmi, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kauniainen, Kempele, Kerava, Keuruu, Kittilä, Kokemäki, Konnevesi, Kotka, Kouvola, Kuhmo, Lappajärvi, Liminka, Masku, Merikarvia, Mikkeli, Nivala, Nousiainen, Nurmijärvi, Orimattila, Oulu, Outokumpu, Paltamo, Pomarkku, Pori, Porvoo, Pyhäntä, Rauma, Rautavaara, Rusko, Salo, Seinäjoki, Siikalatva, Siilinjärvi, Simo, Sotkamo, Suomussalmi, Tampere, Toivakka, Tuusula, Ulvila, Utajärvi, Vaala, Vaasa, Vantaa, Vihti ja Virrat

Hyvinvointialueita kaksi kuntayhteistyön näkökulmasta:
Pohjois-Savo ja Kainuu

Terve Kunta -verkoston pääteemat 2026-2029*

Building resilient cities to effectively prepare for, prevent and respond to health crises and emergencies. (new)

1. Kuntien tukeminen:

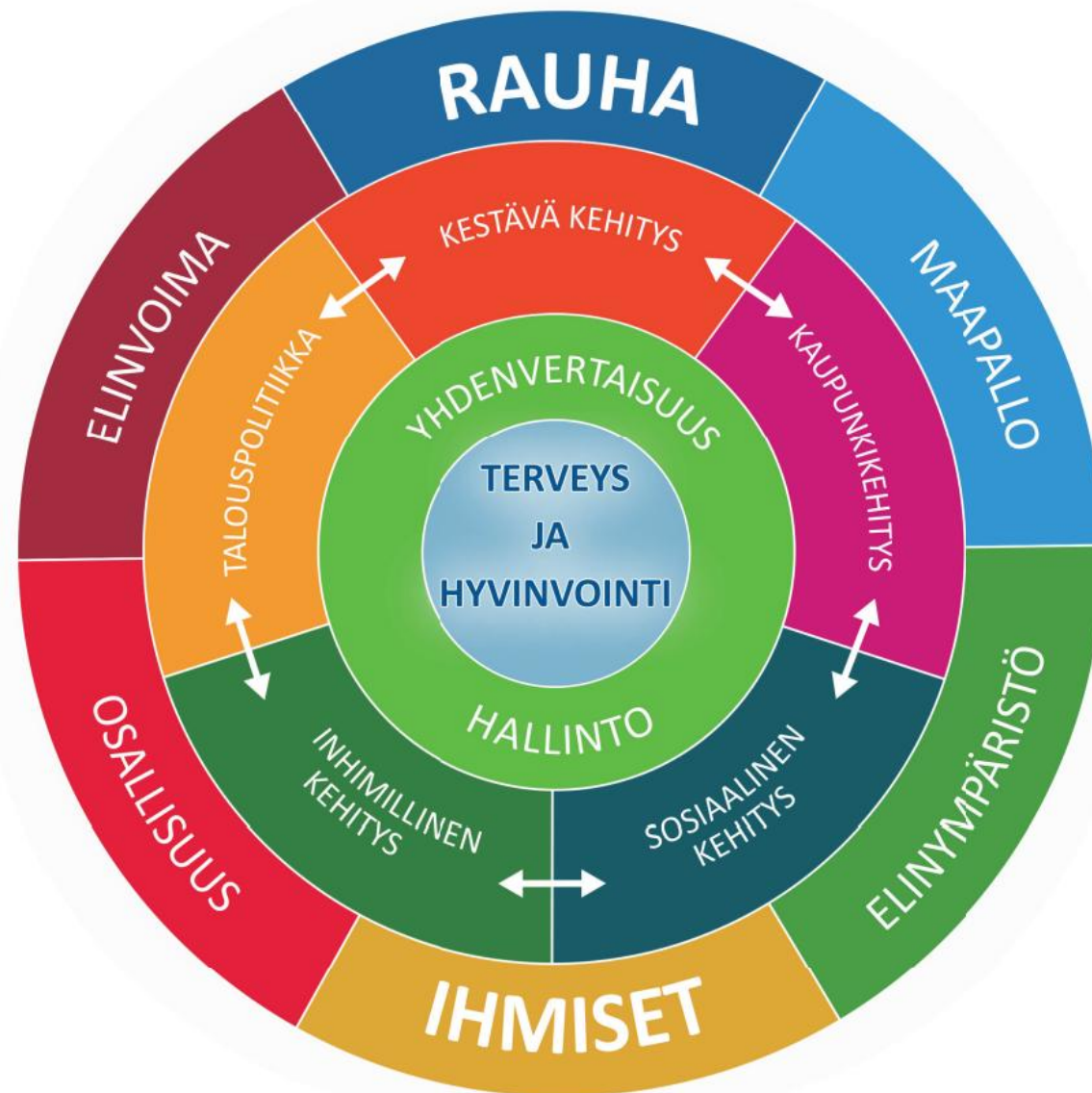
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen integroimisessa osaksi kuntastrategioita ja **strategista johtamista erityisesti kestävä**n kehityksen näkökulmasta,
- Hyvinvointitalousajattelun vahvistamisessa kunnissa,
- Kuntien ja hyvinvointialueiden **yhteistyössä ja yhdyspinnoilla**,
- Muissa ajankohtaisissa teemoissa,
- Uusien digiratkaisujen, **THL:n verkkokoulujen käyttöönotossa** ja hyvien toimintamallien arviointitiedon hyödyntämisessä.

2. Verkoston toiminnan kehittäminen jäseniä tukevaksi ja aktiiviseksi verkostoksi.

Toimintaa ohjaava viitekehys

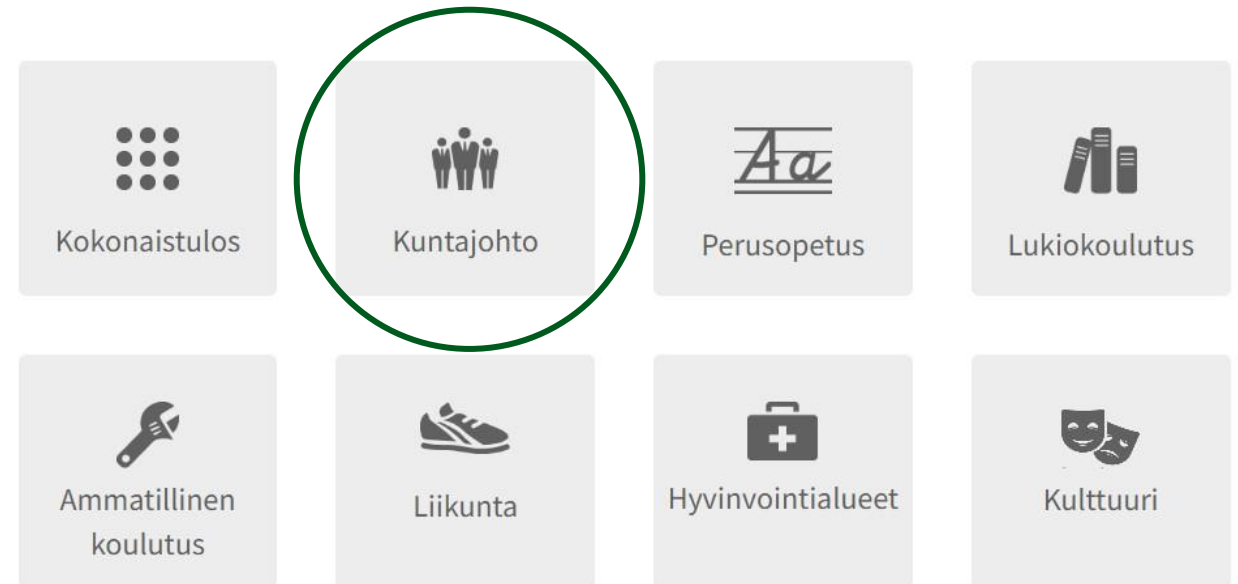
- Terveet kunnat vahvistavat ihmisten arjen hyvinvointia hallinnon, yksilöiden ja yhteisöjen **voimaannuttamisen** ja **osallisuuden** lisäämisen avulla luomalla sellaisia **elinympäristöjä**, jotka edistävät yhdenvertaisuutta ja tukevat yhteisöjen menestymistä, ja investoimalla **ihmisiin rauhanomaisen maailman** saavuttamiseksi.

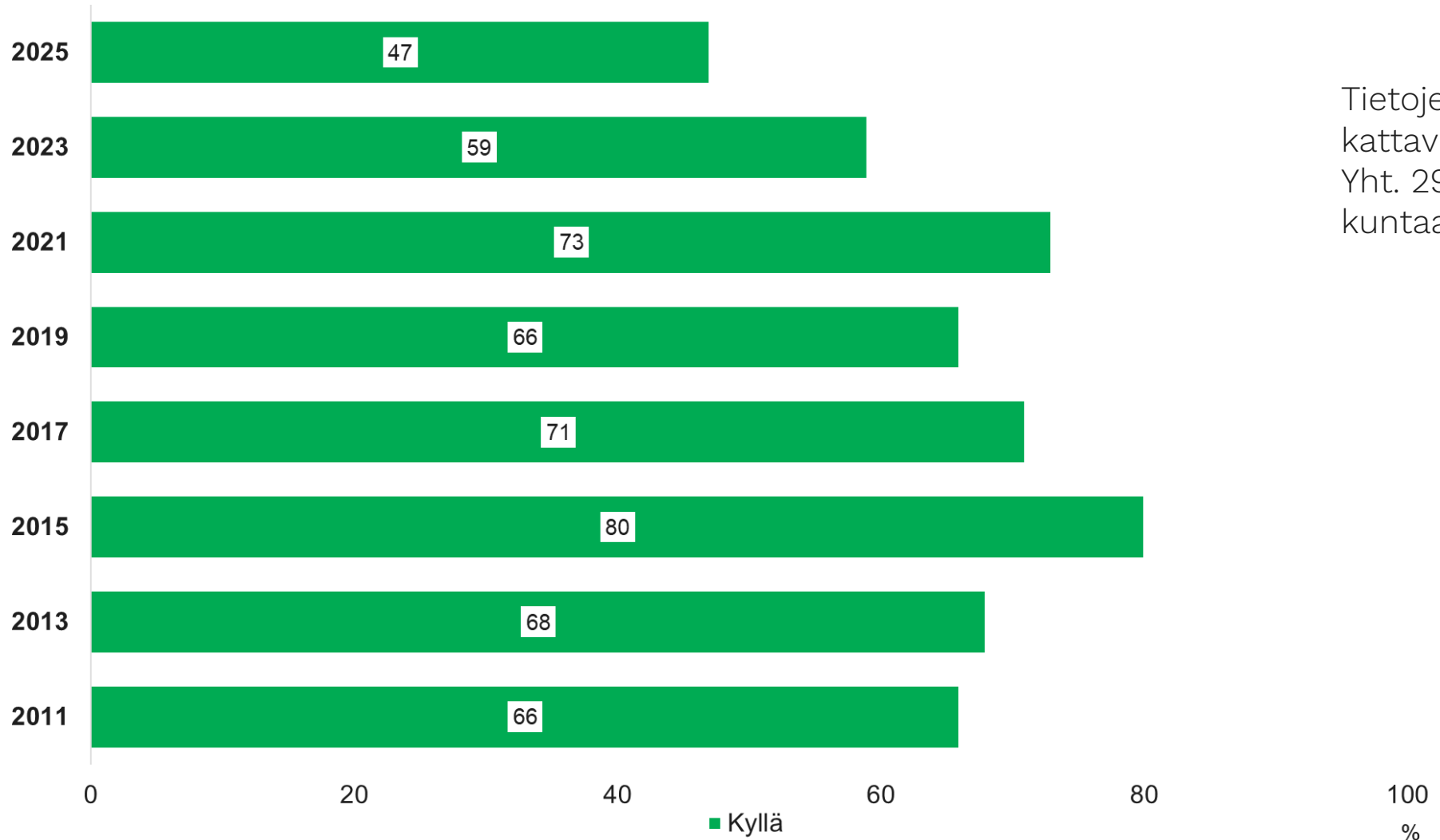
Nostot kuntien vertailutiedosta

(TEAvisari, Terveystiedon vertailutietojärjestelmä)

- Valmiiksi tulkittua tietoa **kuntien** ja **hyvinvointialueiden** hyvinvointia ja terveyttä edistävästä työstä (HYTE).
- Työväline kehitetty erityisesti toiminnan arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen tueksi.
- Tiedot kuvaavat työn johtamista, koordinaatiota, resursseja ja toimeenpanoa.

Voimassa oleva paikallinen turvallisuussuunnitelma 2011–2025

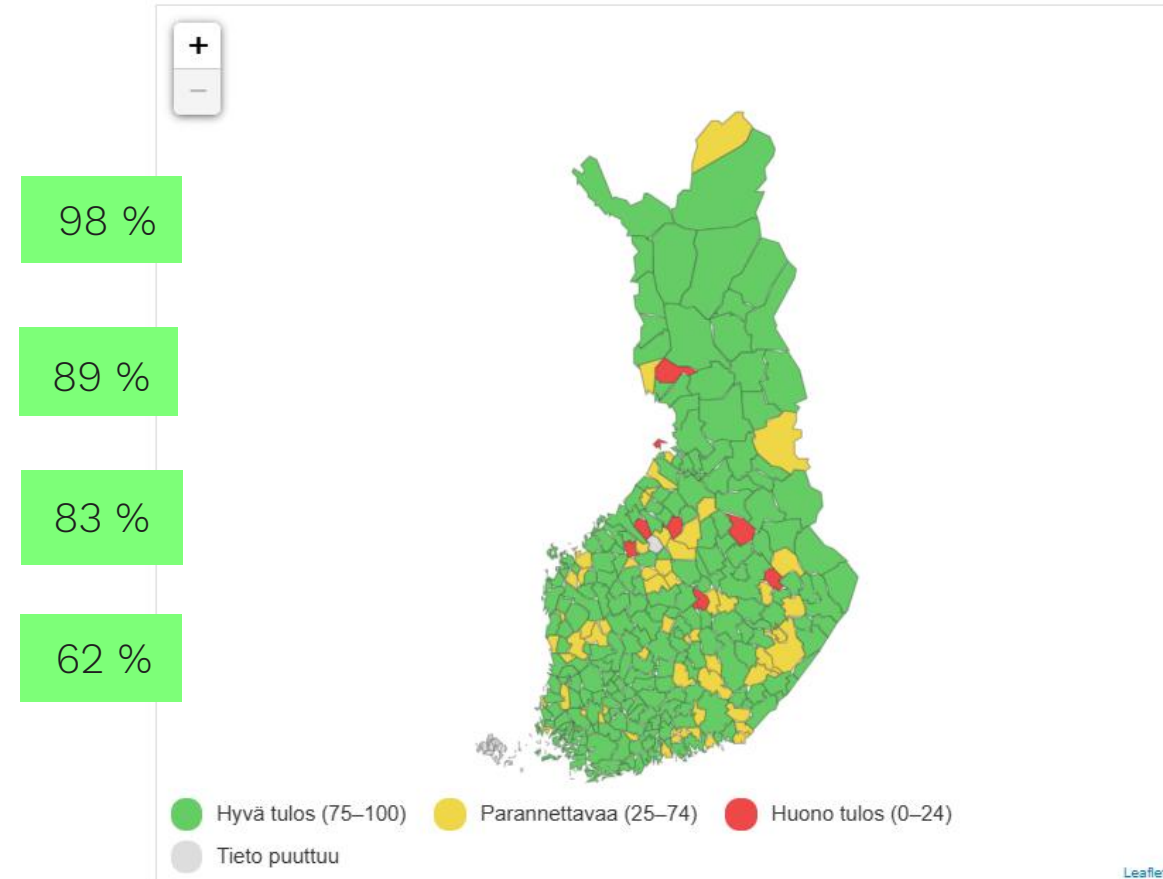
Tietojen
kattavuus 2025:
Yht. 291 (99,7%)
kuntaa

Kestävä kehitys huomioitu keskeisissä strategisissa asiakirjoissa?

(esim. kuntastrategia, hyvinvointikertomus ja -suunnitelma)

- Kestävä kehitys on huomioitu kuntien keskeisissä strategisissa asiakirjoissa.
 - Esim. Väestörakenteen muutokseen sopeutuminen
 - Esim. Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu
 - Esim. Hankintojen ympäristövaikutukset
 - Esim. Eriarvoisuutta vähentävä kaavoitus

Kuvio. Kokonaistilanne (summamuuttuja)
Kestävyystavoitteet 2025

Lisätietoa Terve Kunta -verkostosta

1. [Verkkokoulu: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteet \(thl.fi\)](#)
2. [Verkkosivut \(mm. jäsenet, liittyminen, yhteystiedot\)](#)
3. [Innokylässä Terve Kunta -verkoston työskentelytila](#)
(mm. toimintasuunnitelmat, toimintakertomukset)
4. [Kannanotto kuntatyöstä \(2024\)](#)
5. [WHO European Healthy Cities Network -sivusto](#)

19.3.2026

A screenshot of the website for the Finnish Healthy Cities Network. The top navigation bar is pink and contains the text 'HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN JOHTAMINEN'. Below this, there are several menu items: 'Ajankohtaista', 'Hyvinvointijohtaminen', 'Tiedon hyödyntäminen', 'Vaikuttavat toimet', and 'Osallisuuden edistäminen'. A secondary navigation bar is dark grey and contains 'Turvallisuuden edistäminen', 'Kansallinen tuki ja verkostot' (which is highlighted in pink), and 'Yhteystiedot'. The main content area has a breadcrumb trail: 'THL.FI > AIHEET > HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN JOHTAMINEN > KANSALLINEN TUKEA JA VERKOSTOT > TERVE KUNTA-VERKOSTO'. The page title is 'Terve Kunta -verkosto'. There are language options for 'På svenska / In English'. A list of bullet points includes 'Terve Kunta -verkoston tavoitteet' and 'WHO Healthy Cities -yhteistyö'. A section titled 'Onko asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntanne tärkeä strateginen tavoite?' is followed by a paragraph of text. Below this, there are sections for 'Verkostopäivät', 'Johtoryhmä', and 'Liittyminen', each with a right-pointing arrow.

thl.fi/tervekunta

Terve Kunta
-verkosto
Finnish Healthy Cities Network

KUOPIO

Kiitos!

www.thl.fi/tervekunta

Lue lisää

Terve Kunta -verkosto jakaa tietoa ja oppii yhdessä

- Järjestää vuosittain verkostokokouksia ja avoimia seminaareja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoista, sekä tapaamisia vertaisoppimisen tueksi
- Kehittää, pilotoi ja levittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytänteitä ja menetelmiä
- Osallistuu aktiivisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteiden kehittämiseen kunnissa, mm. hyvinvointikertomus, vaikutusten ennakoarviointi, hyvinvointiryhmien ja hyvinvointikoordinaattoreiden tehtävät, luottamushenkilöiden koulutustilaisuudet
- Johtoryhmä toimii asiantuntijaryhmänä TEAviisarin kuntajohdon tiedonkeruussa ja sen sisältöjen kehittämisessä
- Kehittää WHO:n Healthy Cities -kansallisten verkostojen yhteistyötä

Liittyminen verkostoon ja toimintaan osallistuminen 1/2

- ✓ Tervetulleita kaikki kunnat, jotka täyttävät liittymisen kriteerit
- ✓ Kunta nimeää yhteyshenkilön, joka
 - ..välittää tietoa kunnan ja koordinaattorin välillä
 - ..osallistuu Terve Kunta -verkoston seminaareihin ja kokouksiin (myös etäyhteyksin)
- ✓ Kunta nimeää toiminnasta vastaavan luottamushenkilön

Liittyminen verkostoon ja toimintaan osallistuminen 2/2

- ✓ Liittyminen on maksutonta
- ✓ Jäsenet osallistuvat kokouksiin omalla kustannuksella
- ✓ Jäsenet järjestävät vuorollaan Terve Kunta - verkostopäivät ja osallistuvat järjestäjän roolissa verkostopäivien kustannuksiin

Jäsenien kommentteja, miksi kannattaa liittyä?

- ✓ Strategisen johtamisen parantaminen ja siihen saatu tuki
- ✓ Hyvinvointikertomustyöhön hyviä konkreettisia vinkkejä
- ✓ Jakaa tietoa ja kokemuksia kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden vahvistamisesta sekä terveysterojen kaventamisesta
- ✓ Käytännön esimerkit ja vertaistuki muista kunnista (virtuaalikaljat, tapahtumat, koulutukset)
- ✓ Tietoa ja tukea eri kokoisille kunnille
- ✓ Luottamushenkilöt mukana verkostossa
- ✓ Monipuolinen ja aktiivinen verkosto

Lapsen oikeudet osa arkea – Lapsiystävällinen kunta strategiasta käytännön toimintaan

Asiantuntija **Janika Harju**

Oulun kaupunki, sivistys- ja kulttuuripalvelut,
UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli

12.3.2026

Lapsen oikeudet osa arkea

Lapsiystävällinen kunta strategiasta käytännön toimintaan

Janika Harju, Oulun kaupunki

OULU

Oulu – Suomen 1. UNICEFin Lapsiystävällinen alumnikunta

Mikä UNICEFin Lapsiystävällinen kunta – toimintamalli?

- kansainvälinen toimintamalli
- perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen
- auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa
- mukana 59 kuntaa
- Lapsiystävällinen kunta -malli tavoittaa 55 prosenttia Suomessa asuvista lapsista
- Suomen UNICEF seuraa ja arvioi säännöllisesti Lapsiystävällinen kunta –työn etenemistä

Lisää tietoa:

[Lapsiystävällinen kunta | Oulun kaupunki](#)

[Lapsen oikeuksien sopimus](#)

Lapsiystävällinen kunta –toimintamalli Oulussa vuodesta 2016

- Olemme saaneet kolme Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta
- LYK tukee kunnan strategisia tavoitteita ja profiloitumista lapsiystävällisenä kuntana
- Lapsiystävällinen kuntatyö on osa kunnan strategista johtamista: lapsen oikeuksien edistäminen näkyy kaupunkistrategiassa ja kaupungin toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa

Lasten ja nuorten ääni kuuluu lapsiystävällisen alumnikunnan hyvinvointisuunnitelmassa

Lasten ja nuorten ääni sekä tietoon perustuva hyvinvoinnin tilannekuva ohjaavat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden määrittelyä. Näin varmistetaan, että suunnitelma perustuu sekä lasten kokemuksiin että tutkittuun tietoon heidän hyvinvoinnistaan.

10377
oululaista
lasta ja nuorta
kerto
näkemystään

Lasten ja nuorten näkemykset teemoista, joihin Oulussa tulisi keskittyä

Arjen turvallisuus

Arjen osallisuus

Hyvinvoiva mieli

LYK –
nykytilan
kartoitus +
lasten ja
nuorten
hyvin-
voinnin
tilannekuva

- 1** Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman painopisteet & tavoitteet
- 2** Kullekin painopisteelle on määritelty tavoitteet.
- 3** Tavoitteisiin sisältyvät 7 Lapsiystävällinen kunta –tavoitetta (2 lasten ja nuorten valitsemaa)

Alumnikaupunki on sitoutunut LYK –toimintaan kaikilla organisaation tasoilla

Lapsiystävällinen Oulu –lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet

Sujuva arki ja turvallisuus

1. TAVOITE: Kunnan lasten ja nuorten palveluissa, kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, oppilaitoksissa ja vapaa-ajan palveluissa, tunnustetaan ja otetaan väkivalta lasten kanssa systemaattisesti puheeksi sekä ohjataan väkivaltaa kokenut avun ja tuen piiriin. **(Lasten ja nuorten asettama)**

Arjen osallisuus

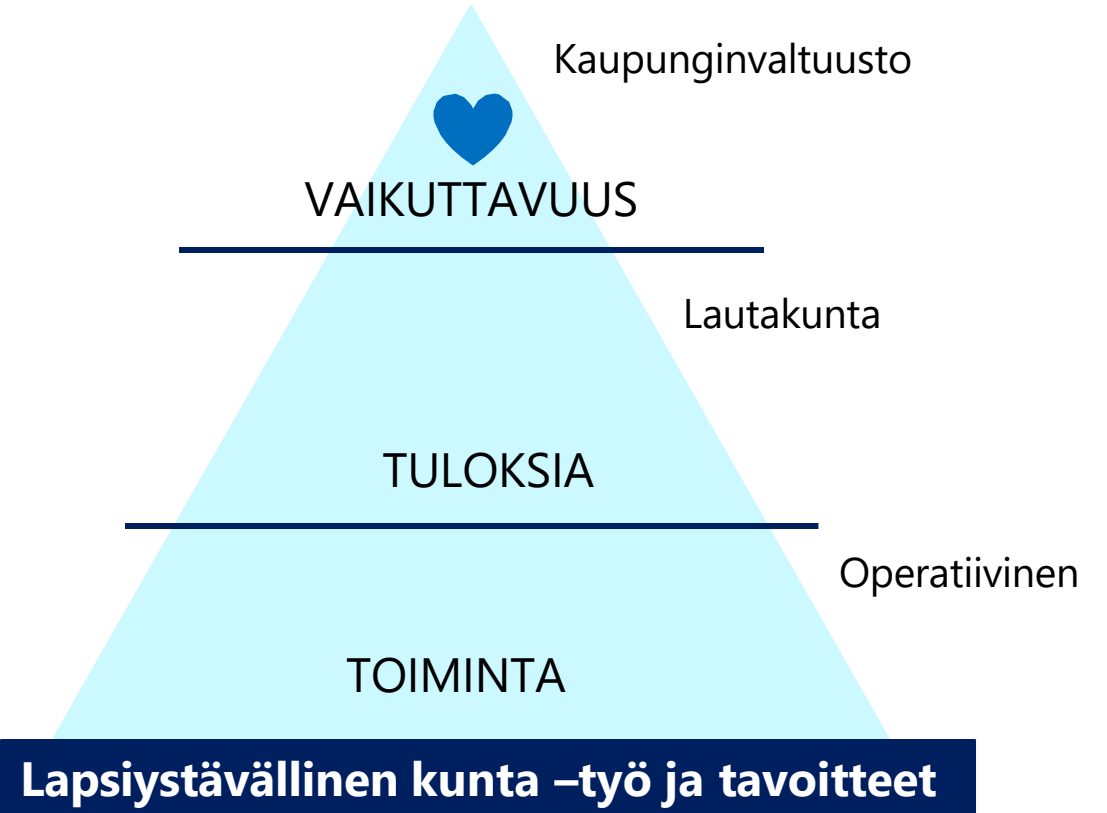
2. TAVOITE: Kaupunkiympäristön suunnittelussa selvitetään ja otetaan huomioon lasten kokemuksia ja näkemyksiä. Näin toimitaan prosessin eri vaiheissa ja eri suunnittelutehtävissä, kuten maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa sekä muuten julkisia tiloja suunniteltaessa.
3. TAVOITE: Kunta varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa tietoa omista oikeuksistaan (ihmisoikeuskasvatus).

Hyvinvoiva mieli

4. TAVOITE: Kunnassa lasten ja nuorten palveluissa edistetään systemaattisesti lasten ja nuorten positiivista mielenterveyttä eli mielen hyvinvointia sekä ennaltaehkäistään mielenterveyden ongelmia. Henkilöstöllä on tarvittava mielenterveysosaaminen lasten ja nuorten tukemiseksi. Lapset ja nuoret saavat tarvitsemaansa tukea matalalla kynnyksellä ja viiveettä. Yhteistyö kunnan eri toimijoiden välillä sekä hyvinvointialueen kanssa on toimivaa ja koordinoitua. Lapset ja nuoret ohjataan sujuvasti tarvittavan avun ja tuen piiriin. **(Lasten ja nuorten asettama)**
5. TAVOITE: Kunnan toiminnan suunnittelussa huomioidaan haavoittuvassa asemassa ja syrjinnän vaarassa olevien lasten ja perheiden näkökulma.
6. TAVOITE: Lasten kasvuympäristö tukee lapsen oikeutta omaan kieleensä ja kulttuuriinsa. *

Fyysistä terveyttä edistävät elintavat

7. TAVOITE: Hyvinvointisuunnitelman hyvinvointikäsitteen osa-alueet ja tavoite:
Ruoka, liikuminen, lepo ja muut elintavat
Fyysinen terveys

Strategiasta käytäntöön –lapsen oikeuksien toimintakortit

1

Yhteisöllinen ja turvallinen ympäristö

1. LYK -TAVOITE: Kunnan lasten ja nuorten palveluissa, kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, oppilaitoksissa ja vapaa-ajan palveluissa, tunnistetaan ja otetaan väkivalta lasten kanssa systemaattisesti puheeksi sekä ohjataan väkivaltaa kokenut avun ja tuen piiriin. **(Lasten ja nuorten asettama)**

2. LYK -TAVOITE: Kaupunkiympäristön suunnittelussa selvitetään ja otetaan huomioon lasten kokemuksia ja näkemyksiä. Näin toimitaan prosessin eri vaiheissa ja eri suunnittelutehtävissä, kuten maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa sekä muuten julkisia tiloja suunniteltaessa.

3. LYK -TAVOITE: Kunta varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa tietoa omista oikeuksistaan (ihmisoikeuskasvatus).

Yhteisöllinen ja turvallinen ympäristö -arjen osallisuus

	Kehittämiskohde	Toimenpide	Mittari & aikataulu	Vastuut
12 Toimenpide	Lapsivaikutusten arviointi systemaattiseksi	Lapsivaikutusten arviointi tehdään silloin, kun uusi päätös tai toimenpide vaikuttaa olennaisesti lasten hyvinvointiin, oikeuksiin tai palveluihin ja sen laatiminen on tarkoituksenmukaista.	2026-2029	Suunnittelu- ja kehittämistiimi Hyvinvoinnin edistämisen palvelut
13 Toimenpide	Haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja perheiden näkemyksien kerääminen kaupungin kehittämisessä	Selvitetään keinot millä tavalla haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja perheiden näkemyksiä kaupungin kehittämisessä kannattaisi kerätä	Kevät 2026 työryhmäsuunnitelma; syksy 2026 raportti; kuultujen määrä; pilotointipäätös 2026	KYP, Suvi J.
14 Toimenpide	Lasten, nuorten ja perheiden kokemustietoa (ml. haavoittuvassa asemassa olevat) tulee kerätä ja hyödyntää kaupungin kehittämisessä	Kerätään lasten, nuorten ja perheiden kokemustietoa ja hyödynnetään sitä kaupungin toiminnan suunnittelussa. Kokemustiedon ja tehdystä osallistamisesta saadun tiedon kartuttaminen samalla yhteiseen käyttöön eri vaiheista (strategiat, toimenpiteet, suunnittelu, toteutus, käyttö, kunnossapito)	2027 käyttöönotto, 2028 laajennus	KYP, Suvi J.

22 Toimenpide	Opetushenkilöstö sekä lasten ja nuorten kanssa toimivat tarvitsevat tukimateriaalia lapsen oikeuksista puhumiseen ja niiden käsittelyyn	Oulun kaupungin Lapsen oikeuksien toimintakortit tehdään tunnetuksi ja jalkautetaan osaksi kasvatusta ja opetusta. Omat kortit 5-6-vuotiaille, 7-8-vuotiaille, 9-12-vuotiaille ja 13-17-vuotiaille	Julkaistu (K/E); lataukset; esittelykanavat
---------------	---	--	---

Oulun lapsen oikeuksien toimintakortit

Tarve korteille nousee arjesta

- Lapset ja nuoret toivovat enemmän mahdollisuuksia osallistua arjessaan
- Opetus- ja kasvatushenkilöstö toivoo konkreettisia välineitä käsitellä lapsen oikeuksia
- Tarve tukea tunne- ja turvataitokasvatusta

Toimintakortit vastaavat näihin tarpeisiin.

Minulla on oikeus... Artikla 3

...sihen, että aikuiset miettivät aina minun etuani, kun tekevät minua koskevia päätöksiä.

Mitä tämä tarkoittaa?
Aikuisten täytyy tehdä päätöksiä, joista lapsille tulee hyvä ja turvallinen olo.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 5. & 6-vuotiaat.

Minulla on oikeus... Artikla 3

...sihen, että aikuiset miettivät aina minun etuani, kun tekevät minua koskevia päätöksiä.

Mitä tämä tarkoittaa?
Aikuisten täytyy tehdä päätöksiä, joista lapsille tulee hyvä ja turvallinen olo.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 7. & 8-vuotiaat.

Minulla on oikeus... Artikla 3

...sihen, että aikuiset miettivät aina minun etuani, kun tekevät minua koskevia päätöksiä.

Mitä tämä tarkoittaa?
Lapsen etu pitää ottaa huomioon kaikissa lapsia koskevissa päätöksissä. Se tarkoittaa, että aikuisten täytyy aina miettiä ja selvittää, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 9-14-vuotiaat.

ARTIKLA 3. LASTA KOSKEVISSA PÄÄTÖKSISSÄ ON AINA ENSISIJAISESTI HARKITTAVA LAPSEN ETU.

Missä toimintakortteja voi käyttää?

Monipuolisesti eri ympäristöissä, esimerkiksi

- varhaiskasvatuksessa
- avoimessa varhaiskasvatuksessa
- perusopetuksessa
- nuorisopalveluissa
- osana yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamista
- osallisuus- ja vaikuttamistoiminnassa
- järjestöjen ja seurakuntien toiminnoissa

TULOSTA KORTIT KÄYTTÖÖN!

Voit tulostaa kortit ja niihin liittyvät lisämateriaalit käyttöösi netistä:

ouka.fi/lapsiystavallinen-kunta

Oulu
2026

Jokaiselle ikäryhmälle omat kortit

Kortit on suunniteltu lasten ja nuorten kehitystaso huomioiden

- 5–6-vuotiaat, varhaiskasvatusikäiset
- 7–8-vuotiaat
- 9–12-vuotiaat
- 13–16-vuotiaat (soveltuvat myös vanhempien nuorten kanssa käytettäväksi)

Minulla on oikeus... Artikla 3

...siihen, että aikuiset miettivät aina minun etuani, kun tekevät minua koskevia päätöksiä.

Mitä tämä tarkoittaa?
Aikuisten täytyy tehdä päätöksiä, joista lapsille tulee hyvä ja turvallinen olo.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 5-6-vuotiaat.

Minulla on oikeus... Artikla 3

...siihen, että aikuiset miettivät aina minun etuani, kun tekevät minua koskevia päätöksiä.

Mitä tämä tarkoittaa?
Aikuisten täytyy tehdä päätöksiä, joista lapsille tulee hyvä ja turvallinen olo.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 7-8-vuotiaat.

Minulla on oikeus... Artikla 3

...siihen, että aikuiset miettivät aina minun etuani, kun tekevät minua koskevia päätöksiä.

Mitä tämä tarkoittaa?
Lapsen etu pitää ottaa huomioon kaikissa lapsia koskevissa päätöksissä. Se tarkoittaa, että aikuisten täytyy aina miettiä ja selvittää, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 9-12-vuotiaat.

ARTIKLA 3. LASTA KOSKEVISSA PÄÄTÖKSISSÄ ON AINA ENSISIJAISESTI HARKITTAVA LAPSEN ETU.

Korttien rakenne

Kortteja voi käyttää yksittäisinä harjoitteina, oppitunnin/ryhmätoiminnon osana tai osallisuutta vahvistavana kokonaisuutena

*Perusopetuksen oppilaiden kommentteja korteista:
"Tosi OK, kivaa yhdessä tekemistä."
"Tehtävät olivat kivoja ja hauskoja."*

Jokaisessa kortissa

- esimerkkitarina lasten/nuorten arjesta
- lapsille/nuorille suunnattu kuvitus
- käsitellään yhtä lapsen oikeuksien sopimuksen artiklaa
- pohdintatehtävä yksin pohdittavaksi
- pohdintatehtävä ryhmässä toteutettavaksi

+ vanhemmille lapsille bingo, nuorille reflektiotehtävä

Oulun kaupungin lapsen oikeuksien toimintakortit julkistettiin 4.2.26

Virtuaalinen julkistamistilaisuus tallennettiin. Tallenteen kooste on nyt katsottavissa Youtubessa.

Tilaisuudessa oli lähes 80 osallistujaa ja kerätyn palautteen mukaan tilaisuus innosti kokeilemaan toimintakortteja käytännössä -> keskiarvo tähtinä 4,5

Katso kooste korttien julkistamistilaisuudesta QR-koodin kautta.

<https://www.youtube.com/watch?v=LQge94b-CRY>

Kiitos!

**Yhdessä edistämme lapsen
oikeuksia! ❤️**

Janika Harju
Asiantuntija, LYK –koordinaattori
Janika.harju@ouka.fi

p. 040 574 9312

The background features a blurred photograph of a park with people walking. Overlaid on this are several large, colorful, dashed circular arcs in shades of blue, green, yellow, orange, and red, arranged in a circular pattern around the text.

Luontokunnat: EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteet kaupungeille – kansallisen suunnitelman eteneminen ja tilanne

Ryhmäpäällikkö **Kati Vierikko**, Suomin ympäristökeskus

EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteet kaupungeille – kansallisen suunnitelman eteneminen ja tilanne

Kati Vierikko
Erikoistutkija ja kaupunkiluonto –
ryhmän päällikkö

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Sisältö

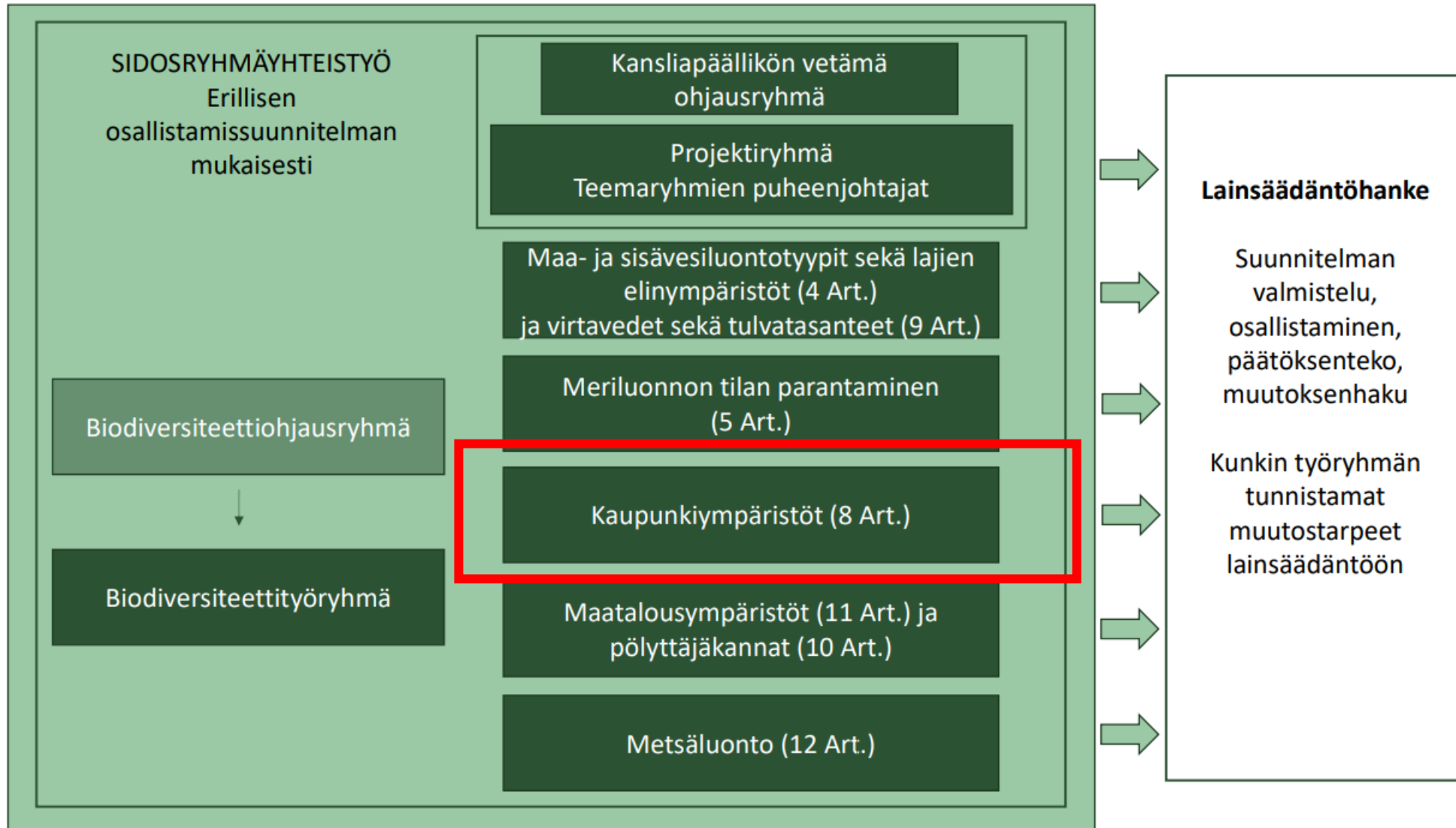
- EU:n ennallistamisasetus eteneminen ja aikataulu
- Ennallistamisasetuksen tavoitteet kaupungeille
- Suomalaisten kuntien tilanne
- Toimenpiteet kaupunkiekosysteemeille ja Syken ehdotuksia

EU:n ennallistamisasetus ja kansallinen ennallistamissuunnitelma

- Ennallistamisasetus on osa EU:n biodiversiteettistrategiaa ja sen tavoitteena on parantaa luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella.
- Ennallistamisasetus jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa asetuksen toimeenpanossa, ja asetusta voidaan toimeenpanna esimerkiksi vapaaehtoisin keinoin.
- Toimeenpanon taloudellisia, sosiaalisia, ja ympäristövaikutuksia sekä kustannuksia arvioidaan kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisen aikana.
- Asetuksen toimeenpanoa varten laaditaan **kansallinen ennallistamissuunnitelma**, jossa muun muassa määritellään keinot asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Artikla 8:ssa asetetaan tavoitteet kaupunkiympäristöille.

YM ja MMM valmistelevat kansallista ennallistamissuunnitelmaa

Kaupunkiympäristöt –teemaryhmän aikataulu 2025-2026

Vuoden 2025 aikana työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa

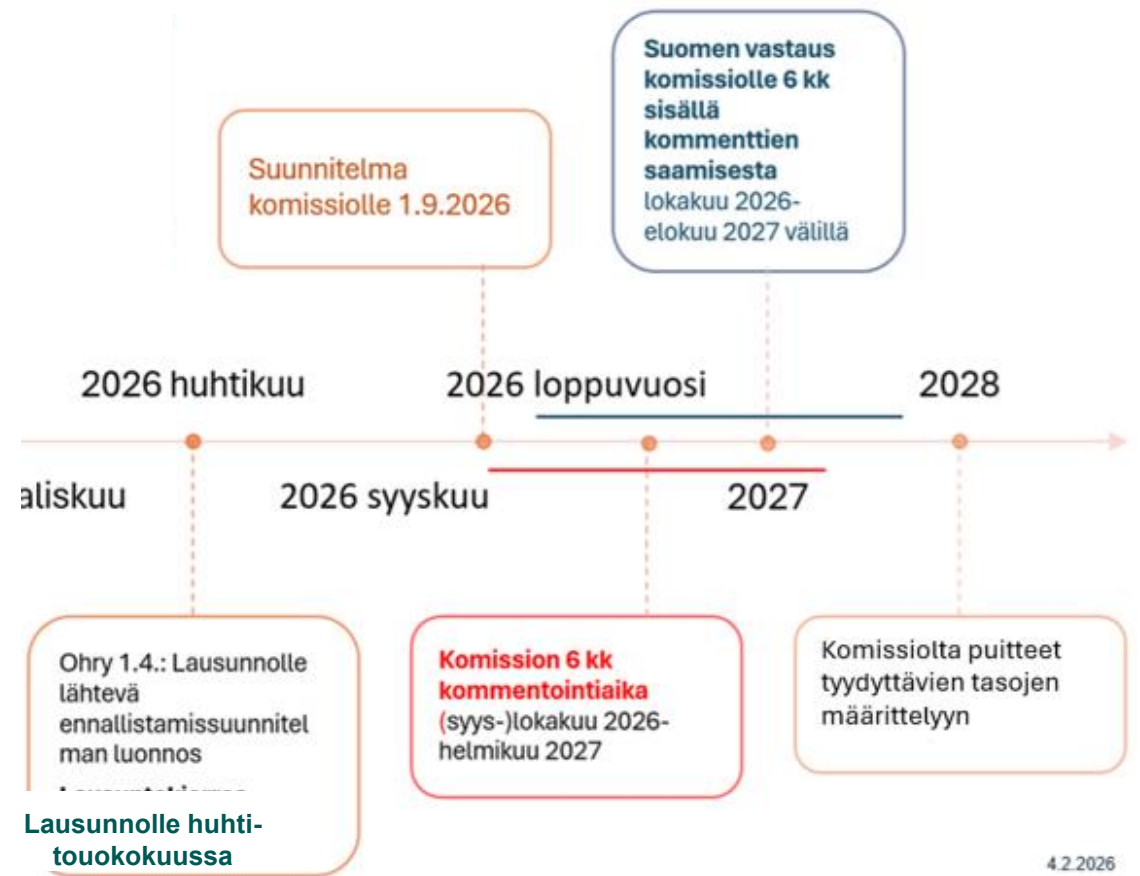
YM järjesti useita (7) kunnille suunnattuja webinaareja ja työpajoja

Syken taustaselvitystyö: Selvitys kaupunkivihreän ja latvuspeiton tyydyttävistä tasoista

Kaupunkiekosysteemialueiden paikallisista rajauksista on järjestetty kunnille kaksi kommenttikierrosta ja YM vahvistaa rajaukset lähtökohtaisesti kuntien ehdotusten mukaisina

Vuonna 2026 kokouksissa on hiottu toimenpiteiden tavoitteita ja sisältöä

Syken taustaselvitys: kaavavarannon vaikutus kaupunkivihreään ja latvuspeittoon sekä tehokkaat toimet niiden säilyttämiseen & lisäämiseen

4.2.2026

Artiklan 8 tavoitteet

Ei nettohävikkiä kaupunkiekosysteemeissä vuoteen 2030 saakka

- Vuoteen 2030 mennessä kaupunkiekosysteemialueiden kaupunkivihreän ja puuston latvuspeiton **kansallisessa kokonaispinta-alassa** ei saa tapahtua nettohävikkiä vuoteen 2024 verrattuna.
- Tarkastelun ulkopuolelle voidaan jättää kaupunkiekosysteemialueet, joissa kaupunkivihreän osuus ylittää 45% ja latvuspeitto 10%. Suomessa ylittyvät kaikissa soveltamisalan piiriin kuuluvissa kunnissa.

Kasvava kehityssuunta vuodesta 2031 alkaen

- Vuodesta 2031 alkaen on saavutettava kaupunkivihreän **kansallisen kokonaispinta-alan** ja **kaupunkiekosysteemialueiden** latvuspeiton kasvavat kehityssuunnat
- Kukin jäsenvaltion määrittelee itse kaupunkivihreän ja latvuspeiton tyydyttävät tasot **eli kasvavan kehityssuunnan tavoitetasot**

Kaupunkivihreän ja puiden tuottamat hyödyt

Ennallistamisasetuksessa korostetaan **kaupunkivihreän ja latvuspeiton** tuottamia ekosysteemipalveluita.

Jotta kaupunkivihreä ja puusto tarjoaa jatkossakin tarvittavia ekosysteemipalveluita, niiden häviäminen on pysäytettävä.

Olemassa olevat huonokuntoiset kaupunkibiotoopit on ennallistettava ja

Niitä tarpeenmukaisilla toimenpiteillä lisättävä kaupunkialueilla.

Kaupunkivihreä ja latvuspeitto ennallistamisasetuksessa

”Kaupunkivihreällä” tarkoitetaan puiden, pensaikkojen, pensastojen, pysyvän ruohokasvillisuuden, jäkälien ja sammalten, lammikoiden ja vesistöjen kokonaisalaa kaupungeissa tai pienemmissä kaupungeissa ja esikaupungeissa.

”Kaupunkipuuston latvuspeitolla” tarkoitetaan puiden latvuston peittämää kokonaisalaa kaupungeissa tai pienemmissä kaupungeissa tai esikaupungeissa.

Kuntien rooli kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa

Lisäksi kunnilla voi olla tärkeä rooli edistää ennallistamissuunnitelman muita toimenpiteitä mm.

- Pölyttäjien elinolosuhteiden huomioiminen ja pölyttäjäseuranta
- Virtavesien ja pienvesien ennallistaminen
- 3 miljardin puun istuttaminen
- Muiden huonokuntoisten ekosysteemien ennallistaminen

Suomessa Art 8 soveltamisalan piirissä on 67 kuntaa

Espoo
Forssa
Hamina
Hanko
Heinola
Helsinki
Hyvinkää
Hämeenlinna
Iisalmi
Imatra
Joensuu
Jyväskylä
Järvenpää
Kaarina
Kajaani
Kangasala
Kankaanpää
Karkkila

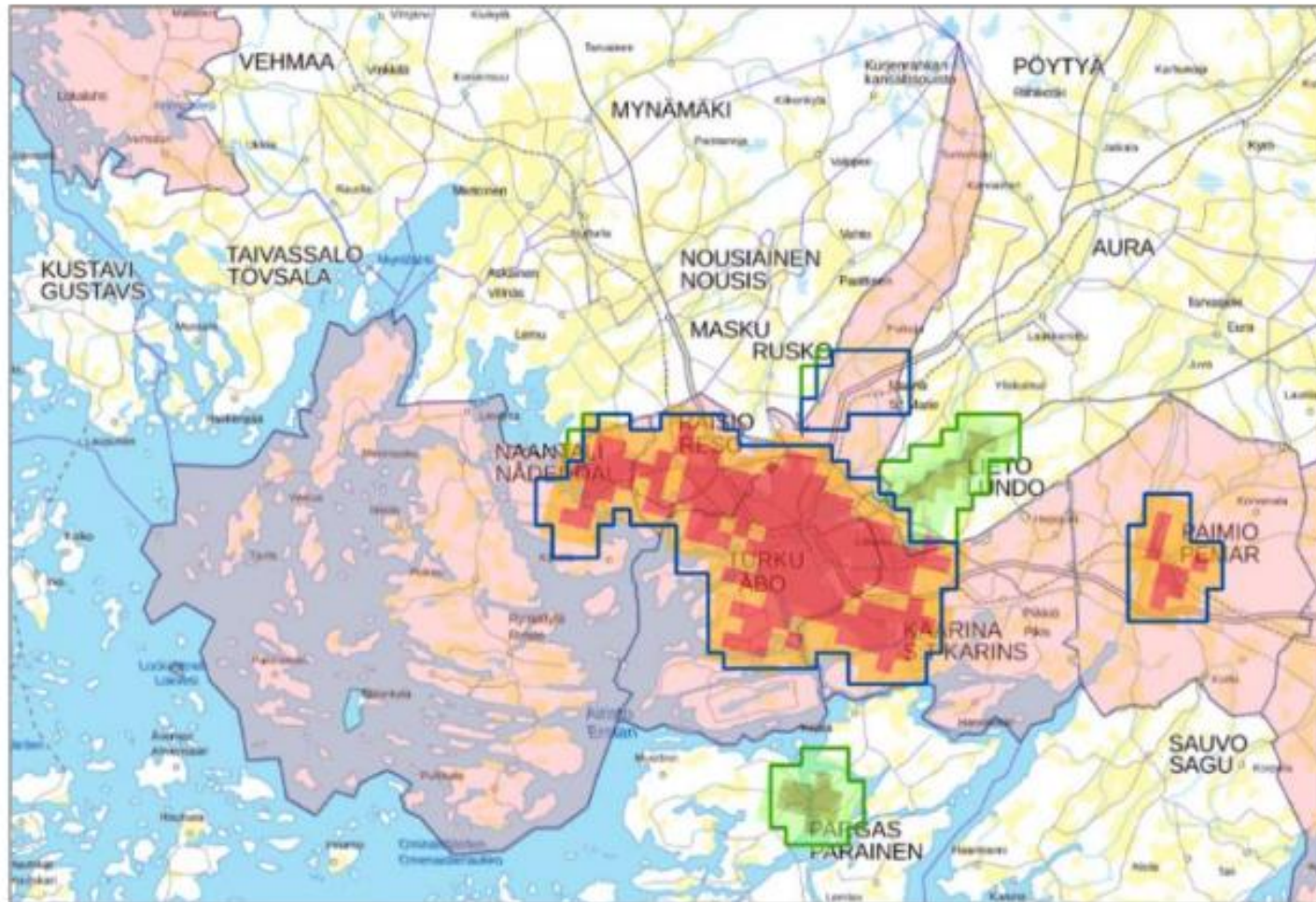
Kauniainen
Kemi
Kempele
Kerava
Kirkkonummi
Kokkola
Kotka
Kouvola
Kuopio
Kuusamo
Lahti
Lappeenranta
Lapua
Lempäälä
Lieksa
Lohja
Maarianhamina
Mikkeli

Muurame
Naantali
Nokia
Nurmijärvi
Oulu
Paimio
Pietarsaari
Pirkkala
Pori
Porvoo
Raahe
Raasepori
Raisio
Rauma
Riihimäki
Rovaniemi
Salo
Savonlinna

Seinäjoki
Tampere
Tornio
Turku
Tuusula
Ulvila
Uusikaupunki
Vaasa
Valkeakoski
Vantaa
Varkaus
Ylivieska
Ylöjärvi

Kaupunkiekosysteemialueiden rajausratkaisuja

Kaupunkivihreää ja latvuspeittoa seurataan kaupunkiekosysteemialueilla, joiden rajaamiseen on useita vaihtoehtoja. YM kokoaa soveltamisalaan kuuluvien kuntien näkemyksiä paikallisista rajauksista syksyllä 2025.

Taajaan asutut UCC-alueet

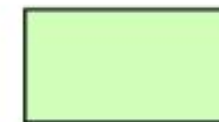

Taajaan asutut UCC-alueet + lähialueet (tässä 1 km rajausta)

Koko kunta LAU (kuntarajat)

Kaupunkiekosysteemialue voi koskea yhtä kuntaa tai se voi olla yhdistelmä *vierekkäisten* kuntien kaupunkiekosysteemialueista.

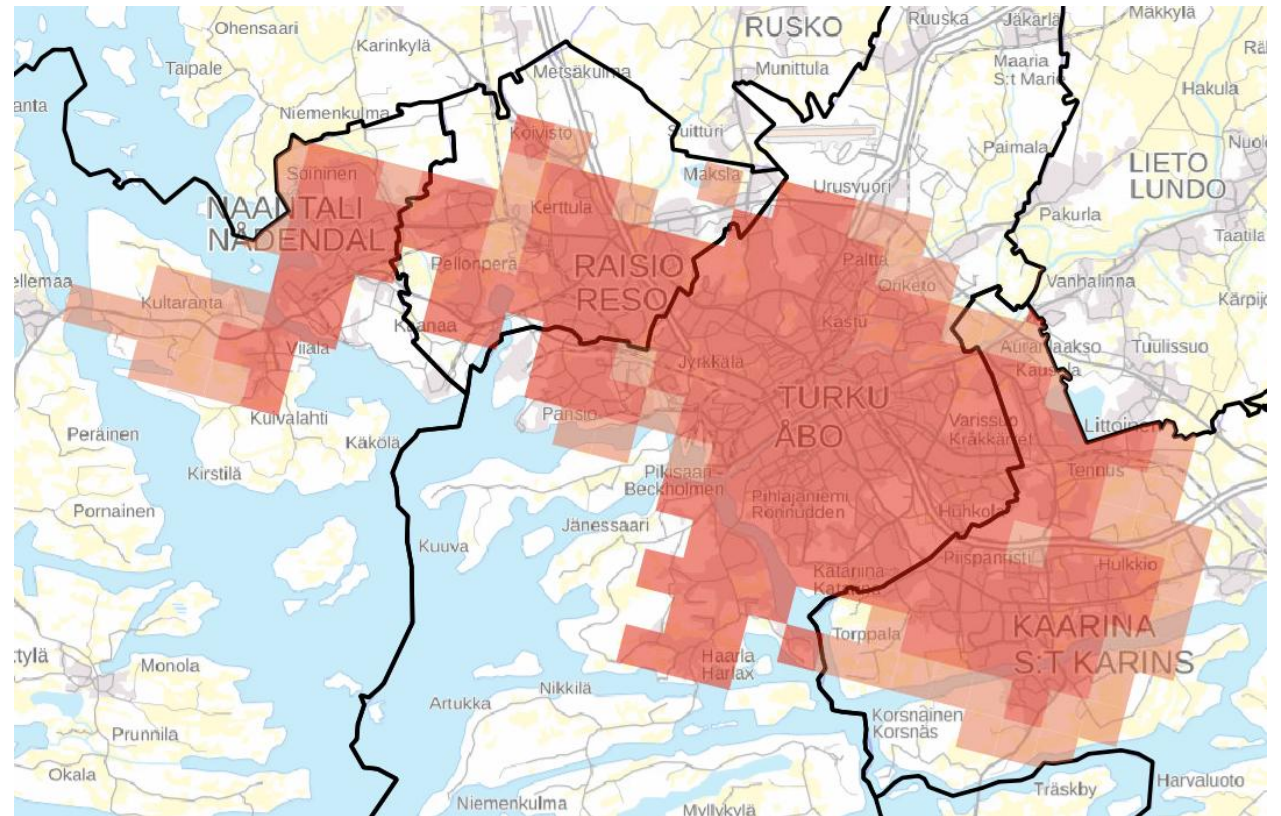
Taajaan asutut UCC-alueet + lähialueet (tässä 1 km rajausta) kunnissa, jotka *eivät kuulu* artiklan 8 piiriin

SYKE / Antti Rehunen

Suomessa kaupunkiekosysteemien lähtökohdaksi on otettu UCC-alueet

- Pohjana Eurostatin 1 km² ruudukossa olevat väestötiedot
- Urban centres 1 500 as./ km² ja yhtenäisellä alueella 50 000 asukasta
- Urban clusters 300 as./ km² ja yhtenäisellä alueella 5 000 asukasta
- Urban centres ja urban clusters yhdistetty UCC-alueeksi
- Lähialueena on liitetty kuntien ehdottamat 1 km² ruudut kohdekuntien alueelta

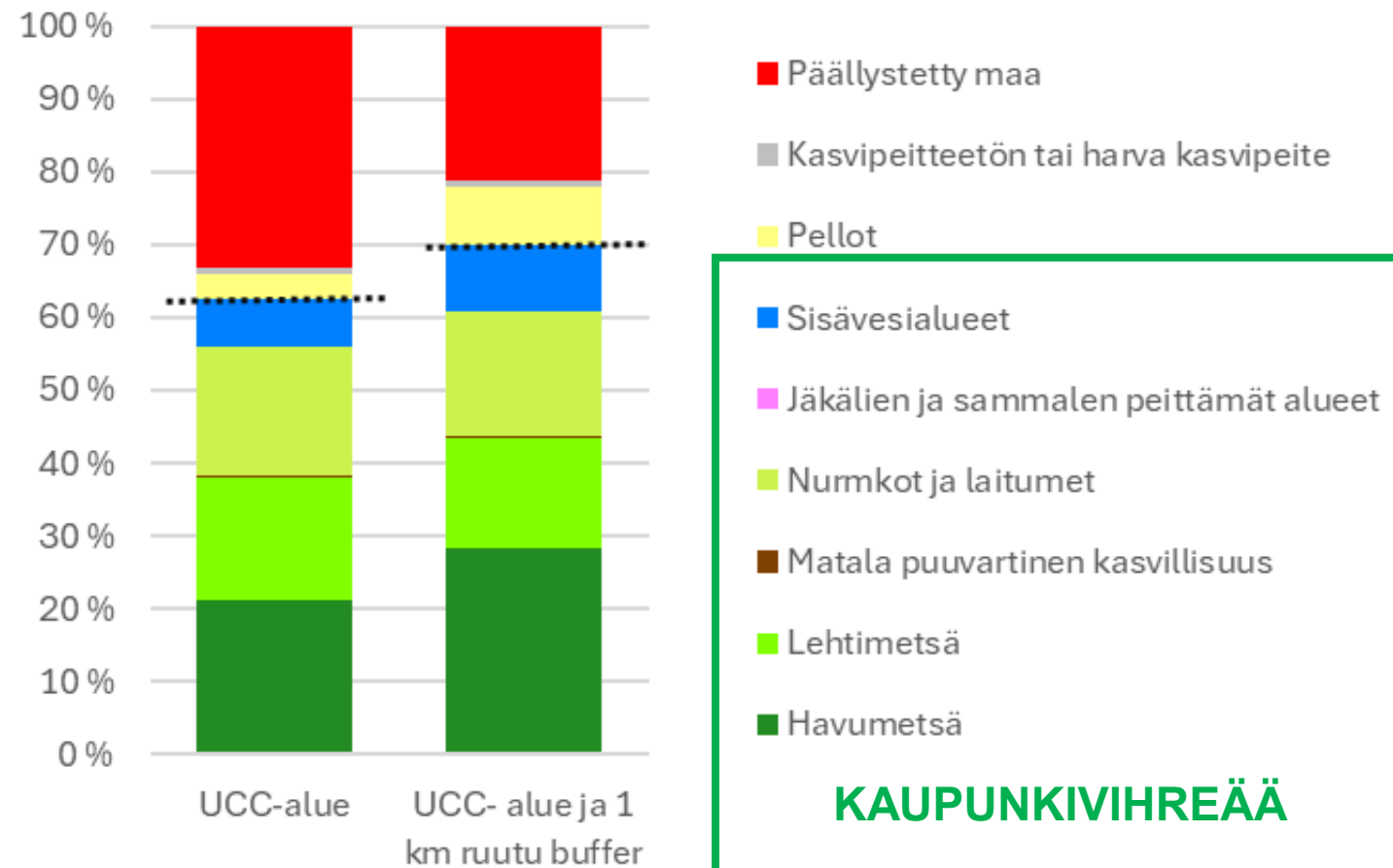
Kaupunkivihreän ja latvuspeiton määrä ja laatu – tuloksia ja toimenpiteitä

Kaupunkivihreän nykytason määrittely ennallistamisasetuksessa pohjautuu EU:n Copernicus –ohjelman CLC+ Backbone 2023 –aineistoon (10 m)

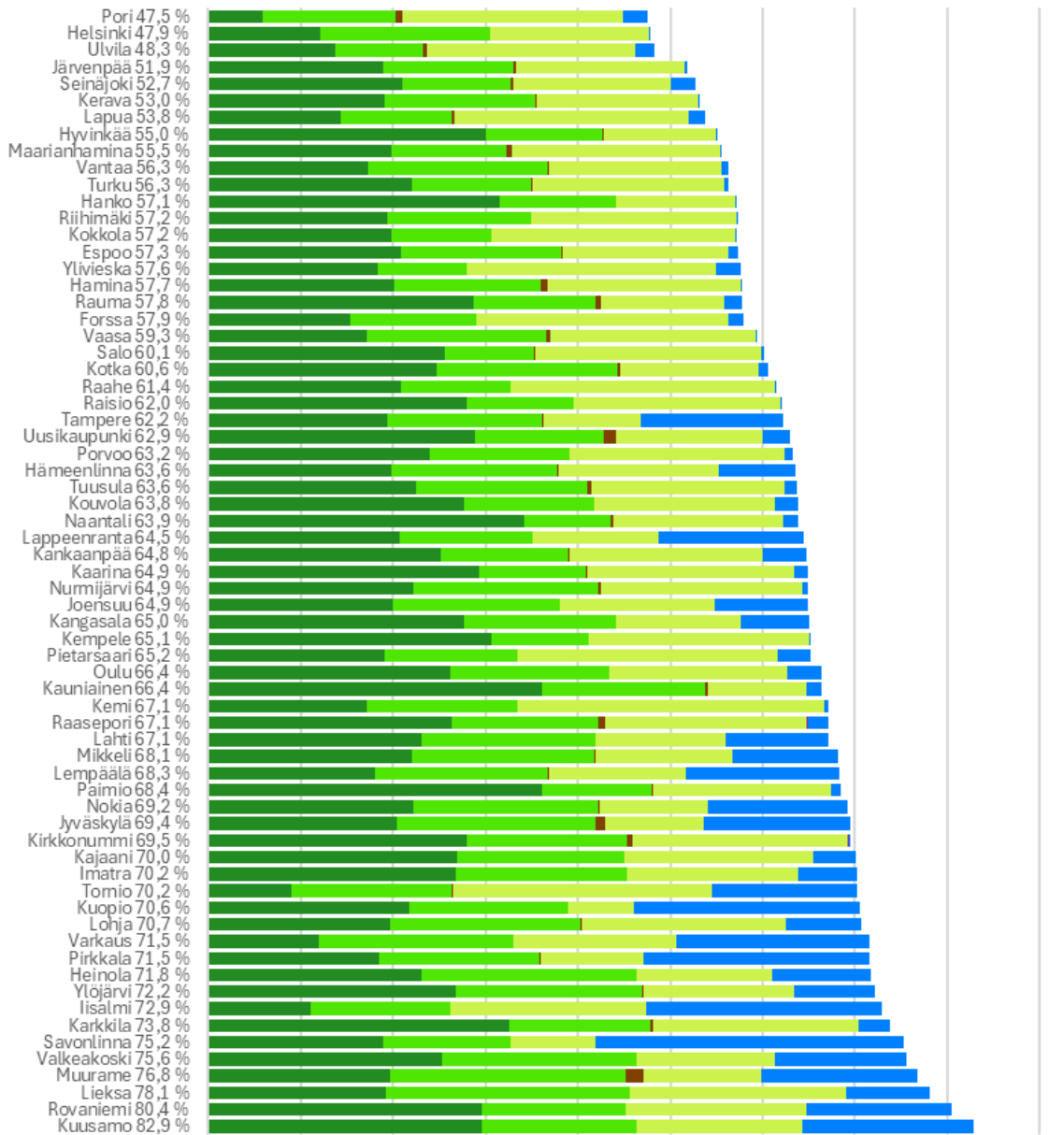
UCC-alueilla kaupunkivihreän osuus oli kaupunkiartiklan oletettavissa kohdekunnissa **63 %** vuonna 2023.

UCC-alueilla ja niiden 1 km bufferialueilla (sisällä oleva reiät ja ulkobufferi) osuus oli **70 %**

Kaupunkivihreän osuus UCC-alueilla 2023

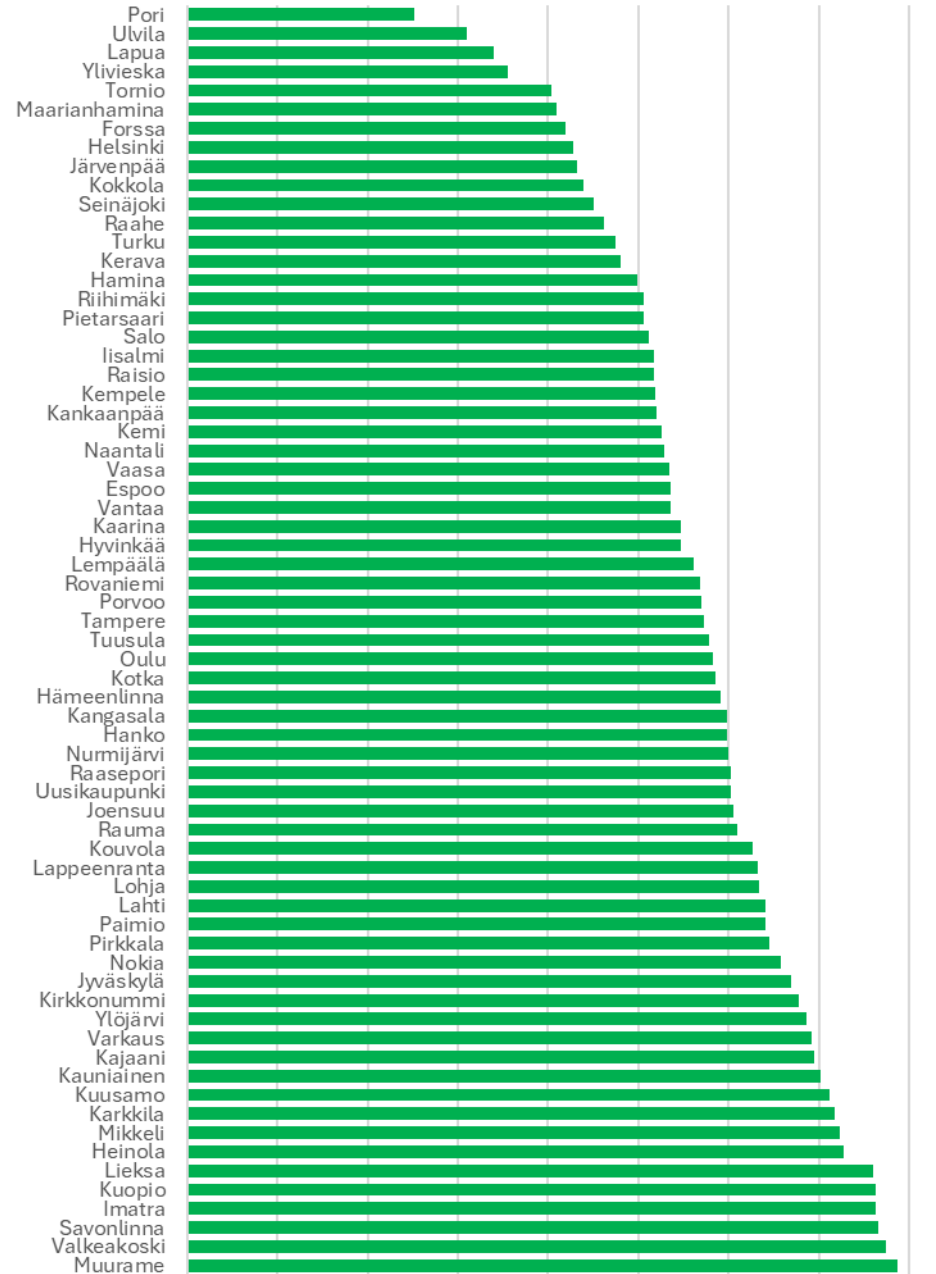
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90%

■ Havumetsä ■ Lehtimetsä ■ Matala puuvartainen kasvillisuus ■ Nurmikot ja laitumet ■ Jäkälä ja sammal ■ Sisävedet

Latvuspeittoprosentti 2023 UCC-alueen maa-alueella

0% 5% 10% 15% 20% 25% 30% 35% 40%

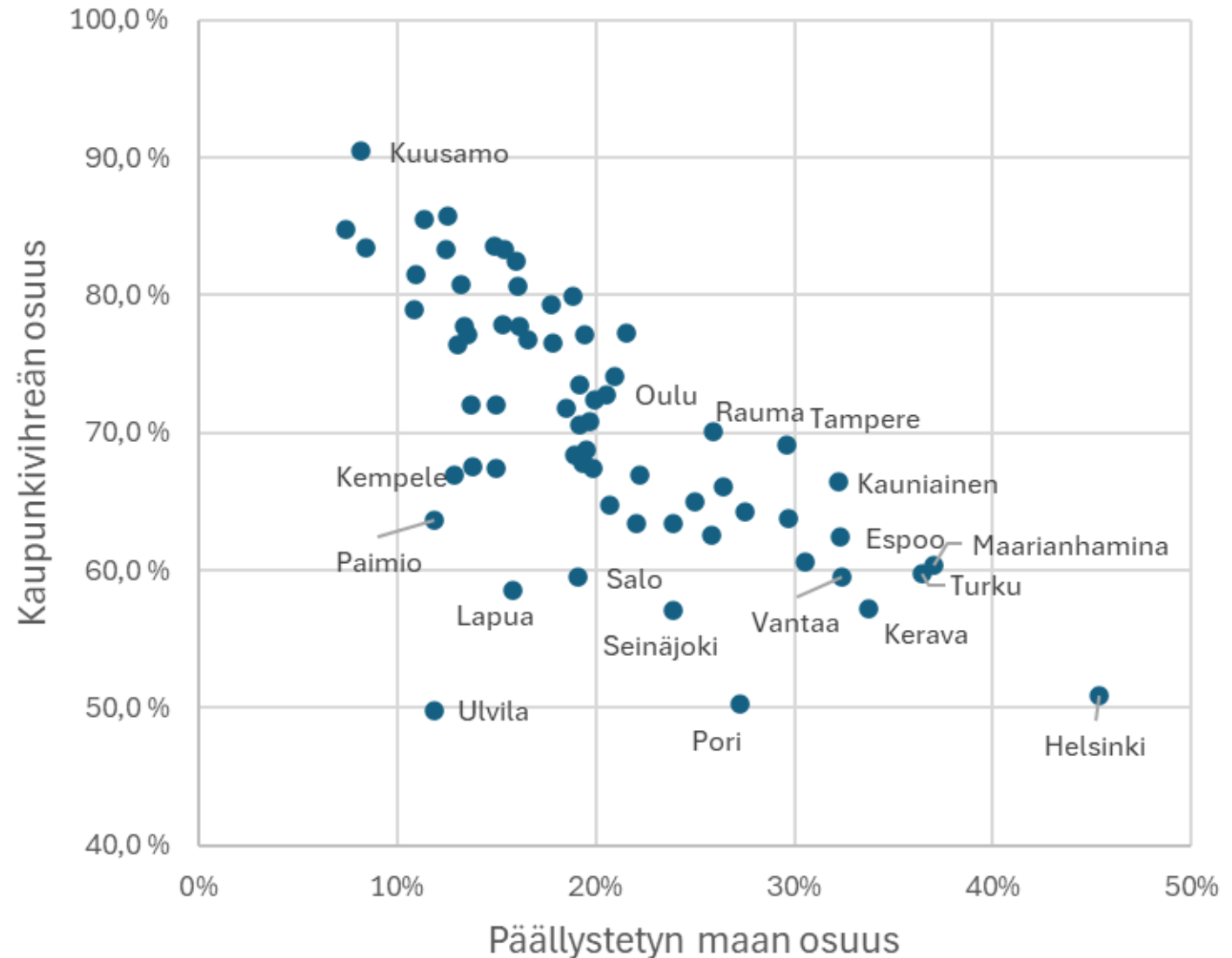
Kaupunkivihreän osuuteen vaikuttaa päällystettyjen alueiden ja pelto-alueiden osuudet

Päällystettyjen alueiden osuus on korkea suuremmissa ja tiiviisti rakennetuissa kaupungeissa.

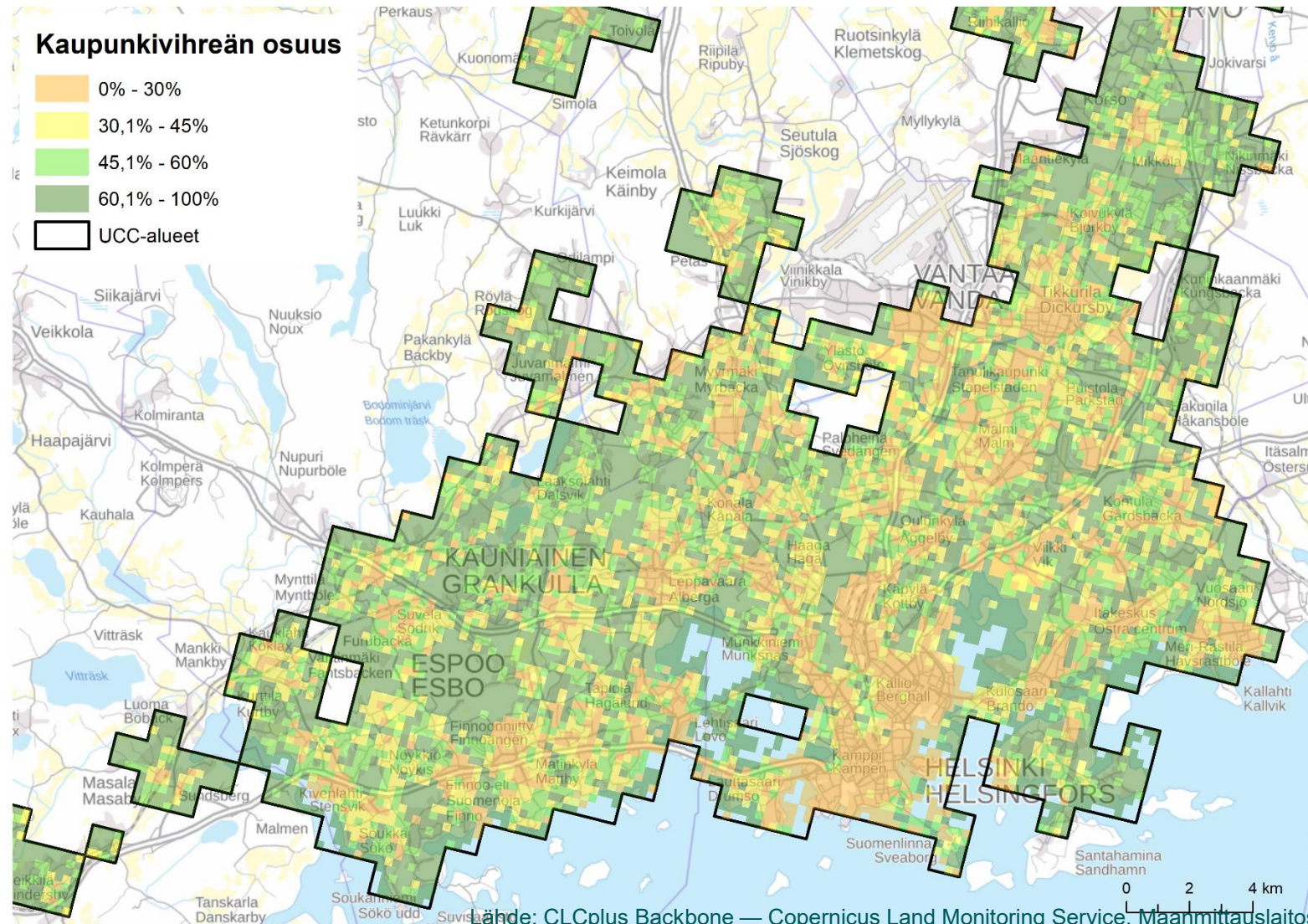
Peltojen suuri osuus pienentää kaupunkivihreän osuutta.

Toisaalta EU:n laskentatavassa peltoalueiden käyttöönotto rakentamiseen ei vähennä kaupunkivihreää ja peltojen muuttaminen pysyvästi kasvipeitteisiksi viheralueiksi lisää kaupunkivihreää.

Kaupunkivihreän osuus ja päällystetyn maan osuus UCC-alueilla ja niiden 1 km ruutujen lähialueella 2023

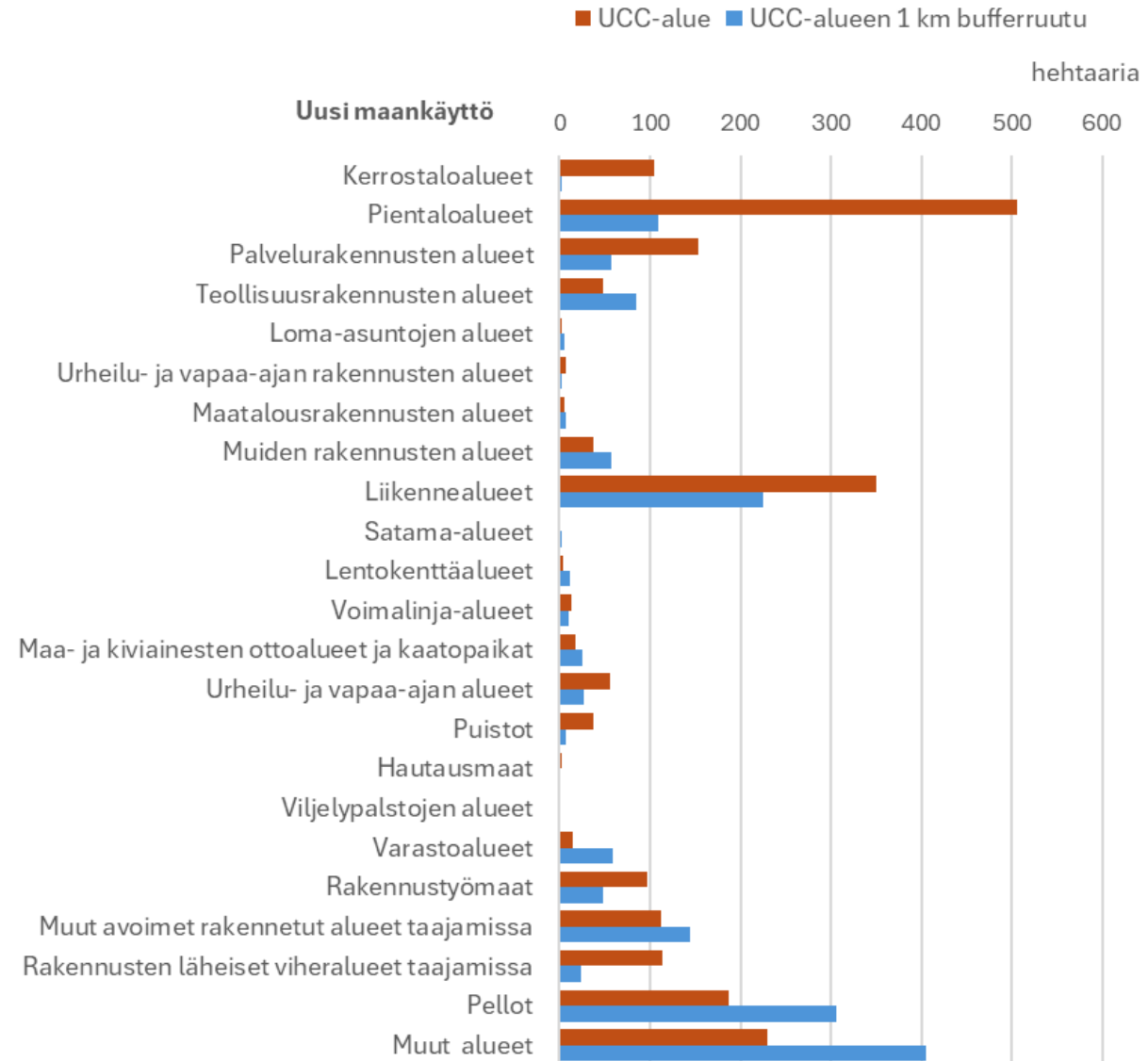
UCC-alueiden sisällä kaupunkivihreän osuus ja latvuspeittoprosentti vaihtelevat paljon. Osuus jää laajoilla alueilla tavoitearvoja alemmiksi.

Mitkä toiminnot ovat sijoittuneet alueille, joilta kaupunkivihreää on hävinnyt viime vuosina ?

- Eniten muutoksia asuinalueiksi ja liikennealueiksi
- Teollisuus-, varasto- ja muita avoimia rakennettuja alueita aiemmille viheralueille enemmän UCC-taajamien bufferialueella
- Myös pysyvästi kasvipeitteisen laidunmaan muutos kausittaisesti kasvipeitteiseksi pelloksi – todellinen muutos vai tulkinnan muutos?
- Muut alueet -luokka sisältää uusia muokattuja rakennustyö- ja maa-ainesten ottoalueita, joita ei ole pystytty luokittelemaan tarkemmin.
- Mukana myös satunnaisia, aineiston tuotannosta aiheutuvia muutoksia

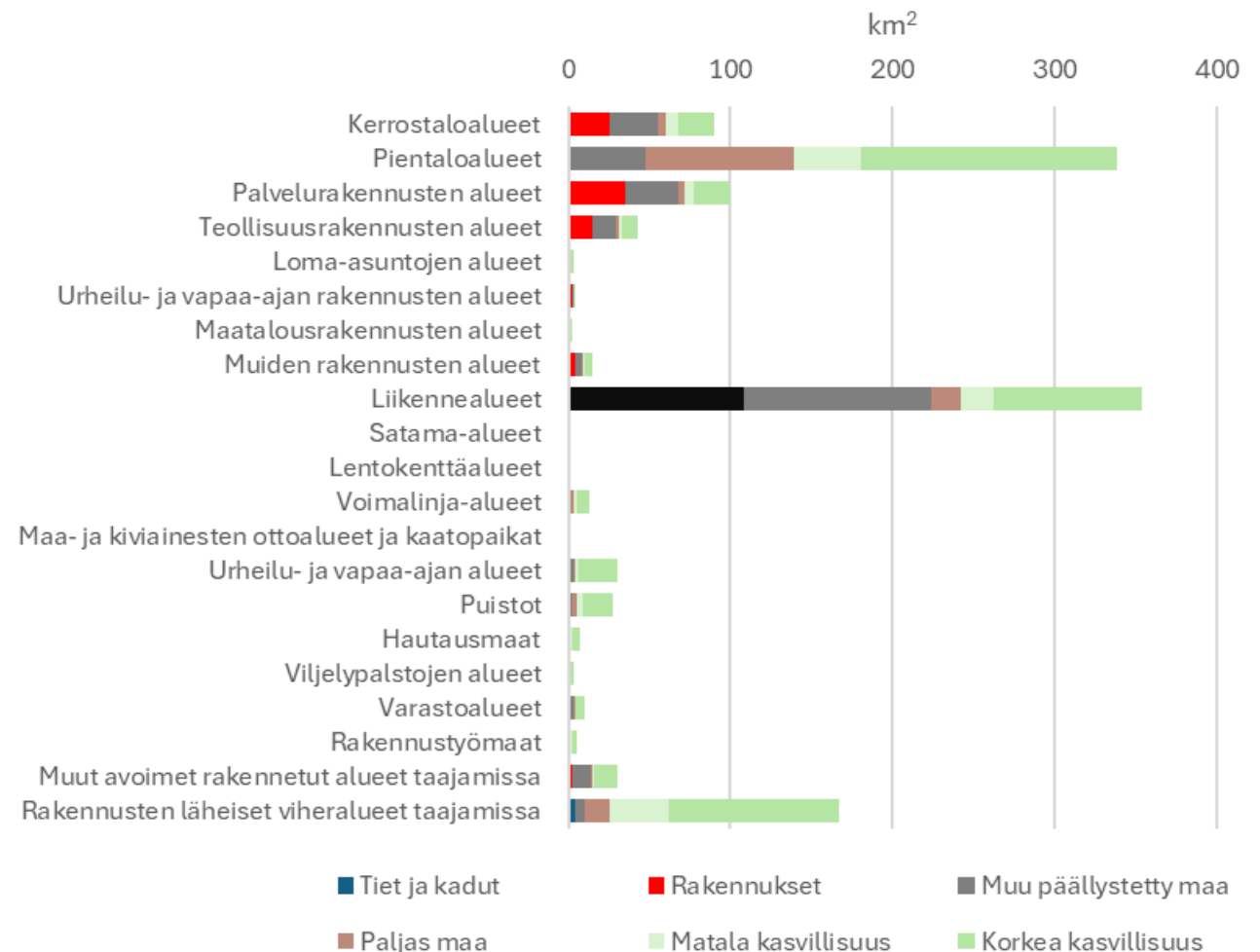
CLC+ BB -aineistoissa 2018-2021 hävinneiden kaupunkivihreän alueiden uusi maankäyttö ennallistamisasetuksen kohdekuntien UCC-alueilla ja 1 km bufferruuduissa.

Mistä löytyy viherrytettävää? Liikennealueet ja asuinalueet kattavat suurimman osan kasvipeitteettömästä alueesta

- Syken maankäyttö 2021 ja Syken ja Scalgon maanpeite 2022 aineistojen vertailu
- Liikenne- ja pysäköintialueiden osuus kasvipeitteettömästä alueesta on hyvin merkittävä.
- Asuinalueilla on rakennettujen ja päällystettyjen lisäksi runsaasti myös kasvipeitteisiä alueita ja paljasta (läpäisevää?) maata
- Teollisuus- ja varastoalueiden pinta-ala on aliedustettuna, koska aineisto on tuotettu pääosin rakennusten perusteella.

Maanpeite rakennetuissa maankäyttöluokissa 2021

Alustavia toimenpide-ehdotuksia

- Puuston lisääminen mm. katu ympäristössä ja muissa julkisissa tiloissa
- Kaupallisten ja teollisuusalueiden viherryttäminen
- Kytkeytyvyyden vahvistaminen
- Tietopohjan vahvistaminen ja informaatio-ohjaus
- Taloudelliset kannustimet

Syken suosituksia toimenpiteisiin

- Kaupunkivihreän ja latvuspeiton kokonaisheikentymättömyyden ja kasvusuunnan varmistamiseksi vuodesta 2030 eteenpäin, tarvitaan kansallisen tason lainsäädäntöä, tehokkaita ohjauskeinoja ja riittäviä taloudellisia kannustimia.
- Kaupunkivihreän kokonaisheikentymättömyys ja lisääminen pitäisi olla ensi sijassa jokaisen, asetuksen piiriin kuuluvan kaupunkiekosysteemin tavoite.
- Sillä mahdolliset viherpinta-alan menetykset lisäävät kansallista ”kompensaatiotaakkaa” ja vaatii lisäystä muualla.
- Myös muut viranomaiset (mm. väylävirasto) ja yksityiset toimijat (maanomistajat, rakennusala) on saatava mukaan sitoutumaan tavoitteiden saavuttamiseen.
- Ohjauskeinojen ja kannustimien lisäksi tarvitaan myös ajattelun muutosta ja nykyisten toimintamallien murtamista.

Kiitos mielenkiinnostanne!

kati.vierikko@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

PlastLIFE-hankkeen ajankohtaiset vinkit ja ratkaisut muovien kestävään kulutukseen

Tutkija Hanna Savolahti ja tutkija Anna-Riina Mustonen
Suomen ympäristökeskus

PlastLIFE-hankkeen ajankohtaiset vinkit ja ratkaisut muovien kestävään kulutukseen

18.3.2026

Anna-Riina Mustonen ja Hanna Savolahti
Suomen ympäristökeskus

LIFE21-IPE-FI-PlastLIFE

PlastLIFE-hanke saa EU:n LIFE-ohjelmasta rahoitusta, jolla hankkeen materiaalit on tuotettu. Materiaalien sisältö edustaa ainoastaan hankkeen omia näkemyksiä, joista CINEA/Euroopan komissio ei ole vastuussa.

| plastlife.fi | [#plastlife](https://twitter.com/plastlife) |

Esityksen sisältö:

1. Uudelleenkäyttö tapahtumissa – julkaisu kunnille
2. Muovia puutarhassa – kampanja käynnistyy
3. Rosgis verkkopalvelu – roskatietoa kunnille

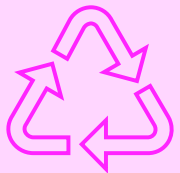
Säätely ohjaa kohti uudelleenkäyttöä

EU:n lainsäädäntö ohjaa vähentämään kertakäyttöisten muovituotteiden käyttöä ja kannustaa siirtymään uudelleenkäytettäviin vaihtoehtoihin.

Tulevaisuudessa kuluttajilla tulisi olla mahdollisuus ostaa noutoruoka ja -juoma omaan astiaansa tai uudelleenkäytettävässä pakkauksessa.

Tavoitteena on, että vuonna 2030 vähintään 10 prosenttia noutoannoksista myydään uudelleenkäytettävissä pakkauksissa.

Uudelleenkäyttö tapahtumissa

- Keinoja kuntiin: näin lisäät tapahtumiin uudelleenkäyttöä
 - Julkaisu löytyy myös ruotsiksi ja englanniksi
- Erilaisia tapahtumaesimerkkejä Suomesta sekä maailmalta.
- Konkreettisia suosituksia mm. hankintoihin sekä ympäristövaikutuksien vähentämiseen.
- Linkkejä lisätiedonlähteisiin.

Toimintasuosituksia | PlastLIFE-projekti | Marraskuu 2025

Keinoja kuntiin: näin lisäät tapahtumiin uudelleenkäyttöä

EU:n lainsäädäntö ohjaa vähentämään kertakäyttöisten muovituotteiden käyttöä ja kannustaa siirtymään uudelleenkäytettäviin vaihtoehtoihin. Tulevaisuudessa kuluttajilla tulisi olla mahdollisuus ostaa noutoruoka ja -juoma omaan astiaansa tai uudelleenkäytettävässä pakkauksessa. **Tavoitteena on, että vuonna 2030 vähintään 10 prosenttia noutoannoksista myydään uudelleenkäytettävissä pakkauksissa.**

Suomessa erityisesti ulkotapahtumien tarjollisissa käytetään usein kertakäyttöisiä astioita. Kunnat ja alueet ovat keskeisessä roolissa kiertotalouden mahdollistajina ja suunnannäyttäjinä.

- **Hanki vastuullisesti.** Julkiset hankinnat on keino edistää tapahtumien vastuullisuutta ja siirtymää kertakäyttökulttuurista kohti resurssitehokasta tapahtumatuotantoa.
- **Tuo kysyntää uusille palveluille.** Kunnat voivat ohjata yritysten palvelujen kehitystä haluttuun suuntaan.
- **Kokelke rohkeasti.** Uuden toimintamallin opettelu vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä. Verkostoitu ja osallistu uudelleenkäytön kampanjoihin. Oma into ja kiinnostus aiheeseen tarttuu myös muihin toimijoihin.
- **Viesti selkeästi.** Tee selväksi tapahtuman kaikille osapuolille, mitä uudelleenkäytöllä tarkoitetaan ja mitkä ovat halutut toimintamallit. Hyvä viestintä jo ennen tapahtumaa ja tapahtuman aikana auttaa kävijöitä toimimaan oikealla tavalla.
- **Opi toimita ja jaa oppoja.** Kokemuksia uudelleenkäytöstä tapahtumissa on jo kertynyt Suomessaakin. Kerää tietoa ennen omaa kokelua ja hyödynnä tieto ja saaduista kokemuksista. Viesti omista kokemuksista sekä kerää numeraalista tietoa myös muiden hyödyksi.

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

syke.fi | ymparisto.fi

Ennakkotieto: Tervetuloa mukaan!

- PlastLIFE-hanke käynnistää keväällä 2026 hakukuulutuksen, jolla etsitään kiinnostuneita kuntia testaamaan konkreettisten kokeilujen kautta uudelleenkäyttöä tapahtumissa.
 - Lisätietoa myöhemmin tänä keväänä PlastLIFE-hankkeen kanavien kautta sekä liittymällä PlastLIFE-hankkeen [sähköpostilistalle](#).

Kuva: Finlandia-hiihdon kuva-arkisto

Kuva: Outi Jounila, Espoo

Muovia puutarhassa? –kampanja starttaa 26.3

”Muovi voi olla puutarhassa kelpo materiaali: kevyt, kätevä ja kestävä. Oikein käytettynä se palvelee pitkään ja kiertää uudelleen. Mutta kun muovi päätyy maaperään, se ei enää kierrä. Eikä katoa, vaan pilkkoutuu mikromuoviksi, joka jää luontoon. Siksi puutarhurin muovivalinoilla on väliä.”

Kuinka osallistua?

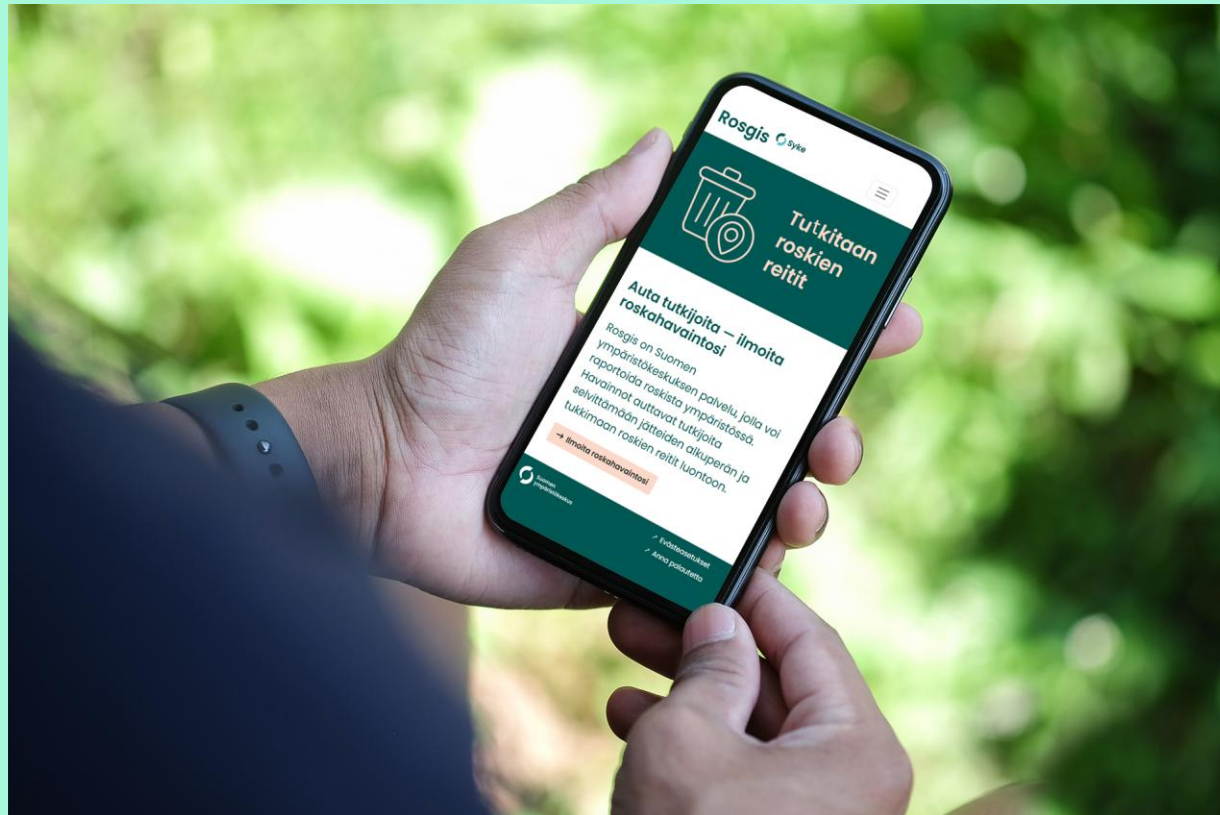

Haluamme kutsua teidät mukaan levittämään viestiä omissa kanavissanne

- Muovia puutarhassa? - Kiertotalousratkaisuja
- Vinkkilista muovin kestävästä käytöstä piholla ja puutarhassa
- Lyhyet animaatiot
 - Käytettävissä someen ja esim. tilaisuuksiin, tapahtumiin, koulutuksiin
 - Teemat: muovi katemateriaaleissa, muovien kierrätys, biohajoava muovi, muovituotteiden käyttöiän pidentäminen
- Someaineistot
 - Somehaaste: #MuoviaPuutarhassa
 - Valmiit somekuvat ja -postaustekstit

Rosgis-verkkopalvelu: roskatietoa kunnille

Rosgis kunnille

Rosgis-verkkopalvelu

Rosgis Syke

fi SV ET LV EN

Roskakartta Ilmoita havainto Lataa havaintoja Tietoa palvelusta

Tutkitaan roskien reitit

Auta tutkijoita – ilmoita roskahavaintosi

Rosgis on Suomen ympäristökeskuksen palvelu, jolla voi raportoida roskista ympäristössä. Havainnot auttavat tutkijoita selvittämään jätteiden alkuperän ja tukkimaan roskien reitit luontoon.

→ Ilmoita roskahavaintosi

Ajankohtaista

Rosgis-ilmoitukset auttoivat keräämään lasikuituveromua (Syke 3.11.2025)

Kukkijärven alueelta poistettiin talkoovoimin lähes 50 hylättyä lasikuituveromua. Veneiden sijainnit selvitettiin kansalaisten Rosgis-verkkopalveluun tekemien ilmoitusten avulla.

Lue lisää (syke.fi)

Rosgis - Tutkitaan roskien reitit

rosgis.syke.fi

Rosgis tilastot

Uusin havainto: **tänään klo 10.55 aiheesta roskainen paikka.**

Yhteensä **1093** havaintoa tähän mennessä. Eniten aiheesta **roskainen paikka.**

Suomen ympäristökeskus Evästeasetukset Anna palautetta

Rosgis Syke

fi SV ET LV EN

Roskakartta Ilmoita havainto Lataa havaintoja Tietoa palvelusta

Etusivu → Roskakartta

Map interface showing waste sighting locations across Finland. The map includes zoom controls (+, -, search) and a list of sightings. The sightings are represented by colored circles (green, orange, red) indicating different types or severity of waste. Major cities like Helsinki, Tampere, and Oulu are visible on the map.

Suomen ympäristökeskus Evästeasetukset Anna palautetta

Rosgis-verkkopalvelu

- Mahdollistaa roskatiedon keräämisen ja lataamiseen
- Työkalu kansalaisten aktivointiin ja tietoisuuden lisäämiseen
- Materiaaleja ympäristökasvatukseen
- Alusta kampanjoiden järjestämiseen

Tule mukaan!

Lisätietoa esittelypisteellä esitysten jälkeen

Yhteystiedot:

anna-riina.mustonen@syke.fi

hanna.savolahti@syke.fi

LIFE21-IPE-FI-PlastLIFE

PlastLIFE-hanke saa EU:n LIFE-ohjelmasta rahoitusta, jolla hankkeen materiaalit on tuotettu. Materiaalien sisältö edustaa ainoastaan hankkeen omia näkemyksiä, joista CINEA/Euroopan komissio ei ole vastuussa.

| plastlife.fi | [#plastlife](https://twitter.com/plastlife) |

Sparrausta ja opastusta kuntaverkostoilta

- **JETS - liittymisen tuki**, pisteellä **Anna Sahiluoma**, Motiva
- **Luontokunnat - kuntien luontotoiminta**, pisteellä **Riku Lumiaro**, Syke
- **KiSu - KGD-sitoumukset ja niihin liittyminen**, pisteellä **Paula Eskola**, Motiva
- **SDG45 - Kestävän kehityksen strategisesta johtamisesta, Agenda2030:n tavoitteita ilmentävästä strategiaprosessista ja VLR-raportoinnista**, pisteellä **Eveliina Kiema-Majanen**, Kuntaliitto ja **Miia Malin**, Helsingin kaupunki
- **Fisu - resurssiviisauden tiekartta/johtaminen ja Fisu-verkoston toiminta**, pisteellä **Okariina Rauta**, Motiva
- **PlastLife - 1. Rosgis-sovelluksen esittelyä ja demoamista | 2."Muovia puutarhassa?" - kampanja | 3. Keinoja kuntiin: näin lisäät tapahtumiin uudelleenkäyttöä**, pisteellä **Hanna Savolahti** ja **Anna-Riina Mustonen**, Syke
- **VAUHTI – hankinnoista ja VAUHTI-verkostosta**, pisteellä **Jenni Rovio**, Motiva
- **Lapsi ystävällinen kunta - Kysy Lapsiystävällinen kunta –työstä**, pisteellä **Janika Harju**, Oulun kaupunki ja **Minna Suihkonen**, Suomen UNICEF
- **Hinku – kuntien ilmastotyö ja päästölaskenta**, pisteellä **Laura Saikku**, Syke